„Univerzitet Singidunum“
Poslovni fakultet

- Master rad-

Životno osiguranje

Komparativna analiza životnog osiguranja Srbije i Crne Gore

Mentor

Prof.dr. Ljiljana Jeremić

Student

Stanić Nikolina
400925/2010

Beograd,
Oktobar 2012

“Ljudi ništa toliko ne žele sačuvati i ništa tako slabo ne čuvaju kao vlastiti život”

(Jean de La Buyere, 17. vijek, francuski pisac)

Sadržaj

1. Uvod ..... - 5 -
1.1. Predmet istraživanja ..... - 5 -
1.2. Ciljevi istraživanja ..... - 5 -
1.3. Hipoteze istraživanja ..... - 6 -
1.4. Metode istraživanja ..... - 6 -
2. Pojam osiguranja ..... - 7 -
3. Vrste životnog osiguranja ..... - 9 -
4. Matematička rezerva ..... - 11 -
4.1. Otkup osiguranja ..... - 14 -
4.2. Redukcija ugovora ..... - 14 -
4.3. Dobit ..... - 14 -
5. Kontrola i nadzor osiguranja u Crnoj Gori i Srbiji ..... - 15 -
5.1. Agencija za nadzor osiguranja – Crna Gora ..... - 16 -
5.2. Narodna banka Srbije – Srbija ..... - 19 -
6. Tržište osiguranja u Srbiji i Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010 godine ..... - 21 -
6.1. Tržište osiguranja u Srbiji u periodu od 2008 do 2010. Godine ..... - 21 -
6.1.1. Struktura portfelja osiguranja u Srbiji u periodu od 2008 do 2010. godine ..... - 23 -
6.2. Tržište osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010. godine ..... - 27 -
6.2.1. Struktura portfelja osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010.godine ..... - 29 -
7. Penzijski sistem ..... - 34 -
7. 1. Penzije u Crnoj Gori i Srbiji ..... - 36 -
8. Vodeća osiguravajuća društva u Crnoj Gori i Srbiji ..... - 40 -
9. Ponude iz Grawe, Uniqe, Wiener Städtische, i Merkur osiguravajućih društava ..... - 43 -
10. Životno osiguranje u Evropi u periodu od 2008-2010 godine ..... - 63 -
10.1. Premije osiguranja ..... - 65 -
10.1.1. Bruto premije ..... - 67 -
10.2. Broj ugovora i pokrivenost stanovništva u 2009. godini ..... - 69 -
10.3. Učesnici na tržištu osiguranja ..... - 71 -
10.3.1. Kanali distribucije ..... - 71 -
10.3.2. Kompanije ..... - 72 -
10.3.3. Zaposleni ..... - 74 -

11. Životno osiguranje u Americi i Japanu ..... - 76 -
11.1. Životno osiguranje u Americi ..... - 81 -
11.1.2. Rangiranje osiguravajućih kompanija ..... - 82 -
11.1.3. Lideri u prodaji ..... - 84 -
11.2. Životno osiguranje u Japanu ..... - 89 -
11.2.1. Prihod od premija ..... - 90 -
11.2.2. Investicioni rezultat ..... - 91 -
11.2.3. Uplata ..... - 92 -
11.2.4. Imovina ..... - 93 -
11.2.5. LIAJ-Life Insurance Association of Japan - Udruženje osiguravača Japana ..... - 95 -
12.Zaključak ..... - 97 -
13. Prilog ..... - 99 -
14. Pregled grafika ..... - 103 -
15. Pregled tabela ..... - 104 -
16. Literatura ..... - 106 -

1. Uvod

1.1. Predmet istraživanja

Životno osiguranje je kategorija koja je u razvijenim državama Evrope zastupljena više od dvije stotine godina, a na našim prostorima njena aktuelnost datira u nekoliko poslednjih decenija, jer je ranije bilo aktuelno kolektivno osiguranje.

Tema ovog rada obuhvata poređenje stanja na tržištu osiguranja, u području životnog osiguranja, u Srbiji i Crnoj Gori. U povlačenju paralele, komparatvnom analizom, između ove dvije države jasno se evidentiraju učesnici na tržištu osiguranja, njihove aktivne poslovne politike i kakve su njihove tendencije kretanja u toku poslednje tri godine.

U ovom radu ćemo pokazati zastupljenost životnog osiguranja u razvijenim i manje razvijem zemljama članica Evropske unije, kao i u Japanu i Sjedinjenim Američkim Državama.

1.2. Ciljevi istraživanja

Društveni cilj ovog rada je predstavljanje važnosti samog osiguranja, naročito životnog za stanovništvo na prostoru Srbije i Crne Gore. Treba napomenuti da je ova vrsta ponude relativno nova kategorija sa aspekta ukupnosti usluga koje nude osiguravajuća društva, a što je rezultat tranzicionih procesa tokom poslednih 15 godina.

Naučni cilj ovog rada je ukazivanje na važnost životnog osiguranja, kao jedne od najrazvijenih oblasti u osiguranju, koja je svakako i najznačajnija za svakog pojedinca.

1.3. Hipoteze istraživanja

U radu ćemo se baviti istraživanjem sledećih hipoteza :

1. U 2008, 2009 i 2010 godini povećan je broj osiguravajućih društava u Srbiji i Crnoj Gori, što je uslovljeno promjenama u društveno- ekonomskom poretku ove dvije države, koje su neminovno uticale i na značajne promjene u oblasti osiguranja.

2. Činjenica da se životno osiguranje bazira na dobrovoljnoj osnovi pojedinca je jedan od razloga zašto ga mali procenat ljudi posjeduje, s tim da treba istaći da se vremenom broj osiguranika povećava blagom linearnom progresijom.

3. Osiguranje je uređeno zakonima i drugim podzakonskim aktima i u skladu sa zakonskim propisima osiguravajuća društva registrovana na teritoriji Srbije i Crne Gore moraju imati i organe za nadzor, koji vrše kontrolu njihovih aktivnosti.

4. Upoređivanjem rasprostranjenosti životnog osiguranja u Srbiji i Crnoj gori sa zemljama Evrope kao i Amerike i Japana, uvidjamo njihov stepen razvijenosti u odnosu na svijetske i evropske osiguravajuće sile.

1.4. Metode istraživanja

S obzirom na predmet ovog rada u njemu su korišćene sledeće metode istraživanja:

- osnovne analitičke i sintetičke metode (analiza, sinteza, apstrakcija, konkretizacija, specijalizacija, generalizacija, dedukcija i indukcija);

- opšte naučne metode: hipotetičko-deduktivna metoda, statistička metoda, komparativna metoda i metoda modelovanja;

- ispitivanje i analiza sadržaja primarne i sekundarne građe kao metod i tehnike prikupljanja podataka.

2. Pojam osiguranja

Osiguranje kao ekonomska i pravna institucija u svakodnevnom životu ljudi je od izuzetnog značaja, imajući u vidu razvoj našeg društva i težnju ka savremenoj državi, ekonomskom napretku i obezbjeđenju lične sigurnosti.

Džordž S.Klejson, pisac poznat po svom inspirativnom pristupu svijetu finansija i poslovnog uspjeha uopšte, kreirao je, vodeći se dobro poznatim životnim istinama, svoje „zlatne" poslovne zakone. Klejson piše: „Život čovjeka teče od djetinjstva do starosti. To je put života i niko ne bi trebalo da skrene sa njega, osim ako ga prerano ne napusti. Zato je *potrebno da čovjek napravi pripreme za sticanje odgovarajućeg prihoda u danima koji dolaze, danima u kojima neće biti mlad i da obezbjedi egzistenciju svoje porodice, ako se desi da je prerano napusti."*[1]

Dakle, poenta je da nijedan čovjek ne smije sebi dopustiti da ne osigura blago za stare dane i ne zaštiti svoju porodicu, bez obzira na to koliko su uspješni njegov posao i investicije.

U našem dobu, zahvaljujući društvima za osiguranje, štednim ulozima i pouzdanim investicijama, možemo se zaštititi od neočekivanih događaja koje mogu imati izuzetno negativan uticaj na naše živote. Klejson dalje poručuje :

„... Ne smijem, međutim, propustiti priliku da vam ispričam o onih deset posto koje smo štedjeli. Vrlo je zabavno štedjeti novac koji ne želite da potrošite. Mnogo je veće zadovoljstvo koje donosi ušteđena suma nego zadovoljstvo koje bi ona donijela kada bi se potrošila na kupovinu bilo čega. Nakon što smo zadovoljili naša srca posjedovanjem uštеđevine, pronašli smo unosniji zadatak. To je prva suma koju isplaćujemo po primanju plate. Imamo divan osjećaj bezbjednosti znajući da naša investicija neprestano raste. Do našeg odlaska u penziju, biće to velika suma, dovoljno velika da od nje možemo dalje živjeti..."[2]

[1] Dž.S.Klejson, *Najbogatiji čovjek Vavilona*, Finesa, 2001, str.53
[2] Dž.S.Klejson, *Najbogatiji čovjek Vavilona*, Finesa, 2001, str.137

Po Fred Zigelu, autoru knjige „Najbogatiji čovjek Vavilona u XXI vijeku“, šesti zakon od sedam, po kojima se Vaš budžet može značajno popraviti, je – planirajte svoje penziono osiguranje , odnosno :

„.. obezbjeđivanjem novca u budućnosti, vi zapravo „nagomilavate“ taj novac sve dok ne odete u penziju. Životno osiguranje i testament obezbjeđuju vašu porodicu u slučaju vaše smrti ili smrti vašeg partnera. ’Privremeno’ osiguranje je dobro jer se novac isplaćuje članovima porodice u slučaju vaše smrti ili smrti vašeg partnera. ’ Životno’ osiguranje može da bude takođe dragocjen izvor zagarantovane uštedevine. [3]

Uzevši ovo u obzir, rad će imati za cilj da pokaže i objasni stepen zastupljenosti osiguranja u Srbiji i Crnoj Gori, istovremeno se osvrnuvši na Japan i Sjedinjene Američke Države.

[3] F.Zigel, *Najbogatiji čovjek Vavilona u XXI vijeku*, Finesa, 2005, str.45

3. Vrste životnog osiguranja

S obzirom da se osiguranje pojavljuje u mnogobrojnim oblicima, neophodno ih je podijeliti. Svrha podijele je lakše razvrstavanje i lakša primljenljivost u zbog stvaranja novih grana osiguranja koje pokrivaju potrebe novih oblasti privrednih i društvenih odnosa.

Podijela osiguranja iz Zakona o osiguranju iz 2004.godine[4] je na :

- Životna
- Ne- životna osiguranja.

Životna osiguranja su podijeljenja na sledeći način.

- Osiguranje života
- Rentno osiguranje
- Dopunsko osiguranje uz osiguranje života
- Dobrovoljno penzijsko osiguranje
- Druge vrste životnog osiguranja

Osiguranje života je vid pokrića kojim se osiguravač obavezuje da će, na osnovu plaćenih premija osiguranja, isplatiti osiguraniku ili licu koje on odredi osiguranu svotu za slučaj smrti određene osobe(osiguranika ili drugog osiguranog lica), odnosno za slučaj doživljenja određenog vremena, to jest ugovorenog broja godina. U savremenim uslovima ugovaraču se najčešće jednim ugovorom - mješovitim osiguranjem - nude oba vida obezbjeđenja.

Rentno osiguranje je posebna vrsta životnog osiguranja kod kog se naknada iz osiguranja javlja u obliku ugovorno utvrđene redovne rente, tokom određenog razdoblja ili doživotno. Uplata premije može biti u vidu jednokratne svote ili, još češće, tokom većeg broja godina. Ugovorena visina rente može biti stalna, rastuća ili opadajuća.

[4]www.jura.gov.rs, od četvrtka 23.juna 2011.god.

Njena isplata, koja je najčešće mjesečna, otpočinje ili odmah po uplati ukupne premije ili nakon određenog broja godina. Rentno osiguranje se nadopunjuje sa dobrovoljnim penzijskim osiguranjem jer imaju istu osnovnu svrhu – obezbjeđenje sredstava neophodnih za život u poznijem životnom dobu.

Dobrovoljno penzijsko osiguranje predstavlja dopunu obaveznom penzijskom osiguranju. Njime osigurana lica dodatno obezbjeđuju sebi i članovima porodice veće prihode. Dobrovoljno penzijsko osiguranje zasniva se na uplati doprinosa određenih prema ekonomskim mjerilima. Uplate su u cilju prikupljanja potrebnih sredstava imajući u vidu procijenjeno trajanje korišćenja prava osiguranika, visinu penzija i drugih davanja iz osiguranja.[5]

[5] P.Šulejić, R.Vujović, D.Mrkšić, N.Žarković, J.Rašeta, J.Miloradić, *Osnovi osiguranja*, Univerzitet Singidunum, 2008, str.21-22

4. Matematička rezerva

Zbog same specifičnosti životnog osiguranja pojavljuje se obaveza formiranja matematičke rezerve. Godišnja premija za životno osiguranje vremenom se uvećava, samim tim što je osoba sa godinama sve rizičnija za osiguranje. Tako da matematička rezerva prati starosnu dob.

Premija osiguranja života se sastoji od tri dijela : režijskog dodatka, riziko premije i štedne premije.

- Režijski dodatak je dio premije koji se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (troškovi pribave, administrativni troškovi i sl.)
- Riziko premija je dio premije koji se koristi za isplatu obaveza po nastalim osiguranim slučajevima
- Štedna komponenta je neutrošeni dio premije.

Akumuliranjem štednih premija formira se matematička rezerva. To znači da matematička rezerva predstavlja zbir ukamaćenih štednih premija.

Štedna premija, to jest, prosječna premija služi za vremensko izravnavanje rizika. Na početku osiguranja matematička rezerva je jednaka nuli, da bi po roku dospjeća ugovora o osiguranju dostigla osiguranu sumu.

Matematička rezerva predstavlja razliku između sadašnje vrijednosti budućih obaveza osiguravača (osigurane sume) i sadašnje vrijednosti budućih obaveza ugovarača (tehničke premije). Sredstva matematičke rezerve su namijenjena izmirenju budućih obaveza po osnovu ugovora o osiguranju života. Ona ne mogu biti predmet prinudnog izvršenja za pokrivanje obaveza iz drugih vrsta osiguranja i moraju se voditi na posebnom računu. Matematička rezerva se izračunava posebno za svaki ugovor o osiguranju života.

Sredstva matematičke rezerve daju mogućnost osiguravajućoj kompaniji da profitabilno posluje na finansijskom tržištu. Vremensko nepodudaranje formiranja matematičke rezerve i potraživanja njenih sredstava od strane osiguranika, kao i veliki obim

sredstava kojima u tom periodu osiguravajuća kompanija raspolaže, čine je značajnim institucionalnom investitorom, kao i bitnim faktorom stabilnosti nacionalne privrede. Investiranje sredstva matematičke rezerve mora biti dugoročno i nerizično.

Slabljenje kupovne moći novca utiče negativno na razvoj štednje i na formiranje premijske rezerve koja u uslovima inflacije gubi svoju realnu vrijednost.

Sredstva matematičke rezerve imaju svoju primarnu funkciju (nadoknadu štete), i sekundarnu funkciju (plasman novčanih sredstava za pospješivanje nesmetanog odvijanja tokova reprodukcije). Dobrom investicionom politikom plasmana sredstava osiguranja, osiguravajuća društva obezbjeđuju prije svega izvršavanje obaveza iz ugovora o osiguranju, ali i ostvarenje dobiti akcionarima i osiguranicima, smanjenje premije, proširenje poslova, održavanje likvidnosti i obezbjeđenje veće konkurentnosti na tržištu.

Sredstva matematičke rezerve koriste se za:

- isplatu ugovorene sume u toku ugovorenog trajanja osiguranja;
- isplatu ugovorene sume po isteku osiguranja;
- isplatu otkupne vrijednosti ugovorene osigurane sume prije isteka ugovorenog trajanja osiguranja;
- isplatu dobiti ostvarene u toku ugovorenog trajanja osiguranja;
- isplatu ostalih nastalih obaveza predviđenih opštim uslovima za osiguranje života.

Matematička rezerva je rezultat posebne vrste štednje koja se razlikuje od obične, individualne štednje čija se namjena može slobodno mijenjati. Sredstva matematičke rezerve su dugoročna i omogućavaju dugoročne plasmane pri investiranju. Zbog svoje namjene, investiranje fonda matematičke rezerve mora biti takvo da osim što mora sačuvati realnu vrijednost sredstava, u svakom trenutku sredstva moraju biti dostupna ulagaču, bez rizika da bi brzom konverzijom u novčanu efektivu mogla da izgube na svojoj vrijednosti. Plasman sredstava matematičke rezerve u većini zemalja nije zakonski regulisan i u potpunosti zavisi od poslovne politike osiguravajuće kompanije.

Matematička rezerva bitno utiče na jačanje ekonomske snage osiguranja života. Iz tog razloga važno je:

- očuvati realnu vrijednost matematičke rezerve,
- voditi adekvatnu politiku kamatnih stopa,
- obezbijediti poreske olakšice,
- rješavati organizaciono tehničke probleme i
- sprovoditi adekvatnu politiku plasmana sredstava matematičke rezerve.[6]

Postoje dvije metode za obračun matematičke rezerve. Neto i bruto metoda.

Tarifa osiguranja života kreira se tako da je režijski dodatak, to jest, dio premije namjenjen za pokriće troškova sprovođenja osiguranja jednak sve vrijeme trajanja osiguranja, odnosno da su svi očekivani troškovi raspoređeni na sve vrijeme trajanja osiguranja. To znači da se agentu na ime provizije za zaključenje ugovora svake godine isplati samo dio provizije koji se odnosi na tekuću godinu. Ukoliko se provizija isplaćuje dinamikom koja je predviđena tarifom, to jest za svaku godinu posebno, tada se obračunava *neto matematička rezerva.*

Međutim, kod nas je situacija drugačija. Provizija se isplaćuje unaprijed. Recimo da se isplaćuje provizija unaprijed tokom 4 godine. To znači da se na ime provizije, u te 4 godine isplatiti dosta veći iznos od onog što je predviđen tarifom. Tako da, režijski dodatak predviđen tarifom nije dovoljan za pokriće provizije, odnosno da su potrebna dodatna sredstva za isplatu provizije. Ova dodatna sredstva se obezbjeđuju iz štedne premije.

Sve ovo ima za posledicu značajno smanjenje štedne premije, a samim tim i matematičke rezerve u prvim godinama trajanja osiguranja. Matematička rezerva obračunata na ovaj način je *bruto matematička rezerva*.

[6] Kašćelan V. , Novović M. , *Osiguranje i aktuarska matematika,* I izdanje, Univerzitet Crne Gore, 2009

4.1. Otkup osiguranja

Matematička rezerva tokom trajanja osiguranja se povećava i na kraju formira sumu za doživljenje. Zbog toga možemo reći da matematička rezerva predstavlja iznos koji pripada ugovaraču. Međutim kada ugovarač traži otkup biće mu isplaćena otkupna vrijednost koja je nešto niža od matematičke rezerve. Ovo umanjenje se odnosi na troškove otkupa i destimulaciju zbog povlačenja sredstava matematičke rezerve iz plasmana i smanjuje se tokom osiguranja.

Otkup osiguranja nije jednak uplaćenim premijama, već je značajno manji. To što je otkup značajno manji od uplaćenih premija je najvećim dijelom posledica isplate provizije. Isplata provizije unaprijed, značajno umanjuje neutrošeni dio premije, što za posledicu ima manju matematičku rezervu.

Ovo umanjenje po osnovi provizije je najznačajnije na početku osiguranja, pa zbog toga ne postoji pravo na otkup u prve dvije godine.

4.2. Redukcija ugovora

Ukoliko ugovarač prestane da plaća premiju osiguranja (a do tada su uplaćene dvije godišnje premije) ugovor se redukuje.

U trenutku redukcije obračunava se redukovana suma. Kako nema daljih uplata ovo osiguranje nakon redukcije se posmatra kao osiguranje sa jednokratnom premijom, pri čemu se pod jednokratnom premijom podrazumijeva matematička rezerva u trenutku redukcije. To znači da je redukovana suma zapravo osigurana suma tog novog osiguranja sa jednokratnom premijom.

4.3. Dobit

Dobit osiguranja života ostvaruje se plasmanom sredstava matematičke rezerve.

Dobit osiguranja života projektuje se na osnovu trenutne situacije na finansijskom tržištu i rezultata poslovanja. Promjena parametara na osnovu kojih je vršena projekcija

direktno se odražava i na iznos dobiti. Zbog toga dobit nije garantovana kategorija, već se može govoriti samo o projektovanom iznosu dobiti.

Dobit kod osiguranja života se mora razlikovati od kamate koja se ostvaruje štednjom u banci. Štednjom u banci ostvaruje se kamata na sva uplaćena sredstva. Za razliku od toga, osnovica za obračun dobiti kod osiguranja nije uplaćena premija već matematička rezerva, koja je značajno manja od uplaćene premije.

5. Kontrola i nadzor osiguranja u Crnoj Gori i Srbiji

Osiguranje je postalo cijelovita i uređena dijelatnost tek tokom prve polovine 20. vijeka. Razvoj osiguravajućih poslova išao je od dogovora između pojedinaca do velike zakonodavne pažnje koja im je pridavana na nacionalnom nivou.

Zbog izuzetno velikog privrednog značaja poslovanja preduzeća za osiguranje u svim zemljama je uređeno zakonskim propisima, i to u okviru opšte ekonomske politike, a često i u okviru posebne politike zbog posebnosti djelatnosti. Ono se redovno prati, što obično čine posebni državni organi iz oblasti finansija. Djelujući u interesu osiguranika, oni nadziru osiguravačevo poslovanje, naročito u pogledu njegove platežnosti, zatim po pitanjima pridržavanja propisa o ulaganju rezervi, primjene osnovnih načela ustanove osiguranja i obezbjeđenje zdrave tržišne utakmice. Predmet nadzora čine sve faze postojanja preduzeća (osnovanje, poslovanje, prestanak rada).[7]

Predmet nadzora nad poslovanjem osiguravajućeg društva je, na prvom mjestu, sledeće :

1. Obavljanje poslova osiguranja u skladu sa dobijenom dozvolom;
2. Usklađenost opštih spisa i spisa poslovne politike sa zakonom i drugim propisima;
3. Zakonitost rada društva;
4. Platežnost u obavljanju osiguravajuće djelatnosti;
5. Način utvrđivanja tehničkih rezervi;

[7] B.Marović, N.Žarković, *Leksikon osiguranja*, DDOR Novi Sad, 2002, str. 145-146

6. Izvršavanje preuzetih obaveza iz ugovora o osiguranju;
7. Polaganje i ulaganje sredstava osiguranja u skladu sa zakonom itd.[8]

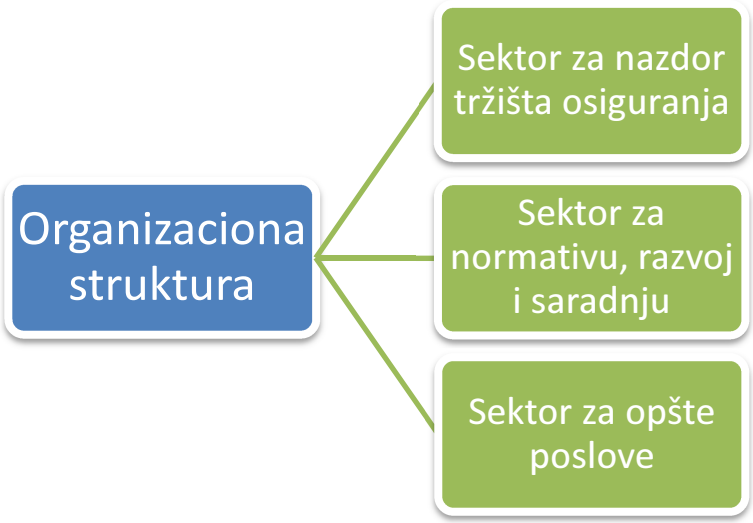
5.1. Agencija za nadzor osiguranja – Crna Gora

Nadležna institucija za nadzor i kontrolu osiguranja u Crnoj Gori je Agencija za nadzor osiguranja, koja je samostalna u vršenju poslova iz svog djelokruga. Agencija je osnovana u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG“, br. 78/06 i 19/07)[9]. Osnivač Agencije je država Crna Gora, a prava osnivača u njeno ime vrši Savjet Agencije, u skladu sa Zakonom. Agencija za nadzor osiguranja vrši nadzor nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja, u cilju podsticanja razvoja tržišta osiguranja i obezbjeđenja adekvatne zaštite osiguranika.

Nadležnosti Savjeta Agencije: odlučuje o dozvolama, saglasnostima, ovlašćenjima i drugim pitanjima iz nadležnosti Agencije; donosi pravila i druge akte utvrđene zakonom; donosi statut agencije ; utvrđuje godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja; utvrđuje godišnji plan rada i godišnji izvještaj o radu Agencije; utvrđuje finansijski plan i godišnje finansijske iskaze; bira i opoziva revizora za kontrolu godišnjeg finansijskog iskaza Agencije; imenuje stečajni odbor i stečajnog upravnika; rješava po prigovoru na zapisnik o izvršenom nadzoru i žalbama i predstavkama osiguranika; obavlja druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

[8] P.Šulejić, R.Vujović, D.Mrkšić, N.Žarković, J.Rašeta, J.Miloradić, *Osnovi osiguranja*, Univerzitet Singidunum, 2008, str.224
[9] www.sllistcg.me, od četvrtka 03.marta 2011.god.

Organizaciona struktura

---

*Sektor za nadzor tržišta osiguranja*obavlja sljedeće poslove i zadatke: izrađuje, predlaže i prati primjenu propisa kojima se regulišu uslovi i način obavljanja poslova osiguranja; obrađuje i priprema predloge za davanje, suspendovanje i oduzimanje dozvola za obavljanje poslova osiguranja i poslova neposredno povezanim sa poslovima osiguranja; obrađuje i priprema donošenje rješenja o privremenoj zabrani obavljanja poslova osiguranja i poslova neposredno povezanim sa poslovima osiguranja; vrši posrednu kontrolu poslovanja društava za osiguranje, afilijacija stranih društava za osiguranje, društava za posredovanje u osiguranju, ovlašćenih posrednika, društava za zastupanje u osiguranju i zastupnika u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju; razmatra i priprema predloge u vezi tromjesečnim izvještajima društava za osiguranje; priprema i predlaže preduzimanje mjera prema svim subjektima koji su prekršili propise kojima se regulišu uslovi i način obavljanja poslova osiguranja i poslova neposredno povezanim sa poslovima osiguranja; pribavlja od pravnih i fizičkih lica informacije potrebne za obavljanje svestrane kontrole uslova i načina obavljanja poslova osiguranja; priprema predlog za podnošenje prijave nadležnim organima za prekršaje, privredne prestupe i krivična djela učinjena u obavljanja djelatnosti osiguranja; predlaže odluke o davanju odobrenja/saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća u društvu za osiguranje i povećanje postojećeg kvalifikovanog učešća u skladu sa zakonom, ili odbijanju davanja ove saglasnosti; predlaže odluke o dozvolama za obavljanje poslova osiguranja; predlaže mjere da se naloži društvu za osiguranje da

otkloni nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju, u skladu sa Zakonom; predlaže i priprema predloge za oduzimanje dozvole za obavljanje pojedinih ili svih poslova osiguranja u slučajevima propisanim zakonom; vrši i druge poslove i preduzima druge mjere i radnje za koje ga ovlasti Agencija.

*Sektor za normativu, razvoj i saradnju*obavlja sljedeće poslove i zadatke: vodi registre podataka o društvima za osiguranje kojima je izdata dozvola za obavljanje poslova osiguranja i registar društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju i zastupnika u osiguranju, kojima je izdata dozvola za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju, registar ovlašćenih posrednika i ovlašćenih zastupnika, registar agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju, registar ovlašćenih aktuara, i druge odgovarajuće registre; predlaže propise o sadržini i načinu vođenja i upisa u registre Agencije; održava informacionu bazu; daje predloge za sačinjavanje normativnih akata u cilju unapređivanja regulatornog i institucionalnog okvira za funkcionisanje tržišta osiguranja; obavlja studijsko-analitičke poslove koji se odnose na smanjivanje troškova poslovanja na tržištu osiguranja; obavlja istraživanja, analize i projekcije razvoja tržišta i istraživanje, analizu, dizajniranje i konceptualizaciju odgovarajućih metodologija za izradu strategija razvoja tržišta osiguranja; uspostavlja i unapređuje saradnju sa regulatorima tržišta osiguranja širom svijeta; uspostavlja i unapređuje saradnju sa relevantnim domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama; sprovodi procedure vezane za izvršenje obaveza po osnovu članstva u međunarodnim institucijama; priprema projekte i aranžmane koji se realizuju preko Evropske Unije, domaćih i stranih institucija; predlaže programe stručnog obrazovanja i obuke zastupnika, posrednika i aktuara, kao i programe posebnog stručnog usavršavanja za određene ciljne grupe.

*Sektor za opšte poslove*obavlja sljedeće poslove i zadatke: studijsko-analitičke, normativno-pravne, organizacione i druge poslove koji se odnose na koordinaciju i objedinjavanje rada u Agenciji; predlaže odluke o davanju saglasnosti na promjenu statusa, naziva i sjedišta društva za osiguranje; predlaže odluke o davanju saglasnosti na statut društava za osiguranje; predlaže odluke o davanju saglasnosti na imenovanje članova odbora direktora i izvršnog direktora društava za osiguranje; predlaže odluke o

davanju i oduzimanju ovlašćenja fizičkim licima za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, zastupanja u osiguranju i oduzimanju ovih ovlašćenja; obrađuje predloge za davanje, suspendovanje i oduzimanje dozvola obavljanje poslova osiguranja i poslova neposredno povezanim sa poslovima osiguranja; obrađuje predloge za oduzimanje dozvole za obavljanje pojedinih ili svih poslova osiguranja u slučajevima propisanim zakonom; obavlja poslove u vezi sa građansko-pravnim, upravnim i ustavnim sporovima i drugim sporovima koje je Agencija ovlašćena pokrenuti ili u njima učestvovati; obavlja operativno-tehničke poslove za pripremu i održavanje sjednica Agencije i vodi zapisnike sa sjednica Agencije; izrađuje izvještaje o radu Agencije; vrši prijem i otpremu pošte i vođenje djelovodnika i upisnika; stara se o objavljivanju pravila i dostavu i objavljivanje rješenja, objavljivanje stavova i mišljenja Agencije, objavljivanje javnih saopštenja Agencije preko javnih glasila, agencija, televizijskih i radio stanica i dnevnih listova; obavlja računovodstvene poslove za potrebe Agencije, posebno izradu finansijskog plana i godišnjeg računa Agencije, vodi evidenciju zaposlenih; obavlja administrativno-tehničke, operativno-tehničke i druge poslove i zadatke po nalogu Agencije neophodne za osiguranje uslova za efikasno i blagovremeno ostvarivanje funkcija Agencije.[10]

5.2. Narodna banka Srbije – Srbija

Prema naredbama Zakona o osiguranju[11] (zakon, br. 85/2005 – dr. , zakon, br. 101/2007 i br. 107/2009) i Zakona o Narodnoj banci Srbije[12] (zakon br. 44/2010) nadzor nad obavljenjam djelatnosti osiguranja povjeren je Narodnoj banci Srbije, čime je učinjen prvi korak ka uspostavljanju integrisane supervizije finansijskog sektora u cijelini. Nezavisnost i samostalnost centralne banke, infrastruktura i kadrovska osposobljenost za poslove supervizije kao i povezanost banaka i osiguravajućih društava najvažnije su prednosti povjerenja ove nadležnosti Narodnoj banci Srbije.

U okviru svoje nove funkcije. Narodna banka će vršiti nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja, izdavati dozvole za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja, posredovanja i zastupanja u osiguranju kao i za obavljanje poslova neposredno

[10] www.ano.me, od utorka 05.maja 2011 god.
[11] www.sec.gov.rs, od ponedeljka 04.aprila 2011.god.
[12] www.nbs.rs, od ponedeljka 04.aprila 2011.god.

povezanih sa poslovima osiguranja, davati saglasnost na akte i radnje popisane zakonom, donositi akte propisane zakonom, obrađivati statističke i druge podatke i razmatrati prigovore osiguranika i drugih korisnika osiguranja.

Transparentnost u procesima donošenja odluka i izricanja mjera i orijentisanosti ka kontinuiranom sprovođenju reformi u finansijskom sektoru – osnovni su principi kojima će se Narodna banka Srbije rukovoditi u vršenju nadzora u oblasti osiguranja. [13]

[13] www.nbs.rs, od utorka 05.aprila 2011.god.

6. Tržište osiguranja u Srbiji i Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010 godine

6.1. Tržište osiguranja u Srbiji u periodu od 2008 do 2010. Godine

Broj društava za osiguranje u Srbiji porastao je sa 20 u 2007.godini na 24 u 2008.godini, od kojih je 20 isključivo bavilo poslovima osiguranja, 3 samo poslovima reosiguranja, dok 1 društvo poslovima i osiguranja i poslovima reosiguranja. Od društva koja su se bavila poslovima osiguranja, isključivo se životnim osiguranjem bavilo 6 društva, isključivo ne-životnim osiguranjem 9 društava, a životnim i ne-životnim osiguranjem 6 društava.

U 2009. godini u Srbiji posluje 26 društava za osiguranje, od kojih su, posmatrano u odnosu na 2008.godinu, dva novoosnovana i to jedno za obavljanje poslova životnih osiguranja, a jedno za obavljanje poslova reosiguranja. Isključivo poslovima osiguranja se bavi 21 društvo, samo poslovima reosiguranja 4, dok poslovima osiguranja i poslovima reosiguranja se bavi samo jedno društvo. Od društava koje se bave poslovima osiguranja, isključivo poslovima ne-životnog osiguranja se bavi 9 društava, poslovima životnog osiguranja 7 društava, a ne-životnim i životnim se bavi 6 društava za osiguranje.

Broj društava za osiguranje u 2010. godini se nije promjenio u odnosu na godinu ranije. Isključivo poslovima osiguranja se bavi 22 društva a isključivo poslovima reosiguranja 4 društva. Broj društva koja se bave isključivo poslovima životnog osiguranja iznosi 7, poslovima ne-životnog osiguranja 9, a poslovima životnog i ne-životnog osiguranja se bavi 6 društava.

Posmatrano prema vlasničkoj strukturi kapitala od 24 društva za osiguranje u 2008.godini 17 je u većinskom stranom vlasništvu, 7 društava je u domaćem, od kojih je jedno društvo u državno-društvenoj svojini, a 6 društva u privatnoj svojini.

U 2009. godini, kao i u 2010.godini, od 26 društava za osiguranje, 19 je u većinskom stranom vlasništvu, dok je 7 društava u domaćem vlasništvu.

Tabela 1. Učesnici na tržištu osiguranja u Srbiji od 2008 do 2010.godine

	Ukupan broj društava za osiguranje	Društva koja se bave samo poslovima osiguranja	Društva koja se bave samo poslovima reosiguranja	Društva koja se bave poslovima osiguranja i reosiguranja	Društva koja se bave poslovima neživotnog osiguranja	Društva koja se bave poslovima životnog osiguranja	Društva koja se bave poslovima životnog i neživotnog osiguranja
2008	24	20	3	1	9	6	6
2009	26	21	4	1	9	7	6
2010	26	22	4	1	9	7	6

U prodajnoj mreži, u 2008.godini, pored društva za osiguranje, učestvuje 11 banaka koje su dobile dozvolu za obavljanje poslova zastupanja, 65 pravnih lica, 122 fizička lica – preduzetnika, jedna turstička agencija, kao I 8.190 fizičkih lica koja su dobila ovlašćenja za zastupanje odnosno posredovanje u osiguranju.

U 2009 godini, ostali učesnici su : 15 banaka koje su dobile dozvolu za obavljanje poslova zastupanja, 69 pravnih lica, 122 fizička lica – preduzetnika, jedna turistička agencija i 10.124 fizičkih lica koja su dobila ovlašćenje za zastupanje to jest, za posredovanje u osiguranju. [14]

U prodajnoj mreži, 2010. Godine, ostali učesnici su : 16 banaka, sa dozvolom obavljanja poslova zastupanja, 77 pravnih lica, 117 fizičkih lica – preduzetnika, dok je certifikat za zastupanje to jest, posredovanje dobilo 11.418 fizičkih lica.[15]

[14] Stanje na dan 29. mart 2010.godine
[15] Stanje na dan 7. april 2011. godine

Tabela 2. Ostali učesnici na tržištu osiguranja u Srbiji u periodu od 2008 do 2010 godine

	Banke koje su dobile dozvolu za obavljanje poslove zastupanja	Pravna lica	Fizička lica – preduzetnici	Lica koja imaju sertifikat za zastupanje odnosno posredovanje	Ostalo : Turističke agencije
2008	11	65	122	8.190	1
2009	15	69	122	10.124	1
2010	16	77	117	11.418	

6.1.1. Struktura portfelja osiguranja u Srbiji u periodu od 2008 do 2010. godine

Portelj osiguranja čine svi zaključeni ugovori o osiguranju u nekom osiguravajućem društvu. U užem smislu, portfelj se odnosi na sva zaključena osiguranja jedne grupe ili vrste osiguranja. Tako da postoje portfelj ne-životnog osiguranja, portfelj životnog osiguranja, portfelj osiguranja motornih vozila i tako dalje. Ukupan portfelj osiguravača se razlikuje po vrstama osiguranja i opisuje statističkim obilježjima koji se saglasno propisima dostavljaju centralnom registru statistike osiguranja i isti se publikuju. Jednom polisom može biti osigurano više objekata i jedan objekat može biti osiguran od više rizika u istoj vrsti osiguranja.

Tabela 3. Struktura portfelja osiguranja ***(mil.dinara)***

	Ostvarena ukupna premija	Premija životnih osiguranja	Premija neživotnih osiguranja	Procenat učešća životnih osiguranja u ukupnoj premiji
2008	**52.2**	**6.368**	**45.832**	**12.2%**
2009	**53.5**	**7.865**	**45.635**	**14.7%**
2010	**56.5**	**9.322**	**47.177**	**16.5%**

Na dan 31.12.2008. godinije bilo 24 društava za osiguranje. Ostvareno je 76 miliona €. Wiener osiguranje je lider sa 27.3% zastupljenosti na tržištu. Iza njega je Delta Generali sa 25.0% zastupljenosti. Grawe je na trećem mjestu sa 23.5%. Na četvrtom je Dunav sa 7.4% i na petom je Uniqa sa 6.7%. Na poslednjem je Sava osiguranje, bez premije jer se u 2008 godini nije bavila životnim osiguranjem.[16]

U 2009. godini lider u životnom osiguranju postaje Delta Generali sa ostvarenom premijom od preko 2 milijarde dinara tj. tržišnim učešćem od 26.3%. Posle je Wiener osiguranje sa 25.2% i na trećem mjestu je Grawe osiguranje sa 1,7 milijardi dinara. Ova tri društva, po visini premija zauzimaju 73.04% ukupnog tržišta.[17]

U kući Grawe, prihodi od premije u 2010.godini bili su 1,995 milijardi dinara, bilansna suma oko 9 milijardi dinara, što je 30 odsto više nego godinu ranije. Broj zaključenih ugovora je 43.494. Ostvarena neto dobit Grawe osiguranja u Srbiji u 2010.godini veća je za 57 odsto u odnosu na godinu prije i iznosi 299 miliona dinara.

U 2010. godini ukupna premija osiguranja je povećana za oko 5,6 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Najveći rast od 18.67%, ostvarilo je životno osiguranje, i u odnosu na 2009.godinu na oko 9.35 milijardi dinara, prema Narodnoj banci Srbije.[18]

[16] www.rts.rs, od utorka 10.maja 2011.god.
[17] www.osigurajse.rs, od ponedeljka 09.maja 2011.god.
[18] www.biznisnovine.rs, od ponedeljka 09.maja 2011.god.

Osiguravajuća društva u Srbiji u 2010.godini su ostvarile ukupnu premiju od 56,6milijardi dinara. Na prvom mjestu je Dunav osiguranje sa 14,6 milijardi dinara, na drugom mjestu Delta Generalli osiguranje sa 10,66 milijarde dinara i na trećem mjestu je DDOR Novi Sad sa premijom osiguranja od 10,45 milijardi dinara. Posle toga ideUniqa životno osiguranje sa 4,89 milijardi dinara i Uniqa ne-životno osiguranje sa 2,76 milijardi dinara.[19]

Tabela 4. Tržišno učešće osiguravajućih društava u Srbiji u 2008 i 2009 godini ***(%)***

God.	WIENER STÄDTISCHE	DELTA GENERALI Osiguranje	GRAWE	DUNAV OSIGURANJE	UNIQA
2008	**27.3%**	**25.0%**	**23.5%**	**7.4%**	**6.7%**
2009	**25.2%**	**26.3%**	**21.54%**		

73.04% ukupnog tržišta

[19] www.sveoosiguranju.rs, preuzeto u ponedeljak 02.04.2012.god.

Tabela 5. Ukupne premije osiguranja u 2010 godini ***(mlrd dinara.)***

God.	DUNAV OSIGURANJE	DELTA GENERALI Osiguranje	DDOR NOVI SAD	UNIQA
2010	**14,6**	**10,66**	**10,45**	**4,89 životno** **2,76 ne-životno**

Sektor osiguranja u Srbiji je nerazvijen i po stepenu razvijenosti, nalazi se znatno ispod prosjeka zemalja članica Evropske unije.

Prema učešća u bruto domaćem proizvodu u 2007. godini je 1,9% Srbija je na 66.mjestu na svijetu, dok je ovaj pokazatelj za 27 članica Evropske unije iznosi čak 8,7%. [20]

Razvoj tržišta osiguranja u Srbiji pokazuje pozitivan trend. Ukupna premija u 2008. godini u odnosu na 2007. porasla je za 16,5%.[21]

Imajući u vidu uticaj aktuelne krize na berzi, kao i mogući uticaj na vrijednost ulaganja društva za osiguranje, Narodna banka Srbije je donijela Odluku o privremenim mjerama za očuvanje finansijske stabilnosti kojom su povećani limiti ulaganja u tehničkerezerve društava za osiguranje u depozite banaka sa 30 na 35%, odnosno 35 na 40% za životno odnosno ne-životno osiguranje, retrospektivno, i izmjenila uslove koje treba da ispunjavaju akcije u koje se vrše ulaganja sredstava.[22]

Najveću ostvarenu premiju na svijetskom nivou imaju Amerika, sa učešćem od 30.3%. Samo tri zemlje : Amerika, Velika Britanija i Japan pokrivaju više od polovine svijetskog tržišta. Srbija je na 67 mjestu u svijetu sa 833 miliona USD.[23]

[20] Jeremić Lj. (2010), *Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja*, Uninverzitet Singidunum, Beograd, str.103
[21] Jeremić Lj. (2010), *Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja*, Uninverzitet Singidunum, Beograd, str.104
[22] Jeremić Lj. (2010), *Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja*, Uninverzitet Singidunum, Beograd, str.111
[23] Jeremić Lj. (2010), *Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja*, Uninverzitet Singidunum, Beograd, str.103

6.2. Tržište osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010. godine

Broj društava za osiguranje u Crnoj Gori u 2008.godini, koji se bave samo poslovima osiguranja je 11. Isključivo su se životnim osiguranjem bavila 4 društva, dok se ne-životnim osiguranjem bavilo 5 društava, a životnim i ne-životnim osiguranjem 2 društva.

U 2009. godini u Crnoj Gori isti broj društva kao prethodne godine, 11. Broj osiguravajućih društava koja se bave poslovima ne-životnog osiguranja ostao je takođe isti u odnosu na prethodnu godinu, 5. Dok se broj društava koja se isključivo bave životnim osiguranjem povećao za jedan, tako da se u 2009 godini poslovima životnog osiguranja bavilo 5 društava. Broj društava koja su se bavila i životnim i ne – životnim osiguranjem u 2009. godini smanjio se na 1.

Broj društava za osiguranje u 2010. godini se povećao u odnosu na prethodne dvije godine i iznosi 12. Broj osiguravajućih društava koja se bave poslovima ne-životnog osiguranja u sve tri godine je ostao isti. Broj društva koja se bave isključivo poslovima životnog osiguranja iznosi 7, dok društva koja se bave poslovima životnog i ne-životnog osiguranja u 2010. godini nisu postojala.

Tabela 6. Tržište osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010. godine

	Društva koja se bave samo poslovima osiguranja	Društva koja se bave samo poslovima neživotnog osiguranja	Društva koja se bave poslovima životnog osiguranja	Društva koja se bave poslovima životnog i neživotnog osiguranja
2008	**11**	**5**	**4**	**2**
2009	**11**	**5**	**5**	**1**
2010	**12**	**5**	**7**	

U prodajnoj mreži, u 2008.godini, pored društva za osiguranje, učestvuje 9 društava koja su dobila dozvolu za obavljanje poslova zastupanja. Postojala su 3 društva i ostali subjekti za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju. Bilo je 250 lica koja imaju licencu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i 39 lica koja imaju ovlašćenje za posredovanje u osiguranju.

U 2009 godini, ostali učesnici su : 2 društava koja su dobila dozvolu za obavljanje poslova zastupanja, 4 društva i ostali subjekti za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, 18 lica koja imaju licencu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i 2 lica koja imaju ovlašćenje za posredovanje u osiguranju.

U prodajnoj mreži, 2010. godine, ostali učesnici su : 14 društava koja su dobila dozvolu za obavljanje poslova zastupanja, 8 društva i ostali subjekti za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, 130 lica koja imaju licencu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i 37 lica koja imaju ovlašćenje za posredovanje u osiguranju.

Tabela 7. Ostali učesnici na tržištu osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010. Godine

	Društva koja su dobila dozvolu za obavljanje poslove zastupanja	Društva i drugi subjekti za posredovanje u osiguranju	Lica koja imaju ovlašćenje za poslove zastupanja	Lica koja imaju ovlašćenje za poslove posredovanja
2008	9	3	250	39
2009	2	4	18	2
2010	14	8	130	37

6.2.1. Struktura portfelja osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010.godine

Struktura bruto premije osiguranja ukazuje na nivo razvijenosti tržišta osiguranja. Razvijena tržišta karakteriše veći udio životnog osiguranja u odnosu na neživotna. Posmatrajući crnogorsko tržište osiguranja primjetno je dominatno ućešće neživotnih osiguranja, ali je prisutan rastući trend životnih uz smanjenje udjela neživotnih u bruto premiji osiguranja.

Tabela 8. Struktura portfelja osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010.godine *(€)*

	Ostvarena ukupna premija	Premija životnog osiguranja	Premija životnog osiguranja	Procenat učešća životnih osiguranja u ukupnoj premiji
2008	60.577.516	7.245.771	53.331.745	11.96%
2009	65.570.208	8.086.671	57.483.537	12.33%
2010	62.534.550	8.372.913	54.161.637	13.39%

Tabela 9. Pregled bruto premije životnih osiguranja nakon IV kvartala 2010 godine[24]

Vrsta osiguranja	*Iznos €*	*Učešće %*
Osiguranje života	**7.223.092.11**	**86.27**
Rentno osiguranje	**72.962.34**	**0.88**
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	**841.631.22**	**10.06**
Druge vrste životnog osiguranja	**235.227.50**	**2.81**
Ukupno	**8.372.913.17**	**100**

Tabela 10. Pregled broja polisa u Crnoj Gori

	Broj osiguranih lica	Broj storniranih polisa	Broj redukovanih polisa	Broj aktivnih polisa na dan
2008	**32.315**	**3.004**	**353**	**31.12.2008 28.918**
2009	**33.168**	**3.273**	**956**	**31.12.2009 29.389**
2010	**39.044**	**4.610**	**579**	**31.12.2010 30.076**

[24] www.ano.me, od utorka 10.maja 2011.god.

Navedeni podaci ukazuju da su, usled uticaja finansijske krize, osiguravajuća društva suočena sa problemom otežane naplate premija, što je rezultiralo storniranjem velikog broja polisa i povećanim zahtjevima za otkup polisa. Primjetno je da je u toku 2010. godine stornirano i otkupljeno 17.66% ukupno aktivnih polisa na početku godine.[25]

Prema izvještaju, društva za osiguranje ostvarile su u 2009.godini gubitak od 9.19 miliona eura što je povećanje od 4,9 miliona eura u odnosu na 2008. godinu. Od 11 društava za osiguranje koja su poslovala u 2009. godini, pet društava su ostvarila dobit u iznosu od 2,286 miliona eura (Grawe, Magnat, Swiss, Delta Generali neživotno i Merkur osiguranje), od kojih je najveću dobit ostvarilo Grawe osiguranje u iznosu od 1,6 miliona eura.Šest osiguravajućih društava ostvarilo je gubitak od 11,485 miliona eura (Lovćen, Sava Montenegro, Delta Generali živ. osiguranje, Uniqa životno i neživotno i Atlas life).[26]

U strukturi bruto premije u 2009.godini učešće neživotnih osiguranja iznosilo je 87.67%, dok se učešće životnih blago povećalo sa 11,96% u 2008.godini na 12,23% u 2009.godini. Na crnogorskom tržištu osiguranja i dalje je primjetno dominatno učešće neživotnih osiguranja, ali je sve zapaženiji i rastući trend učešća životnih, počev od 2003.godine. Posmatrajući period od 2004.godine do 2009.godine premija neživotnih osiguranja rasla je na godišnjem nivou po prosječnoj stopi od 14,78%, dok je životno osiguranje raslo po prosječnoj stopi od 14,12%. U 2009.godini premija neživotnih osiguranja je ostvarila rast od 7,78%, dok je premija životnih osiguranja porasla za 11,61% u odnosu na prethodnu godinu – navodi se u izvještaju.[27]

Posmatrano po vrstama osiguranja u strukturi bruto premije osiguranja u 2009. godini najznačajnije promjene se odnose na rast učešća obaveznih osiguranja i životnih osiguranja, kao i smanjenje učešća kasko osiguranja i osiguranja nezgode.

[25] www.ano.me, od ponedeljka 09.maja 2011.god.
[26] www.ano.me, od ponedeljka 09.maja 2011.god.
[27] www.aktuelno.me, od četvrtka 05.maja 2011.god.

Tabela 11. Društva sa najvećom bruto fakturisanom premijom u 2009 godini

God.	SAVA OSIGURANJE	DELTA GENERALI Osiguranje	LOVĆEN OSIGURANJE A.D. Simbol Vaše sigurnosti
2009	Sava + Delta = Tržišno učešće iznosi 71,18% (46, 672 miliona €) + Lovćen = 78,8% tržišnog učešća (51,723 miliona €)		

Dva društva sa najvećom bruto fakturisanom premijom su Lovćen i Sava Montenegro čije tržišno učešće iznosi 71,18% (46,672 miliona eura) u 2009.godini i smanjeno je u odnosu na 2008. godinu za 8,51% poena kada je iznosilo 79,69% (48,276 miliona eura). Treće društvo sa najvećom bruto fakturisanom premijom je Delta Generali društvo, koja zajedno sa Lovćenom i Savom Montenegro imaju učešće od 78,8% (51,723 miliona eura) u 2009. godini.

Tabela 12. Bruto fakturisana premija životnih osiguranja u 2008 i 2009 godini

	Broj osiguranih lica	Bruto fakturisana premija (miliona €)
2008	32 292	8,086
2009	33,168	7,245

Životno osiguranje ima 33,168 građana. Prema izvještaju, životna osiguranja su nastavila trend rasta. Bruto fakturisana premija životnih osiguranja u 2009.godini iznosila je 8,086 miliona eura i povećana je za 840,900€, odnosno 11,61% u odnosu na 2008. godinu kada je iznosila 7,245 miliona eura. Broj životno osiguranih lica u 2009. godini iznosio je 33,168, što predstavlja povećanje od 2,64% u odnosu na prethodnu godinu.

Analizom tržišta životnog osiguranja, uslijed uticaja ekonomske krize, primjetan je porast broja storniranih i redukovanih ugovora životnog osiguranja što je za posledicu imalo usporavanje stope rasta bruto premije životnog osiguranja u 2009.godini – navodi se u izvještaju.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja ostvarena bruto premija osiguranja u 2010.godini iznosila je 62,534 miliona eura, što je za 4,63% manje u odnosu na 2009. godinu. ostvaren je rast premije životnog osiguranja u odnosu na 2009.godinu za 3,54%. U bruto premiji životnih osiguranja najveće učešće je imalo osiguranje života sa 86,27%, koje je zajedno sa dopunskim osiguranjem činilo 96,33% ukupno fakturisane premije životnih osiguranja.[28]

Pored velikog broja osiguravajućih društava na našem tržištu postoji značajan potencijal za dalji rast, jer je zastupljenost bruto premije osiguranja u bruto domaćem proizvodu i dalje mala. U 2008. godini je iznosila 1,8% dok je premija životnog osiguranja iznosila svega 0,2 odsto od bruto domaćeg proizvoda. To svakako govori da postoji značajan potencijal za rast pogotovo kad se uzme prosječna bruto premija po stanovniku koja je za 2008. godinu iznosila 97.67€.

Prosjek zapadne Evrope je oko 2.100€.[29]

Tržište osiguranja u Crnoj Gori je i dalje u znaku obaveznih osiguranja. Tendencija rasta obaveznih vrsta osiguranja će i dalje biti prisutna ali u manjem obimu nego što se predviđalo u 2007. i 2008. godini, očito zbog uticaja globalne ekonomske krize. Takođe se očekuje veća saradnja među samim osiguravajućim društvima na polju unaprijeđivanja same branše pri čemu će dominantnu ulogu u tim procesima imati Nacionalni Biro osiguravača Crne Gore.

Branko Barjaktarović, iz Agencije za nadzor osiguranja je istakao da je regulatorni okvir u Crnoj Gori usklađen sa evropskom praksom i da je crnogorsko tržište u regulatornom smislu na približno istom nivou u odnosu na zemlje okruženja.[30]

[28] www.ano.me, od utorka 10.maja 2011.god.
[29] www.nbcg.me, od srijede 03.avgusta 2011.god.

7. Penzijski sistem

Temelji modernih penzijskih sistema širom svijeta postavljeni su u period od kraja 19. vijeka do početka Drugog svetskog rata. Za početak razvojapenzijskog sistema obično se uzima 1889. godina, kada je njemačkikancelar Bizmark formirao penzijski sistem za industrijske radnike starostiod 70 godina pa naviše, sa ciljem da im se obezbjedi održanje prihodau starosti. U isto vrijeme, 1891. godine Danska, i nekoliko godinakasnije Novi Zeland, takođe uspostavljaju penzijske sisteme, kojima jecilj bio smanjenje siromaštva cijelokupne starije populacije.

Na inicijalnu penzijsku politiku uticalo je mnogo faktora – politički, istorijski,kulturološki, itd. U to vrijeme Njemačka je bila industrijalizovanadržava, te je sistem koji je Bizmark uveo bio prilagođen potrebama radničkeklase. Sa druge strane, u Danskoj kao poljoprivrednoj državi,uspostavljen je sistem koji je zadovoljavao interese poljoprivrednika.[31]

Ostale zemlje su počele da slijede jedan od ova dva pristupa. Njemačkisistem je bio veoma uticajan u kontinentalnoj Evropi, naročito u tadašnjojAustro-Ugarskoj monarhiji. Sa druge strane, pristup uveden naNovom Zelandu bio je uticajan u anglo–američkom svetu, sa izuzetkomSAD–a u početnom periodu. Tako su se države grupisale u dvije zasebnegrupe: države sa **Bizmarkovim** penzijskim modelom čiji je cilj održanjeprihoda u starosti (relativni životni standard) i države koje su uvele**Beveridžov** penzijski model sa ciljem da se smanji siromaštvo u starostii obezbjede minimalni prihodi za starost (apsolutni životni standard).[32]

Nordijske zemlje su u početku pratile primjer Danske i Beveridžov pristup, pa su uvele osnovnu (univerzalnu) penziju čiji je cilj smanjenje siromaštva. Međutim, već početkom

[30] www.nbcg.me, od srijede 03.avgusta 2011.god.
[31] K. Stanić, *Penzijski sistem u Srbiji*, USAID SEGA projekat, 2010, str.5
[32] Iako je ser Viliam Beveridž (William Beveridge) tek 1942. godine izradio izvještaj kojim je predložio programsocijalnog osiguranja u Velikoj Britaniji, dok su slični penzijski sistemi uvedeni gotovo 50 godina prije toga, ova vrsta penzijskog sistema ipak je nazvana po njemu.

50–ih godina 20. vijeka ove zemlje su počele da uvode u svoj državni penzijski sistem komponentu koja ima za cilj održanje prihoda u starosti tj. penzijsko osiguranje. Tako je formirana treća grupa država koje su uvele poseban model – **Nordijski**penzijski model. Nordijski penzijski model predstavlja mješavinu Bizmarkovog i Beveridžovogmodela. U ovim zemljama, državni penzijski sistem je veomarano počeo da, pored osnovnih penzija, obezbjeđuje i održanje prihodau starosti. Osim toga, ovaj model karakterišu i vrlo razvijeni kompanijskipenzijski planovi.[33] Oni su počeli da se pojavljuju u isto vrijemekada i komponenta državnog penzijskog osiguranja, sa ciljem da se dopunidržavna penzija, posebno za one koji bolje zarađuju. Njihove uslovekolektivno su pregovarali radnički sindikati, te su tako ovim planovimadanas pokriveni gotovo svi zaposleni u Nordijskim zemljama.

Iako je većina zemalja uspostavila svoj penzijski sistem po ugledu ili naBizmarkov ili na Beveridžov model, u poslednje vrijeme primjetna je tendencijakonvergencije ova dva pristupa. Penzijski sistemi koji su prvobitnouspostavljeni po Beveridžovom principu, u međuvremenu su uveliobavezno penzijsko osiguranje tj. komponentu u kojoj visina penzijepojedinca zavisi od njegovih zarada tokom radnog vijeka, da bi ostvarilii cilj održanja prihoda u starosti, barem kada je u pitanju prosječan radnik.S druge strane, u okviru Bizmarkovih sistema uveden je neki oblikminimalnog prihoda sa ciljem da se smanji siromaštvo. Zatim, smanjenesu razlike u tretmanu različitih profesijama u penzijskom sistemu,snižene su stope zamene, i otvoren je prostor za razvoj dopunskog osiguranjai štednje. To praktično znači da sve države danas formirajusvoje penzijske sisteme težeći da ostvare oba cilja. Međutim, istorijskerazlike između sistema još uvijek su veoma primjetne.

Dakle, današnji penzijski sistemi teže da ostvare oba cilja: i smanjenjesiromaštva u starosti (apsolutni životni standard) i održanje prihoda i životnog standarda u starosti na nivou koji je sličan onom koji je pojedinac ranije ostvarivao (relativni životni standard). Penzijski sistem sesmatra adekvatnim, ako uspijeva da ispuni oba cilja.

[33] *Occupational schemes* ili kompanijski penzijski planovi su penzijski planovi koje poslodavac ili grupa poslodavacaili grana/sektor organizuje za svoje zaposlene, često u saradnji sa sindikatima. Po pravilu, poslodavac se obavezuje da uplaćuje doprinose u penzijski plan za svakog zaposlenog.

Adekvatne i finansijske **održive** penzije su osnovni ciljevi penzijskepolitike EU koja je definisana kroz otvoreni metod koordinacije.[34] Istovremenoobezbjeđenje i adekvatnih penzija i finansijske održivosti predstavljaveliki izazov za Evropu čija populacija sve više stari. Ono štokomplikuje penzijsku politiku je činjenica da se ova dva cilja međusobnosuprotstavljaju. Adekvatne penzije mogu da se obezbjede samo nauštrb pristupačnih i održivih penzijskih sistema. Sa druge strane, uštedekoje doprinose održivosti penzijskih sistema dovode u pitanje adekvatnostpenzija. Dobro osmišljen penzijski sistem podrazumijeva pronalaženjepravog balansa između ova dva kontradiktorna cilja.[35]

7. 1. Penzije u Crnoj Gori i Srbiji

Prosječna penzija od 255€ u Crnoj Gori veća je od prosjeka u Srbiji (210), Bugarskoj (145), Rumuniji (177), BiH (171), Albaniji (55). Prosječna penzija u Crnoj Gori čini 55% prosječne zarade koja iznosi 465€. Crnogorski prosjek je na nivou država EU, Estonije gdje je prosjek penzija 285€, Letonije sa 258€ i Litvanije sa 220€.

U Crnoj Gori je 97.200 penzionera – svaki sedmi građanin, odnosno svaka četvrta porodica. Prosječna penzija trenutno je veća za 110% u odnosu na 2003. godinu kad je iznosila 121,59€, nakon čega se – od 1.januara 2004.godine – primjenjuje Zakon o penzijsko-invalidskom osiguranju.

U 2009.godini u Crnoj Gori je izvršeno usklađivanje, rast penzija za 7,35%, penzije za januar 2009. godine povećane su 4,9% a penzije za jul 2009. porasle su za 2,45%. Penzija za jul 2009. (256,67€) je veća za 18% u odnosu na penziju za jul 2008. (217,17€). U januaru 2010. godine, kao posledica negativnih uticaja ekonomsko-finansijske krize za rast zarada u drugom polugodištu 2009. u odnosu na prvo polugodište penzije su smanjene u procentu od 0,55%.

[34]Obzirom da su penzijski sistemi u EU regulisani tzv. „mekim zakonodavstvom“, Evropska komisija je svojimčlanicama na samitu u Likenu 2001. preporučila „otvoreni metod koordinacije“ (OMK), kojim se razmjenjuju iskustva zemalja članica u reformi svojih sistema, utvrđuju smijernice i postavljaju referentne tačke i čiji je krajnji cilj koordinacija penzionih sistema među zemljama EU.

[35] K. Stanić, *Penzijski sistem u Srbiji*, USAID SEGA projekat, 2010, str.7

U Srbiji su penzije zastale za isplatom od oktobra 2008.godine. Penzije i novčane naknade iz penzijsko-invalidskog osiguranja u Srbiji usklađuju se 1.aprila i 1.oktobra 2010.godine, na osnovu statističkih podataka o kretanju troškova života u prethodnih šest mjeseci. Izuzetno, u 2009. i 2010.godini penzije se ne usklađuju i isplaćuje se iznos od oktobra 2008.godine.

Dakle, penzije u Srbiji su u toku 2009.godine bile zamrznute i nije bilo usklađivanja. Trenutno, prosječna penzija u Srbiji iznosi za zaposlene 21.745 dinara, za samostalne djelatnosti 21.293 dinara i poljoprivrednike 8.153 dinara. Prosječna penzija zaposlenog je 67,25% prosječne neto zarade u Srbiji. Prosječna neto zarada za februar 2010. u Srbiji je 32.236 dinara. Penzije u Srbiji, od 1.januara 2005.godine, do jula 2010.godine porasle su u dinarskom iznosu za 89%, a računajući u eurima, po srednjem kursu u julu 2010.godine iznosi 51%.[36]

U 2009. godini u odnosu na 2008. godinu izdaci za penzije porasli su za približno 4 procentna poena BDP-a, i to sa 8,6 na 12,2% BDP-a. Dalje, iako su planirani izdaci za penzije u 2010. godini iznosili približno 10,5% projektovanog BDP-a, podaci o izvršenju ukazuju da bi ukupni rashodi penzionog sistema mogli dostići 11% do 12% BDP-a.

Ovi podaci ukazuju da rashode penzionog sistema karakteriše nepredvidivost, budući da se ne mogu kontrolisati faktori koji po sadašnjem zakonskom rješenju utiču na usklađivanje penzija – prosječna zarada i stopa inflacije.

Usklađivanje penzija u Evropskoj uniji može se svesti na tri osnovna modela: usklađivanje sa inflacijom, usklađivanje sa inflacijom i nivoom zarada i odluka vlade na osnovu rasta/pada prihoda države.Među navedenim modelima usklađivanje sa inflacijom je dominantno (deset članica primjenjuje ovaj model – Italija, Belgija, Francuska, Grčka, Španija, Irska, Luksemburg, Poljska, Portugalija, Rumunija), pri čemu je u pojedinim zemljama usklađivanje uslovljeno visinom stope inflacije, npr. ukoliko pređe 2% ili 5%. [37]

[36] www.pobjeda.me, od srijede 11. januara 2012.godine
[37] www.mf.gov.me, od četvrtka 5.januara 2012.godine

Ukoliko posmatramo postojeće iznose penzija u Crnoj Gori u prvom kvartalu 2010. godine, možemo primijetiti da je stopa zamjene (odnos penzije i neto plate) veća jedino u Srbiji, dok je u poređenju sa EU članicama stopa zamjene veća u Italiji i Francuskoj.

Tabela 13. Poređenje prosječne neto zarade i prosječne penzije

	I kvartal 2010 (€)	Neto plata (€)	Stopa zamjene
Crna Gora	**254**	**466**	**54.5%**
Bugarska	145	316	45.9%
Rumunija	177	368	48.1%
Srbija	**210**	**318.2**	**66.0%**
BIH	171	403.9	42.3%
Makedonija	164.85	330.7	49.8%
Estonija	285	529.5	53.8%
Letonija	258	496.6	52.0%
Litvanija	220	432.9	50.8%
Hrvatska	297.2	730.9	40.7%

Izvor :Statistički zavodi navedenih zemalja i Izvještaj o starenju 2009., Evropska komisija

Prosječna penzija u Crnoj Gori porasla je sa 92,82 € u 2001. godini na 268,00 € u 2010. godini. Rast penzija u uslovima finansijske krize uslovljen je usklađivanjem penzija na osnovu švajcarske formule[38] koja podrazumijeva usklađivanje penzija, na osnovu statističkih podataka, sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore.

[38]Švajcarska formula je je usklađena tako da u slučaju smanjenja zarada ne dolazi do direktno proporcionalnog smanjenja penzija, s'obzirom da njihov rast ili pad zavisi i od troškova života u nivou jedne polovine. Za jedan euro smanjenja zarada penzije bi se smanjile za 0,50 eura.

Tabela 14. Prosječna penzija u Crnoj Gori 2001-2010

Godina	Prosječna penzija (€)
2001	**92,82**
2002	**92,71**
2003	**108,88**
2004	**121,59**
2005	**123,91**
2006	**128,72**
2007	**142,70**
2008	**238,83**
2009	**256,00**
2010	**268,00**

Izvor : Fond PIO

Tabela 15. Prosječna penzija u drugim zemljama 2010. godine

Zemlje	Prosječna penzija
Hrvatska	297
Estonija	285
Letonija	258
Crna Gora	**268**
Litvanija	220
Srbija	**210**
Rumunija	177
BIH	171
Bugarska	145
Albanija	55

Izvor: Fond PIO

Neosporna je činjenica da je sa socijalnog stanovišta veoma bitno obezbjediti penzionerskoj populaciji pristojan standard, koji sa druge strane mora biti povezan sa privrednim rastom i ukupnim životnim standardom stanovništva u cijelini.

8. Vodeća osiguravajuća društva u Crnoj Gori i Srbiji

Početak rada inostranih društva za osiguranja na teritoriji Srbije i Crne Gore predstavlja jedan od prvih koraka naših ekonomija na putu usaglašavanja domaćeg zakonodavstva sa propisima Evropske Unije. U tom pravcu su prije nekoliko godina Narodna skupština Srbije i Skupština Crne Gore usvojile zakone kojima se reguliše ova oblast. Stvaranje zakonske regulative u ovoj oblasti, rezultiralo je velikim interesovanjem osiguravajućih društava iz inostranstva za rad na teritoriji Srbije i Crne Gore, što se pokazalo značajnim i korisnim.

Danas na tržištu Srbije i Crne Gore postoji niz osiguravajućih društava koja nude široku lepezu usluga svojim korisnicima. Jedna od najznačajnijih je osiguranje života, kao usluga za koju postoji najviše interesovanja. Na osnovu tržišnog koncepta, konkurenti su one kompanije koje zadovoljavaju istu potrebu kupca. Tržišni concept konkurencije otkriva širi skup aktuelnih i potencijalnih konkurenata.[39]

Većina društva za osiguranja na tržištima u Srbiji i Crnoj Gori su predstavništva poznatih osiguravajućih društava,uglavnom iz Austrije, koje veoma uspješno ostvaruju prodor na našim tržištima.

Navesćemo neke specifičnosti četiri osiguravajuća društva koja su prisutna na tržištima Srbije i Crne Gore.

“Wiener Stadtische”u Srbiji i Crnoj Gori su osnovana kao „greenfield“ investicije Viena Insurance Group Wiener Stadtische Versicherung AG. Viena Insurance Group je vodeća austrijska osiguaravajuća kompanija sa tradicijom dužom od 180 godina. Misija kompanije je bila, od samog početka, stvaranje i razvijanje kulture osiguranja i pružanje usluga čiji kvalitet odgovara savremenim svijetskim standardima. Kombinacija ekonomske snage, stručnosti i znanja na tržište je donijelo potvrđen kvalitet i sigurnost konkurentnih proizvoda koji omogućavaju individualna rješenja po mjeri klijenta, pa se može reći da je to i obezbijedilo lidersku poziciju u oblasti životnog osiguranja u Srbiji gdje kompanija radi od 2003. godine (u CG od kraja 2010).

[39] Kotler P.(2006), *Marketing i menadžment,* Data Status, Beograd, str.16

Wiener Städtishce osiguranje sprovodi ozbiljnu politiku reosiguranja i posvećuje veliku pažnju zaštiti rizika i preuzetih obaveza prema klijentima.Konzervativna politika ulaganja garantuje sigurnost plasmana pa time i klijenata čije se povjerenje gradi apsolutnom efikasnošću u ispunjavanju preuzetih obaveza.[40]

“Grawe Wechselseitige Versicherung Aktiengesellscaft” osiguranje je pojam za stabilnu i konzervativnu kuću koja ima solidne osigurane sume, uključenu indeksaciju i značajnu očekivanu dobit. To je prvo osiguravajuće društvo koje je registrovano u Srbiji i Crnoj Gori. Grawe koncern je osvojio nagradu „Recommender Award 2010“ po treći put od strane austrijskog udruženja za marketing. Ove godine je Grawe pobjednik u kategoriji „Nadregionalna osiguranja“ sa ocjenom „izvrsna orijentisanost prema klijentima“ i dobili su nagradu i za „firmu godine“ u Austriji. Nagrada mjeri nivo preporuke i jedan je od najpreciznijih kriterijuma za ocjenjivanje zadovoljstva klijenata banke, osiguravajućih društava ili štedionica.[41]

“Uniqa” osiguranje je prepoznatljiva kao socijalno odgovorna kompanija koja brine o budućnosti nove generacije. Slogan Uniqe je “osiguranje nove generacije” pa su i programi uglavnom prilagodjeni mladim ljudima, Uniqa podržava visoke profesionalne i moralne vrijednosti u svim zemljama u kojima posluje. Dosta ulaže u reklamu i propaganda. Uniqa je podržala i program UNICEF-a „škola bez nasilja“ čiji je ambasador dobre volje Saša Đorđević, srpski košarkaš, istovremeno i promoter UNIQA osiguranja.[42]

“Merkur” osiguranje je osnovano prije više od 200 godina, tačnije 17. juna 1798. godine na inicijativu četiri trgovca iz Graca u Austriji, u tada već poznatoj i dobro posećenoj kafani „Grafl", okupili su se više od polovine trgovaca iz tog grada. Povod za okupljanje bilo je osnivanje „Instituta za podršku bolesnih, siromašnih, besposlenih, zbog starosti za rad nesposobnih trgovaca grada Grac-a". Ovaj Institut bio je preteča današnjeg Merkur osiguranja, najstarije osiguravajuće kuće u Austriji. Tokom svog trajanja Merkur osiguranje nudi zaštitu za vrijednosti koje čovjeku najviše znače. Prepoznatljivi kao

[40] www.wiener.rs, od nedelje 15. maja 2011.god.
[41] www.grawe.me, od ponedeljka 16. maja 2011.god.
[42] www.uniqa.rs, od nedelje 15. maja 2011.god.

kompanija čije je opredjeljenje zaštita života i zdravlja, Merkur osiguranje zdrav život definiše kao sveobuhvatno fizičko mentalno i socijalno blagostanje. Zbog takvog opredeljenja i jasnog stava prema zdravom životu, Merkur osiguranje, kao veoma odgovorna kompanija preuzima i obavezu prema društvu u kom živimo na način da postaje kreator javnog mnjenja a brojnim donacijama podržava projekte u oblasti prevencije u medicini.[43]

[43] www.merkur.me, od subote 14.maja 2011.god.

9. Ponude iz Grawe, Uniqe, Wiener Städtische, i Merkur osiguravajućih društava

U ovom poglavlju ćemo prikazati četri različite ponude iz četri različita osiguravajuća društva. Podaci napisani u ponudama su izmišljeni, kao i osiguranici i ugovarači. Navedeni su da bi se približila cijelokupna slika ponude i da bi komentari, koji idu uz ponudu, bili jasniji.

Grawe – tarifa G3

Datum dospijeća u GRAWE

Šifra

Broj polise

Broj ponude

GRAWE osiguranje a.d.
81000 Podgorica, Novaka Miloševa 6/II
Tel: +382/20/210-960, Fax: +382/20/210-963
Glavni akcionar: GRAZER WECHSELSEITIGE Versicherung Aktiengesellschaft
GRAZ - AUSTRIJA

Ponudu ispunite štampanim slovima.
☒ Odgovarajuće **precrtajte!**

Agencija

PONUDA ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA O OSIGURANJU ŽIVOTA

☐ Tarifa G1 ☑ Tarifa SUPER G3 ☐ Tarifa — Za GRAWE

Ugovarač osiguranja

☐ Muško ☑ Žensko ☐ Preduzeće ☐ Ostalo

Prezime i ime	Lični broj	Datum rođenja (dan mjesec godina)
Stanković Ivana	1012977503948	10 12 1977

Broj pošte	Mjesto	Ulica	Kućni br.	Broj telefona
81000	Podgorica	Bulevar Petra Cetinjskog	86	020 211 245

Zanimanje / Vrsta djelatnosti	Strano državljanstvo	Mob. telefon
profesor		068 913 457

Osiguranik

☐ Muško ☑ Žensko

Prezime i ime	Lični broj	Datum rođenja (dan mjesec godina)
Isto		

Broj pošte	Mjesto	Ulica	Kućni br.	Broj telefona

Zanimanje / Vrsta djelatnosti	Strano državljanstvo	Mob. telefon

Osiguranje života

Pristupna starost	Trajanje osiguranja	Početak osiguranja (dan mjesec godina)	Osigurana suma	Bruto premija
35 god	24 god	01 06 2012	13.020,00 EUR	500,00 EUR

Osiguranje od nezgode za slučaj trajne invalidnosti

				Bruto premija
☑ UI 1	Osigurana suma 9.100 EUR	Bolnička dnevnica 6 EUR	Bruto premija 25 EUR	
☐ UI 2	Osigurana suma 18.125 EUR	Bolnička dnevnica 12 EUR	Bruto premija 50 EUR	
☐ UI 3	Osigurana suma 27.200 EUR	Bolnička dnevnica 18 EUR	Bruto premija 75 EUR	
☐ UI 4	Osigurana suma 36.250 EUR	Bolnička dnevnica 24 EUR	Bruto premija 100 EUR	
☐ UI 5	Osigurana suma 22.000 EUR	Bolnička dnevnica 15 EUR	Bruto premija 62 EUR	
☐ UI 6	Osigurana suma 44.000 EUR	Bolnička dnevnica 30 EUR	Bruto premija 123 EUR	25 EUR

Posebni dogovori — ☑ Indeks iznad 3.500 EUR — Troškovi 6 EUR

Način plaćanja 1/2. Doplatak ,2 % Ukupno 535,5 1 Rata 273.75 — Ukupna bruto premija 531,00 EUR

Korisnici

U slučaju doživljenja osiguranika (ime, prezime, datum rođenja):	U slučaju smrti osiguranika (ime, prezime, datum rođenja):
	Stanković Maja, 01.08.2003
Ako niko nije naveden, korisnik je ugovarač osiguranja.	Ako niko nije naveden, korisnici su zakonski nasljednici osiguranika

Pitanja za osiguranika

Da li imate ili ste imali zaključena neka druga osiguranja lica? ☐ da ☑ ne
vrsta osiguranja / Društvo za osiguranje / br. polise

Da li ste na poslu izloženi posebnim opasnostima (npr. zračenju, rad sa eksplozivnim sredstvima, zadržavanje u opasnim područjima)? ☐ da ☑ ne
Kojim?

Da li se organizovano bavite sportom? ☐ da ☑ ne
vrsta sporta / klub

Upravljate jedrilicama ili motornim letjelicama? ☐ da ☑ ne

Da li se bavite opasnim sportovima (npr. ronjenje, padobranstvo, zmajarstvo, alpinizam, motokros ...)? ☐ da ☑ ne
Kojim?

Vaša visina: 173 cm Vaša težina: 60 kg

Da li ste prebolјeli teže bolesti, imali povrede, bili na operaciji? ☐ da ☑ ne
Koje?

Da li ste bili na liječenju u bolnici, lječilištu ili na rehabilitaciji?
Kada i gdje?

Da li ste se lječili radioaktivnim zračenjem? ☐ da ☑ ne

Da li ste trenutno bolesni ili povrijeđeni? ☐ da ☑ ne

Navedite podatke o postojećim bolestima (teškoćama) ili povredama (srce, pluća, želudac, jetra, bubrezi, živci, duševne bolesti, rak, invalidnost, šećerna bolest, krvni pritisak,...)

Da li redovno
- ☐ pijete alkohol ☐ da ☑ ne — Koliko dnevno?
- ☐ pušite ☑ da ☐ ne — Koliko dnevno? 10 cigareta
- ☐ uzimate drogu ☐ da ☑ ne — Koliko dnevno?
- ☐ koristite lijekove ☐ da ☑ ne — Koliko dnevno?

Kućni doktor ili bilo koji drugi doktor koji Vas je u posljednje vrijeme lječio ili Vas lječi:
Ime, prezime, adresa: Dom zdravlja blok V

Pročitao/la sam objašnjenja na poleđini ponude. Potpisom potvrđujem da su ta objašnjenja dio ugovora o osiguranju.

Mjesto, datum	Potpis ovlašćenog lica	Potpis ugovarača osiguranja	Potpis osiguranika (ako se osiguranik i ugovarač razlikuju)
Podgorica, 03.05.2012		P. Stanković	P. Stanković

Super G3 tarifa predstavlja klasičnu ponudu, štednja sa osiguranjem i dodatnim osiguranjem od nezgode. Maksimum štednje u Grawe kući je 24 godine.

Minimalna pristupna starost je 15 godina,ali se lica mladja od 18 godina osiguravaju uz saglasnost roditelja ili staratelja. Gornja granica isteka osiguranja je 75 godina, a najviša osigurana suma bez ljekarskog pregleda je 36.320.00€.

U ovoj ponudi, koja je preuzeta iz kuće Grawe osiguranje a.d. Podgorica, ugovarač osiguranja i osiguranik su ista osoba. Samim tim, u dijelu osiguranika napisano je “Isto”. U slučaju da se osiguranik i ugovarač osiguranja razlikuju, neophodno je ispuniti i dio za osiguranika. Na primjer, ako ugovara roditelj za dijete, onda je neophodno napisati i podatke djeteta.

Početak osiguranja je prvog u narednom mjesecu. Osiguravajuće pokriće počinje danom prispijeća ponude u Grawe, ali ne prije dana koji je označen kao početak osiguranja.

U slučaju da se osiguranje prekine u određenom trenutku usled :

1. Prirodne smrti (smrti usljed bolesti)
   a. Korisniku osiguranja se isplaćuje <u>odmah</u> :

- dio osigurane sume
- do data ostvarena dobit

   b. Korisniku osiguranja se isplaćuje, <u>nakon isteka osiguranja :</u>

- jedna cijela osigurana suma
- do tada ostvarena dobit

2. Nesrećnog slučaja

a. Varijanta 1

- Ako korisnik želi da mu se isplati cijelokupna naknada odmah, isplaćuje se :
  I. jedna cijela osigurana suma

II. dio osigurane sume

III. do tada ostvarena dobit

b. Varijanta 2

- Ako korisnik osiguranja ne želi da mu se isplati cijelokupna naknada odmah, isplaćuje se :
  - odmah
- jedna osigurana suma

  - nakon isteka osiguranja
- jedna cijela osigurana suma
- do tada pripisana dobit

3. U slučaju doživljenja, osiguranik dobija
- jednu osiguranu sumu
- do tada pripisanu dobit

Iznos novca koji smo uzeli u ovoj ponudi kao primjer je 500,00€ na godišnjem nivou. Taj iznos podrazumijeva pokriće od gore navedenih slučajeva.

Označen kao UI, doplatak od 25 € na godišnjem znači dodatno osiguranje od nezgode za slučaj trajne invalidnosti. Iznos od 9,100€ je osigurana suma na osnovu koje se izračunava procenat invaliditeta u slučaju da postoji, nakon nekog nesrećnog slučaja (loma, udesa, preloma..). Iznos od 6 € je naknada koji se plaća za svaki dan ležanja u bolnici, od posledice istog. Na primjer, osobi koja doživi udes i leži deset dana u bolnici isplatiće se 60€ za bolničke dane, a ako se nakon odredjenog perioda najčešće godinu dana utvrdi da je povreda prouzrokovala 20 % invalidnosti isplatiće se i naknada od 1,820.00€.

Plaćanje može biti :

1. godišnje (bez doplatka)
2. polugodišnje (sa doplatkom od 2% na godišnjem nivou)
3. kvartalno (sa doplatkom od 4% na godišnjem nivou)

Kod programa Grawe, sa prvom uplatom se plaća iznos od 6€ na ime troškova za izradu polise.

Radi prilagodjavanja osiguranih suma tekućoj inflaciji valute tj.porastu životnih troškova, kod programa kuće Grawe moguće je ugovoriti indeksaciju. Indeksacia se vrši samo ako je u nekoj godini porast kumulativno bio veći od 5%.

Što se tiče korisnika osiguranja, za doživljenje se podrazumjeva da je osiguranik. A u slučaju smrti, ako se ne navede korisnik osiguranja, novac ide zakonskim naslijednicima.

Zdravstveni karton ima svaka ponuda. U slučaju da osoba ima zdravstvene smetnje, bitno je navesti ih. Osiguravajuće kuće imaju pravo provjere podataka o zdravstvenom stanju klijenta.

Potpisi, koji poslednji idu na ponudi su takođe bitni. U slučaju da su ugovarač i osiguranik ista osoba, dovoljno je da se klijent potpise samo na mjesto ugovarača, a može i na oba. Ako su različite osobe, neophodna su dva potpisa.

Uniqa – Mješovito životno osiguranje - Paket Premium

UNIQA
Osiguranje nove generacije.

UNIQA Životno osiguranje a.d.
Bul. Sv. Petra Cetinjskog 1a/IV, 81000 Podgorica
Tel: +382 20 444 700; Faks: +382 20 244 340
GSM: +382 67 201 449; E-mail: info@uniqa.me
Internet: www.uniqa.me

Investicija & Dobit
Mješovito životno osiguranje

Ponuda

Broj ponude

Lični podaci

Ugovarač osiguranja

Jovan Dimitrijević — Ime i prezime / naziv ugovarača
2 0 0 5 9 7 7 5 5 8 8 9 9 — JMBG / MB ugovarača

Kontakt adresa

Budva 85310 — Mjesto stanovanja/sjedište ugovarača i poštanski broj
Mainski put 51 — Adresa stanovanja ugovarača (ulica i broj)

Da li pristajete na prijem obavještenja od strane Osiguravača? da X ne

djovan@t-com.me — E-mail ugovarača
033 312 312 — Telefon ugovarača
067 666 777 — Mobilni telefon ugovarača

Osiguranik

pol m X ž

Jovan Dimitrijević — Ime i prezime osiguranika
2 0 0 5 9 7 7 5 5 8 8 9 9 — JMBG osiguranika

Budva 85310 — Mjesto stanovanja osiguranika i poštanski broj
Mainski put 51 — Adresa stanovanja osiguranika (ulica i broj)

djovan@t-com.me — E-mail osiguranika
033 312 312 — Telefon osiguranika
067 666 777 — Mobilni telefon osiguranika

2 0 0 5 1 9 7 7 — Datum rođenja osiguranika (DD/MM/GGGG)
Kotor — Mjesto rođenja osiguranika

Ugovorni elementi osiguranja

Pristupna starost 3 5
Tarifa i tarifna grupa

Premija osiguranja

Način plaćanja
trajni nalog
X uplatnica
administrativna zabrana
naziv banke

Dinamika plaćanja

mjesečno | tromjesečno | X šestomjesečno | godišnje

0 1 0 6 2 0 1 2 — Početak osiguranja (DD/MM/GGGG)
Osiguranje ističe nakon 2 5 godina

Paketi osiguranja

	Osigurana suma	Rata premije
Kompakt		
Optimum	13,780.14	250.92
X Premium		
Lom kostiju*		
Osigurana suma: 100,00 | 200,00 | X 500,00 | 1.000,00		6.38
Hirurške intervencije*		
Osigurana suma: 250,00 | X 500,00 | 750,00 | 1.000,00		7.65
** Lom kostiju i hirurške intervencije se mogu zaključiti jedino uz paket Premium.*	**Ukupna premija**	285.03

Korisnik osiguranja

Za doživljenje osiguranog perioda
Jovan Dimitrijević — Ime i prezime korisnika osiguranja
2 0 0 5 9 7 7 5 5 8 8 9 9 — JMBG korisnika osiguranja

Za slučaj smrti osiguranika
Marko Dimitrijević — Ime i prezime korisnika osiguranja
0 8 1 0 0 0 5 4 6 8 2 2 9 — JMBG korisnika osiguranja

Upitnik o zdravstvenom stanju osiguranika

1. Zanimanje stomatolog Sport Hobi
2. Visina 190 cm težina 100 kg

3. Da li ste ikada podnijeli zahtjev za Životno osiguranje po kom niste prihvaćeni u osiguranje i da li ste ikada imali polisu životnog, zdravstvenog ili osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja sa uvećanom premijom ili definisanim pojedinačnim isključenjem (ako je odgovor potvrdan navedite kada i kod koje osiguravajuće kompanije)? da X ne

4. Da li ste se u posljednjih 10 godina liječili ili se trenutno liječite od neke bolesti (ako je odgovor potvrdan navedite od koje, ime i adresu doktora i odgovorite na pitanja 4a, 4b i 4c)? da X ne

4a. Da li ste posljednjih 10 godina bili liječeni više od 4 uzastopne nedjelje ili ste redovno odlazili na ljekarske kontrole ili ste bili odsutni sa posla više od 10 dana u posljednjih 12 mjeseci? (ako jeste, opišite bolest, kada je dijagnostifikovana, trajanje i trenutni status, ime i adresu doktora) da X ne

4b. Da li ste redovno uzimali ljekove u posljednjih 10 godina i da li ih trenutno uzimate? (ako jeste, navedite koje, iz kog razloga, koliko dugo i koliko često, ime i adresu doktora) da X ne

4c. Da li ste posljednjih 10 godina bili izloženi zračenju, EKG-u, tomografiji, ili drugim dijagnostičkim testovima koji nisu imali standardne rezultate? (ako jeste, navedite razlog i rezultate istraživanja, ime i adresu diktora) da X ne

Isključenja: Osigurana suma neće biti isplaćena u slučaju da smrt nastupi kao posljedica srčanog oboljenja, moždanog udara, malignog tumora, dijabetesa, HIV-a ili nekog drugog zdravstvenog stanja za koje je osiguranik znao ili je bio liječen od njega u momentu zaključenja osiguranja, a u upitniku o zdravstvenom stanju osiguranika nisu navedeni istiniti podaci.

Svojim potpisom potvrđujem da sam upoznat sa tekstom na poleđini

Budva, 10. 05. 2012
Mjesto i datum

Potpis Osiguranika

Potpis Ponudioca / Ugovarača

Prilikom uplate u rubrici poziv na broj odobrenja obavezno upisati broj ponude

Uniqa Premium Paket je program koji uz mješovito životno osiguranje pokriva i rizike povrede koji kao posledicu imaju trajni invaliditet, troškove nadoknade za boravak u bolnici i naknadu po osnovu loma kostiju i hiruške intervencije.

Ugovorom o osiguranju života Osiguravač se obavezuje da izvrši isplate koje su predvidjene polisom i to

1. Kod osiguranja života u slučaju smrti

a. 50% osigurane sume ako smrt osiguranika nastupi u toku prvih 6 mjeseci trajanja osiguranja;

b. cijelu osiguranu sumu ako osiguranikova smrt nastupi nakom šest mjeseci trajanja osiguranja;

c. dvostruku osiguranu sumu ako je smrt nastupila kao posledica nesrećnog slučaja.

Po ovim uslovima mogu se osigurati samo zdrava lica od navršenih četrnaest do navršene šezdesete godine života, s tim što osigurano lice može imati najviše sedamdeset godina u momentu prestanka ugovora o osiguranju. Lica koja nijesu potpuno zdrava i lica koja se bave zanimanjem koje može da utiče na zdravstveno stanje osiguranika predstavljaju uvećan rizik i mogu se primiti u osiguranje uz uvećanje premije ili smanjenje osigurane sume. Ako se radi o izuzetno visokom stepenu uvećanog rizika Osiguravač zadržava pravo da lice ne primi u osiguranje.Na ponudama Uniqa-e, iako su ugovarač osiguranja i osiguranik ista osoba, podaci se ispisuju i za ugovarača i osiguranu osobu.

Na našem primjeru je muška osoba, starosti 35 godina, osigurava se po programu MŽO(mješovito životno osiguranje) sa uključenim dopunskim osiguranjem na period 25 godina. Klijent želi visinu premije za osnovno osiguranje u iznosu od 250.92 € sa polugodišnjom dinamikom plaćanja. Paket se zaključuje sa dopunskim osiguranjem trajnog invaliditeta kao posledica nesrećnog slučaja i osiguranjem dnevne naknade .

Ugovara se naknada za lom kostiju i hiruške intervencije.

Ako tokom perioda štednje nastupi bolest pa smrt, za razliku od Grawe programa, ovdje se korisnicima osiguranja isplaćuje *jedna osigurana suma* i dobit do tada pripisana.

Ako je smrt nastupila kao posledica nesrećnog slučaja, korisnici osiguranja dobijaju odmah *dvije osiguranje sume* i dobit do tada pripisanu.

Ponudjeni iznosi za uplatu za lom kostiju i za hirurške intervencije su iznosi koje osiguranik sam bira i dobija ih u slučaju da nastupi lom kosti ili da je potrebna hirurška intervencija. Hirurška intervencija se osnosi na povredu/lom, a ne na hiruršku intervenciju koja je posledica neke bolesti. U pomenutoj ponudi smo izabrali iznose po 500,00 € i za lom kostiju i za hirurške intervencije. Godišnji iznos koji bi osiguranik plaćao za lom kostiju je 12,78 € a za hirurške intervencije 15,30 €.

U ukupnu godišnju premiju, pored štednje, loma kostiju i hirurških intervencija ulazi i dnevna naknada za boravak u bolnici po bilo kojem osnovu u iznosu od 12,00 €, za koje godišnje plaća 13,46 €, kao i premija za invalidnostkoja iznosi 26,70€ na godišnjem nivou (koja je kod Grawe-a označena kao UI, i iznosila 25,00 €). Osigurana suma koja je osnovica za obračun invalidnosti kod ovog programa je osigurana suma štednje i iznosi 13.780.14 €.

Ukupna premija za ovaj primjer na polugodišnjem nivou, sa svim doplacima i osnovnom štednjom iznosi 285,03 €.

Merkur MTB 15+

MERKUR OSIGURANJE
U VLASNIŠTVU MERKUR VERSICHERUNG est. 1798

Organizaciona jedinica	Ime i prezime i agencija zastupnika/posrednika ovlaštenog za zastupanje/posredovanje u osiguranju	Primljeno
		BROJ PONUDE
		Broj partnera / Broj ugovora

Ponuda za sklapanje osiguranja života za slučaj smrti ili doživljenja ili nastupa teške bolesti, sa učešćem u dobiti

UGOVARAČ OSIGURANJA

Ime i prezime / Naziv pravnog lica	JMBG / JIB Preduzeća	Pol
Dragan Jovanović	1 3 0 6 9 7 2 8 8 9 0 1 1	M / Ž

Broj pošte	Mjesto	Ulica i kućni broj	Kontakt telefon
81000	Podgorica	Kralja Nikole 15 II/5	067 586 983
Zanimanje koje obavlja / djelatnost	**Zaposlen-a kod**		**E-mail**
službenik	d.o.o. Montprom		

OSIGURANA OSOBA (ukoliko nije ista osoba kao i ugovarač osiguranja)

Ime i prezime	JMBG	Pol
isto		M / Ž

Broj pošte	Mjesto	Ulica i kućni broj	Kontakt telefon
Zanimanje koje obavlja		**Zaposlen-a kod**	**E-mail**

OSIGURANJE

Zaokružiti odabranu tarifu	Pristupna starost	Trajanje	Početak	Osigurana suma u €	Premija u €
(MTB - 15+) MTBK - 15+	40	25	01.06.2012	16.374,27	700,00

Dvostruka osigurana suma za smrt uslijed nezgode: (Da) Ne

SS11/		Rizici u pokriću	Doplata za povećani rizik	Premija u €
☐ Varijanta 1 - I razred opasnosti	39,46 €	Osnova za trajni invaliditet: 15.000 € Dnevna naknada za boravak u bolnici: 6 € Lom kosti 100 € 100% invalidnost 22.500 €		
☐ Varijanta 1 - II razred opasnosti	53,91 €			
☐ Varijanta 2 - I razred opasnosti	70,12 €	Osnova za trajni invaliditet: 30.000 € Dnevna naknada za boravak u bolnici: 7 € Lom kosti 200 € 100% invalidnost 45.000 €		
☐ Varijanta 2 - II razred opasnosti	99,02 €			
☒ Varijanta 1 - I razred opasnosti	49.78€	Osnova za trajni invaliditet: 15.000 € progresivno Dnevna naknada za boravak u bolnici: 6 € Lom kosti: 100 € Troškovi liječenja: 100 € 100% invalidnost: 37.500 €		49,78
☐ Varijanta 1 - II razred opasnosti	72.68€			
☐ Varijanta 2 - I razred opasnosti	90.77€	Osnova za trajni invaliditet: 30.000 € progresivno Dnevna naknada za boravak u bolnici: 7 € Lom kosti: 200 € Troškovi liječenja: 200 € 100% invalidnost: 75.000 €		
☐ Varijanta 2 - II razred opasnosti	132,15€			

PLAĆANJE PREMIJE

Broj premijskih rata	☐ 1/1 ☒ 1/2 ☐ 1/4 ☐ 1/12	Dopl. za ispodgodišnje plaćanje 2% za 1/2; 4% za 1/4; 6% za 1/12	Premija u € 14,99
Način plaćanja	☒ Uplatnica ☐ Virman ☐ Administrativna zabrana* ☐ Trajni nalog za debit-transfer*	**UKUPNA GODIŠNJA PREMIJA**	749,78
	*) U slučaju plaćanja Trajnim nalogom za debit- transfer ili Administrativnom zabranom, Administrativni dodatak se ne naplaćuje, bez obzira na izabrani broj premijskih rata.	**PREMIJSKA RATA** (+0,72 € Adm. dodatak za 1/4 i 1/12)*	382,38

KORISNICI OSIGURANJA

Korisnik u slučaju doživljenja (ime, prezime i datum rođenja): Dragan Jovanović 13.06.1972

Korisnik u slučaju smrti (ime, prezime i datum rođenja): Marko Jovanović 10.02.1998

Korisnik u slučaju teške bolesti (ime, prezime i datum rođenja): Dragan Jovanović 13.06.1972

PITANJA ZA OSIGURANIKA

1. Jeste li ikada boravili u vanevropskim zemljama (osim odmora) ili to planirate u dogledno vrijeme? Da (Ne)
Ako DA, gdje, kada, koliko dugo i u koju svrhu? Navedite tačno:

2. Jeste li u slobodno vrijeme ili u Vašoj profesionalnoj djelatnosti izloženi posebnim opasnostima (npr. učešće u auto-moto trkama, ronjenje, boks, planinarenje, let, let zmajem, padobranstvo ili ostale vrste sportova, rad sa eksplozivima ili radioaktivnim supstancama itd.)? Navedite tačno: Da (Ne)

3. Postoje li već osiguranja Vašeg života, za slučaj nesposobnosti za rad u struci, nesposobnosti za privređivanje, odnosno invalidnost i dodatna osiguranja? Da (Ne)
Jesu li zatražena ili će biti zatražena daljnja osiguranja?
Ako DA, navedite naziv osiguravajućeg društva i osiguranu sumu:

3.1 Jesu li takvi zahtjevi ili osiguranja (života, u slučaju nesposobnosti za rad ili privređivanje, odnosno invalidnost) ponuđeni pod otežavajućim uslovima, odgođeni ili odbijeni? Da (Ne)
Ako DA, navedite kod kojeg društva, kada i zašto:

4. Jesu li kod članova Vaše porodice, a prije navršenih 65 godina života, nastupile bolesti kao što su šećerna bolest, oboljenje krvnih žila ili srca, moždani udar, oboljenje bubrega, multipleks skleroza, duševne ili nasljedne bolesti, karcinom ili neki drugi tumori? (Da) Ne

	Godina rođenja	Zdravstveno stanje, ako nije zdrav navesti oboljenja	Godina smrti	Razlog smrti
Otac				
Majka	1940		2000	infarkt
Brat ili sestra				
Brat ili sestra				

PITANJA ZA OSIGURANIKA – nastavak

5. Je li Vaša radna sposobnost trenutno ograničena? Da [ ] Ne [X]

Jeste li u zadnjih 5 godina bili duže od 4 sedmice neprekidno bolesni? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, navedite kada i bolest od koje ste bolovali:

6. Pušite li? Da [X] Ne [ ]
Ako DA, koliko ste u prosjeku cigareta dnevno pušili tokom zadnjih godinu dana?
15 cigareta

Jeste li ikada pušili? Da [ ] Ne [ ]
Ako DA, kada ste prekinuli i koliko ste u prosjeku cigareta dnevno pušili tokom zadnjih godinu dana prije prekida?

7. Pijete li alkoholna pića? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, koja i koja je prosječna količina pića koju dnevno unosite tokom zadnjih godinu dana, izražena u litrima piva, decilitrima vina ili mililitrima žestokih pića?

Je li ta količina ikada bila veća? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, kada i koliko?

8. Visina u cm: 185 Tjelesna težina u kg: 90

9. Jeste li u zadnjih 10 godina bolovali ili trenutno bolujete od bolesti:

9.1	Srca i krvnih žila (npr. srčana mana, aritmija, visok krvni pritisak)	Da [ ]	Ne [X]
9.2	Disajnih organa (npr. astma, hronični bronhitis)	Da [ ]	Ne [X]
9.3	Organa za varenje (npr. želuca, crijeva, jetre, žuči, gušterače)	Da [ ]	Ne [X]
9.4	Bubrega (npr. bjelančevine ili šećer u mokraći), bolesti urinarnog trakta ili polnih organa	Da [ ]	Ne [X]
9.5	Psihè (npr. depresija, psihičke smetnje, pokušaj samoubistva)	Da [ ]	Ne [X]
9.6	Neuroloških bolesti (npr. paraliza, epilepsija)	Da [ ]	Ne [X]
9.7	Ušiju	Da [ ]	Ne [X]
9.8	Očiju (dioptrija se ne smatra bolešću)	Da [ ]	Ne [X]
9.9	Kože / sluznica	Da [ ]	Ne [X]
9.10	Žlijezda, slezene, krvi, metabolizma (npr. giht, štitnjača, šećer)	Da [ ]	Ne [X]
9.11	Kostura i muskulature (npr. kičma, meniskus, deformacija kičme, ograničenja u kretanju, amputacija, pucanje tetiva)	Da [ ]	Ne [X]

10. Imate li dioptriju? Da [ ] Ne [X] L: _____ D: _____

11. Jesu li u zadnjih 10 godina postojale ili trenutno postoje sljedeće bolesti:

11.1	Karcinom ili druge vrste tumora	Da [ ]	Ne [X]
11.2	Alergije	Da [ ]	Ne [X]
11.3	Akutne ili kronične zarazne bolesti (npr. tuberkuloza, sifilis, malarija, AIDS)	Da [ ]	Ne [X]
11.4	Posljedica prijašnjih bolesti, nesreća, trovanja ili povreda	Da [ ]	Ne [X]
11.5	Srčani infarkt	Da [ ]	Ne [X]
11.6	Suženje ili začepljenje koronarnih arterija	Da [ ]	Ne [X]
11.7	Moždani udar	Da [ ]	Ne [X]
11.8	Multipla skleroza	Da [ ]	Ne [X]
11.9	Ostale bolesti, zdravstvene smetnje, tjelesna oštećenja ili urođene mane, o kojima već nije postavljeno izričito pitanje Ako DA, navedite tačno:	Da [ ]	Ne [X]

12. Jesu li vam u bilo koje vrijeme kod pregleda nalazi bili izvan graničnih vrijednosti (npr. EKG, rendgen, mjerenje krvnog pritiska, pregled krvi i urina, HIV test)? Da [ ] Ne [X]

12.1 Jeste li obavili HIV test? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, koji je rezultat? poz. [ ] neg. [ ]

13. Jeste li uzimali ili uzimate često ili redovno lijekove ili narkotike? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, koje i kolika je dnevna doza?

14. Jeste li primali ili primate penziju ili ste predali zahtjev za invalidsku penziju zbog nesretnog slučaja ili nesposobnosti za rad? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, navedite oznaku bolesti prema rješenju o penzionisanju i stepen invaliditeta:

15. Jeste li u zadnjih 5 godina bili na pregledima, liječenjima, savjetovanjima kod ljekara, na operacijama u bolnici ili lječilištu, odnosno, je li nešto od toga predviđeno? Da [ ] Ne [X]
Ako DA, navedite tačno:

16. Naziv zdravstvene ustanove i ime ljekara primarne zdravstvene zaštite:

Dom zdravlja Stari Aerodrom

Ovlašćujem Merkur osiguranje a.d. Podgorica da ima pravo uvida u moj zdravstveni karton i ostalu medicinsku dokumentaciju.

17. Kada i zašto ste zadnji put bili kod ljekara i koji su rezultati posjete?
Navedite tačno:

18. Pitanje samo za žene: Jeste li trudni? Da [ ] Ne [ ]

18.1 Ako DA, je li trudnoća uredna? Da [ ] Ne [ ]

Opširni podaci u vezi pitanja na koja ste odgovorili sa DA:

Br. pitanja	Vrsta oboljenja, tegoba, promjene	Kada i koliko dugo	Ukoliko ste bili na liječenju, ime i prezime ljekara te naziv ustanove

1. OSIGURAVAČ

Završna izjava: upozoravamo na napomenu na poleđini ove ponude, koja sadrži bitne sastavne dijelove ugovora.

Ugovarač osiguranja / osiguranik svojim potpisom potvrđuje da je upoznat sa Uslovima osiguranja, Napomenom otisnutom na poleđini ove ponude, te potvrđuje prijem Uslova za osiguranje života i Opštih uslova za osiguranje osoba od posljedica nezgode i Uslova osiguranja smrti, života i nastupa teške bolesti. Ugovarač osiguranja / osiguranik svojim potpisom potvrđuje da je saglasan da lične podatke navedene na ovom obrascu, uključujući i podatke o zdravstvenom stanju, Merkur osuguranja a.d. Podgorica pohrani, obrađuje i prosljedi reosiguravaču u svrhu ispunjenja ugovora o osiguranju koji se zaključuje na osnovu ove ponude. Saglasnost se odnosi na period do isteka zakonskog roka koji reguliše zastaru potraživanja iz ugovora o osiguranju i ne može se ranije povući.
Stranke su saglasne da sve eventualne greške u primjeni Uslova za osiguranje života, Opštih uslova za osiguranje osoba od posledica nezgode, Uslova osiguranja smrti, života i teške bolesti i Tarifa nastale na ponudi prilikom ugovaranja osiguranja osiguravač ispravi kod izdavanja polise osiguranja.
Po ovom ugovoru je moguće izvršiti indeksaciju.

Da li želite indeksaciju? Da [X] Ne [ ]

Mjesto, datum	Potpis zastupnika / posrednika	Potpis osiguranika, odnosno zakonskog zastupnika	Potpis ugovarača
Podgorica 5.5.2012			D. Jovanović

Molimo da ponudu popunite čitkim štampanim slovima, te da odgovorite na sva pitanja. Zahvaljujemo na povjerenju. Vaše Merkur osiguranje a.d. Podgorica

MTB 15+ je životno osiguranje prvenstveno usmjereno na ostvarivanje kompletne zaštite osiguranika u slučaju obolijevanja od teških bolesti, zaštite porodice u slučaju smrti, i štednje za penziju tj.nezavisnu i ugodnu starost.

- Osigurani slučajevi

a. Doživljenje isteka osiuranja

- po isteku osiguranja isplaćuje se osigurana suma uvećana za pripisanu dobit

b. Smrt osiguranika za vrijeme trajanja osiguranja

- ako je smrt nastupila u prvih šest mjeseci od početka trajanja osiguranja isplaćuje se 50% osigurane sume;

- ako je smrt nastupila poslije perioda od 6 mjeseci isplaćuje se cjelokupna osigurana suma uvećana za pripisanu dobit;

- ako je osigurana suma nastupila usled nezgode isplaćuje se dvostruka osigurana suma uvećana za pripisanu dobit.

c. Nastup odredjene teške bolesti

U slučaju nastupa dolje navedenih teških bolesti isplaćuje se cjelokupna osigurana suma uvećana za do tada pripisanu dobit.

Osiguranjem su pokrivene sledeće teške bolesti

1. Srčani infarkt
2. Bypass operacija srčanih arterija
3. Karcinom
4. Moždani udar
5. Otkazivanje bubrega
6. Transplatacija organa
7. Multiplex skleroza
8. Paraliza
9. Slijepoća

10. Alzheimerova bolest
11. Parkinsonova bolest
12. Gubitak udova
13. Operacija aorte
14. Dobroćudni tumor mozga

Kao 15 + pokriće u slučaju nastupa gore navedenih teških bolesti kod djeteta (djece)osiguranika u uzrastu od tri do navršenih petnaest godina života isplaćuje se 1/3 osigurane sume roditelja ne veća od 10.000 €

Najniža pristupna dob je 16 godina, a do navršenih 18 osiguranik mora imati saglsnost roditelja ili staratelja.Krajni rok isteka osiguranja je 65 godina, a najduže trajanje osiguranja 30 godina (najduža štednja kod drugih osiguravajućih kuća je 25 godina).

Kod 15+ za odredjene bolesti postoji karenca – vremenski period izmedju nastupa teške bolesti i prava potraživanja osigurane sume.

Uz ovo osiguranje može se sklopiti dodatno osigurane od posledica nezgode koje se sklapa pod posebnim uslovima a ugovaraju se u obliku varijanti.

U našem primjeru, osiguranik je muška osoba pristupna starost 40 godina, trajanje osiguranja je 25 godina i godišnji iznos premije je 700.00€. Osigurana suma za ovaj primjer je 16.374.27 €.

- Isplata

a. u 65 godini 16.374.27 € + pripisana dobit;
b. u slučaju nastupa neke od navedenih teških bolesti 16.374.27+do tada pripisana dobit;
c. u slučaju prirodne smrti 16.374.27 + do tada pripisana dobit;
d. u slučaju smrti usled nezgode 32.748.54 + do rada pripisana dobit;
e. djeca osiguranika su u slučaju nastanka neke teške bolesti pokrivena sa jednom trećinom osigurane – 5.458.09 € u navedenom slučaju a ako dodje do isplate osigurana suma roditelja se ne mijenja.

U našem primjeru, klijent je ugovorio i dodatno osiguranje od posledica nezgode.

Uzeli smo **Varijantu 1- I razred opasnosti**, jer je klijent službenik i nije izložen posebnim opasnostima. Da je u pitanju neko rizičnije zanimanje, kao na primjer, vatrogasac ili električar, klijent bi morao da bira između Varijanti sa II razredom opasnosti i moguće je da bi morao platiti i doplatak.

Za iznos od 49,78€ godišnje klijent dobija za svaki dan boravka u bolnici, od posledica nezgode naknadu od 6.00 € , a za trajni invaliditet osnovica za obračun je osigurana suma od 15.000€. U ovoj varijanti za lom bilo koje kosti, isplaćuje se 100,00€. Isplaćuju se i troškovi liječenja u iznosu od 100 €. Ukoliko se osobi posle određenog nesrećnog slučaja utvrdi 100% invalidnosti, dobija iznos od 37.500€.

Ukupna premija iznosi 749.78 € ,a obzirom da je dogovoreno polugodišnje plaćanje i da je uračunat doplatak 2% rata premije iznosi 382.38 €.

15+ je program gdje se kao osigurani slučaj može smatrati i teža bolest i zato se kod ove ponude mora posebno obratiti pažnja na zdravstveni bilten klijenta. Osiguranim slučajem se može smatrati bolest koja je kod osiguranika nastupila prvi put u toku trajanja osiguranja, odnosno ukoliko se prema postojećoj medicinskoj dokumentaciji može utvrditi da osiguranik nije bolovao od te bolest prije sklapanja ugovora.

Posebna pažnja se obraća i na iznos visine i težina. Slijedi tabela sa prikazom odgovarajuće težine i visine koja se toleriše u Merkur osiguranju.

Visina u cm	Težina u kg
143-147	37-71
148-152	40-75
153-157	43-79
158-162	46-83
163-167	49-87
168-172	52-91
173-177	55-95

178-182	58-99
183-187	61-103
188-192	64-107
193-197	66-111
198-202	70-115

Postoje rizične grupe za koje nije moguće ugovoriti ovaj program, a sve osobe koje prelaze navedenu težinu koja se toleriše moraju dostaviti ljekarske nalaze i za sve takve slučajeve o prijemu u osiguranje odlučuje se putem individualnog ispitivanja rizika.

Kod svih programa Merkur osiguranja moguće je ugovoriti indeksaciju.

Wiener 3D- Osiguranje života za doživljenje sa odloženim osiguranjem za slučaj smrti

Život
WIENER STÄDTISCHE
VIENNA INSURANCE GROUP
Wiener Städtische Životno osiguranje a.d. Podgorica
Bulevar Revolucije 50/1, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel. +382 20 201 250; fax +382 20 201 251
Filijala

Prezime i ime posrednika | Šifra posrednika

Datum prijema u WSO | Broj police

Broj ponude | ☐ Novo ☐ Zamena police broj | Veza sa policom / ponudom broj

PONUDA
za zaključenje ugovora o osiguranju života

UGOVARAČ OSIGURANJA

JMBG/MB	Prezime i ime / Naziv
1206982556987	Pavlović Nemanja

☑ muško ☐ ženska ☐ pravno lice ☐ ostalo

Broj pošte	mjesto	oznaka države	Ulica i broj
85000	Bar	MNE	Vladimir Rolović, 45

Vrsta identifikacione isprave	Broj isprave	Mjesto i datum izdavanja isprave	Mjesto rođenja
lična karta	589569	Bar, 25.08.2009	Bar

Državljanstvo	Telefon - Mob - E mail	Zanimanje / Kratak opis posla
crnogorsko	069/898/451, p.nemanja@yahoo.com	pomorac, mašinac

Saglasan sam da mi se obaveštenja o dospelosti plaćanja premije dostavljaju putem: ☐ SMS-a ☐ POŠTA

OSIGURANIK

JMBG	Prezime i ime
0506011985663	Pavlović Nevena

☐ muško ☑ ženska

Broj pošte	mjesto	oznaka države	Ulica i broj
85000	Bar	MNE	Vladimir Rolović, 45

Vrsta identifikacione isprave	Broj isprave	Mjesto i datum izdavanja isprave	Mjesto rođenja
			Bar

Državljanstvo	Telefon - Mob - E mail	Zanimanje / Kratak opis posla
crnogorsko		

UGOVORNI ELEMENTI OSIGURANJA

	Odloženost	Tarifa	Pristupna starost	Trajanje	Početak	Osigurana suma	Godišnja premija	Rata premije sa doplatom
Osiguranje života	23	D	1	24	01. 06 12	14,964.45	500.00	128.75
Dopunsko osiguranje za slučaj smrti od posledica nesrećnog slučaja (nezgode)*	* osigurana suma je jednaka osiguranoj sumi po osnovu osiguranja života				Tarifa	Osigurana suma	Godišnja premija	Rata premije sa doplatom
Dopunsko osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (premija iznosi max 25% od premije po osnovu osiguranja života)	Tarifa ☐ U1 ☐ U2 ☐ U3 ☐ U4 ☐ U5 ☐ U6				Invaliditet	Bolnička naknada	Godišnja premija	Rata premije sa doplatom
Dopunsko osiguranje lica za slučaj nastanka težih bolesti	Tarifa	Pristupna starost			Trajanje	Osigurana suma	Godišnja premija	Rata premije sa doplatom
PLAĆANJE PREMIJE	☐ jednokratno ☐ godišnje ☐ polugodišnje (doplata 2%) ☑ tromjesečno (doplata 3%) ☐ mjesečno (doplata 5%)				Trajni nalog ☐	UKUPNO €	Godišnja premija 500.00	Rata premije sa doplatom 128.75

KORISNIK OSIGURANJA (Ako nije posebno navedeno, korisnik za doživljenje je Osiguranik, a u slučaju smrti zakonski nasljednici)

U slučaju doživljenja (ime, prezime, srodstvo, JMBG, državljanstvo)	U slučaju smrti (ime, prezime, srodstvo, JMBG, državljanstvo)
	Pavle Pavlović, brat, 0409007789653, crnogorsko

U slučaju nastanka teže bolesti korisnik osiguranja je Osiguranik

PITANJA ZA OSIGURANIKA

1. Da li ste na poslu ili u slobodno vrijeme:
   a) izloženi posebnim opasnostima — Navesti opasnost — ☐ Da ☑ Ne
   b) izloženi povećanom riziku od povređivanja — Navesti rizik — ☐ Da ☑ Ne
   c) u kontaktu sa mašinama, alatom, posebnom opremom — Precizno navesti — ☐ Da ☑ Ne
2. Da li se bavite sportom, uključujući i opasne sportove (ronjenje, padobranstvo, alpinizam, motokros i dr. ekstremni sportovi)? Navesti sport: — Rekreativno: ☐ Da ☑ Ne — Organizovano: ☐ Da ☑ Ne
3. Da li ste do sada imali zdravstvene smetnje, kada i koliko dugo (npr. maligni ili drugi tumori, srce, krvotok, organi za varenje, disanje, kosti, neurološke bolesti, psihijatrijske bolesti, jetra, bubrezi, mokraćni putevi, žlijezde, dijabetes, autoimune bolesti, polni organi, organi čula vida i sluha, akutne ili hronične zarazne bolesti i dr.)?
   Navesti: ☐ Da ☑ Ne
4. Da li ste do sada bili u bolnici, klinici ili nekom drugom mjestu radi liječenja, ispitivanja, bolesti ili nesrećnog slučaja? ☐ Da ☑ Ne
5. Da li Vam je umanjena opšta radna sposobnost, u kom stepenu ili imate neki organski nedostatak? Navesti: ☐ Da ☑ Ne
6. Da li je kod Vas utvrđena infekcija virusom HIV-a? ☐ Da ☑ Ne
7. Da li redovno konzumirate:
   a) alkohol — vrsta i dnevna količina — ☐ Da ☑ Ne
   b) drogu — vrsta i dnevna količina — ☐ Da ☑ Ne
   c) cigarete/duvan — vrsta i dnevna količina — ☐ Da ☑ Ne
8. Da li su pre 65 godine života, kod članova Vaše porodice nastupile bolesti srca i krvnih sudova (infarkt srca, bolesti vena i dr.), moždani tumor, bubrežne bolesti, bolesti pluća, ciroza jetre i druge bolesti sistema za varenje, šećerna bolest, autoimune bolesti, duševne ili druge nasljedne bolesti, karcinom ili neki drugi tumor?

	Godina rođenja	Oboljenje	Godina smrti	Uzrok smrti
Otac				
Majka				
Brat ili sestra				
Brat ili sestra				

9. Uzimate li redovno ljekove? Ukoliko uzimate, navedite koje i dnevnu količinu. ☐ Da ☑ Ne

10. Da li imate dioptriju? Visina dioptrije ☐ Da ☑ Ne

11. Da li ste do sada imali vrijednost krvnog pritiska van granica normale? ☐ Da ☑ Ne
Ukoliko jeste navedite maksimalnu vrijednost. / mmHg

12. Da li sa nekim drugim osiguravačem imate zaključen ugovor o osiguranju života? Navesti osiguravača: ☐ Da ☑ Ne

13. Da li Vam je do sada neki drugi osiguravač odbio ponudu o osiguranju života ili je prihvatio pod posebnim uslovima? ☐ Da ☑ Ne
Navesti osiguravača: Razlog:

14. Vaša visina i težina: visina: 70 cm; težina: 20 kg | 15. Da li ste u ovom trenutku potpuno zdravi? ☑ Da ☐ Ne

16. Navedite naziv zdravstvene ustanove kod koje imate otvoren zdravstveni karton i od kada?
Dom zdravlja Bar, od rodjenja

~~Uslovi osiguranja sastavni su dio Ugovora o osiguranju. Uz ova ponuda primjenjuju se Opšti uslovi za osiguranje života, odgovarajući dopunski uslovi, Posebni uslovi za dopunsko~~ osiguranje lica od nastupanja teže bolesti uz osiguranje života, Posebni uslovi za dopunsko osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode) uz osiguranje života, Posebni uslovi za osiguranje uvećanih rizika i Tabela redukovanih i otkupnih vrednosti.
Osiguravač se obavezuje da prilikom izdavanja polise, Ugovaraču osiguranja dostavi navedena dokumenta. U slučaju da prilikom prijema polise nedostaju neka od navedenih dokumenata, Ugovarač osiguranja je u obavezi da to odmah pisanim putem prijavi Osiguravaču u cilju izdavanja istih. U suprotnom, Ugovarač gubi pravo na naknadne reklamacije.

Ponuda

1. Ugovarač osiguranja, odnosno Osiguranik, odgovoran je za istinitost i potpunost podataka koji su navedeni na ponudi, što potvrđuje svojim potpisom.
2. Netačna ili nepotpuna prijava okolnosti značajnih za ocenu rizika, odnosno netačni ili nepotpuni odgovori na postavljena pitanja, daju pravo Osiguravaču Wiener Städtische Životno osiguranje a.d. Podgorica da ugovor poništi ili raskine u skladu sa Uslovima osiguranja.
3. Ukoliko se u periodu od potpisivanja ponude do početka osiguranja, promene okolnosti značajne za ocjenu rizika (posebno u slučaju teže bolesti ili povrede osiguranika), Ugovarač je u obavezi da, čim sazna za te promjene, o tome obavesti Osiguravača.
4. Ugovarač je u obavezi da obavijesti Osiguravača o svakoj promjeni zanimanja Osiguranika.
5. U slučaju da Osiguranik ne poseduje ljekarski karton, prije prijema u osiguranje neophodno je uraditi ljekarski preqled koji Osiguravač odredi.
6. Osiguravač ima pravo da odbije ponudu ne navodeći razloge odbijanja.
7. Stranke su saglasne da sve eventualne greške i odstupanja nastala prilikom popunjavanja ponude u primeni Uslova i Tarifa, Osiguravač ispravi prilikom izdavanja polise.

Izjave

8. Izjave Osiguravača važeće su samo u pisanom obliku na dokumentima Osiguravača, odnosno sa potpisom i pečatom Osiguravača.
9. Ugovorne strane se ne mogu pozivati na usmeno date izjave i obaveštenja.

Polisa

10. Ukoliko Ugovarač u roku od 30 dana od početka osiguranja ne dobije Polisu, Uslove osiguranja i Tabelu redukovanih i otkupnih vrednosti, dužan je da se pisanim putem obrati Osiguravaču. U suprotnom, Uqovarač qubi pravo na naknadne reklamacije u vezi sa izdatom polisom.
11. Ugovarač osiguranja može da u roku od 30 dana od dana prijema polise, obavijesti Osiguravača da odustaje od osiguranja. U tom slučaju, ugovor se raskida, a plaćena premija vraća Uqovaraču osiquranja.

Plaćanje premije

12. Ukoliko zdravstveno stanje Osiguranika odstupa od referentnih granica, Osiguravač će, u skladu sa odgovarajućim aktima poslovne politike, povećati premiju ili smanjiti osiquranu sumu.
13. Premija se plaća unaprijed, u ugovorenim rokovima.
14. Ako prva rata premije nije plaćena do dana koji je u polisi naveden kao početak Ugovora o osiguranju, obaveza Osiguravača počinje narednog dana od dana kada je u cjelosti plaćena prva premija.

Posljedice neplaćanja premije

15. U slučaju da Ugovarač ne plati premiju uredno o dospjelosti, Osiguravač će mu poslati pisanu opomenu da to učini. Ukoliko premija ne bude plaćena u roku koji je naveden u opomeni, Osiquravač će:
   * u slučaju osiquranja samo za slučaj smrti (riziko osiquranja):
     - raskinuti uqovor a do tada uplaćenu premiju neće vratiti Uqovaraču;
   * u ostalim slučajevima:
     - raskinuti uqovor u slučaju da je premija plaćena za manje od dvije qodine, a do tada uplaćenu premiju neće vratiti Uqovaraču;
     - smanjiti osiquranu sumu na njenu redukovanu (kapitaliziranu) vrijednost, ako je premija bila plaćena najmanje za dvije qodine.

Otkup

16. Otkupna vrednost nije jednaka zbiru plaćenih premija osiguranja, već se isplaćuje u skladu sa izdatom Tabelom redukovanih i otkupnih vrijednosti koja je sastavni deo Ugovora o osiguranju.
17. U slučaju da prilikom prijema polise nedostaje Tabela redukovanih i otkupnih vrijednosti, Ugovarač je u obavezi da to odmah pisanim putem prijavi Osiguravaču u cilju izdavanja iste. U suprotnom, Ugovarač gubi pravo na naknadne reklamacije.
18. Sledeći primjer je informativnog karaktera i dat je kako bi se predočio odnos otkupnih i redukovanih vrijednosti prema plaćenim premijama i osiguranoj sumi. Iznosi iskazani u Tabeli obračunati su pod pretpostavkom da su sve dospele premije i plaćene.

Tabela redukovanih i otkupnih vrednosti

u slučaju C tarife, osiguranik je muškarac star 40 godina, trajanje osiguranja je 20 godina sa godišnjom premijom 1.000 € i sumom 21.601,40 €

proteklo godina	Redukovana vrednost	Otkupna vrednost	proteklo godina	Redukovana vrednost	Otkupna vrednost	proteklo godina	Redukovana vrednost	Otkupna vrednost	proteklo godina	Redukovana vrednost	Otkupna vrednost
1	0,00	0,00	6	6,497.98	4,167.05	11	12,126.89	9,015.42	16	17,190.97	14,815.74
2	1,477.27	0,00	7	7,673.78	5,068.71	12	13,174.79	10,088.29	17	18,154.90	16,115.88
3	2,772.86	1627.30	8	8,828.49	6,000.36	13	14,208.69	11,206.38	18	19,101.54	17,464.88
4	4,046.13	2445.77	9	9,956.24	6,976.82	14	15,221.70	12,365.50	19	20,034.29	18,867.24
5	5,291.26	3294.37	10	11,057.90	7,981.28	15	16,212.44	13,565.44			

Dobit

19. Dobit se utvrđuje za svaku polisu posebno, po završnom računu, za svaku kalendarsku godinu, a prvi put za godinu u kojoj je navršeno dvije godine trajanja osiguranja.
20. Iznos dobiti koji se pripisuje, za svaku polisu posebno, utvrđuje se na osnovu prikupljene matematičke rezerve, a ne na osnovu do tada plaćene premije.
21. Pravo na učešće u dobiti ne ostvaruje se ako je zaključeno samo Osiguranje za slučaj smrti (riziko osiguranje).

Pošta

22. Osiguravač ne snosi odgovornost za eventualne propuste Javnog preduzeća Pošta Crne Gore nastale u procesu dostave dokumentacije Ugovaraču.

Posebna izjava osiguranika

Potvrđujem:
- **da sam saglasan sa svim elementima ponude,**
- **da su svi podaci i odgovori na postavljena pitanja tačni,**
- **da sam upoznat sa posljedicama koje mogu nastati u slučaju da nisam dao potpune ili istinite odgovore,**
- **da sam upoznat sa Uslovima pod kojim se zaključuje ovo osiguranje,**

Ovlašćujem:
- **predstavnike Wiener Städtische Životno osiguranje a.d. Podgorica da se mogu obratiti zdravstvenim ustanovama radi dobijanja informacija i dokumentacije o mom zdravstvenom stanju,**
- **zdravstvene ustanove da bez moje dodatne saglasnosti predstavnicima Wiener Städtische Životno osiguranje a.d. Podgorica mogu dati traženu dokumentaciju, podatke i informacije.**

Mjesto, datum	Potpis ovlašćenog lica	Potpis Ugovarača osiguranja	Potpis Osiguranika
Bar, 10.05.2012		Pavlović N.	

Program osiguranja života za doživljenje sa odloženim osiguranjem za slučaj smrti ili Program 3D je drugačiji od programa koje smo do sad predstavili.

Program je sastavljen iz dvije povezane cjeline. Prva se odnosi na period štednje (takozvani, period odloženosti) dok u drugom dijelu, u svoj program Wiener kuća uključuje i osiguranje života - onda kada to klijent želi.

Za doživljenje je program 3D isti kao i svi programi osiguravajućih kuća. Nakon isteka štednje isplaćuje se osigurana suma i dobit ostvarena u toku trajanja štednje.

Za slučaj smrti osiguranika u toku perioda trajanja programa

a. ako je smrt nastupila u periodu odloženosti isplaćuju se do tada uplaćene premije i dobit prikupljena do tada;

b. ako je smrt osiguranika nastupila nakon perioda odžoženosti korisniku osiguranja se isplaćuje osigurana suma i do tada pripisana dobit.

Obzirom na specifičnosti programa i činjenicu da osiguranik može biti i dijete, ovo se u primjeni pokazalo kao atraktivan program i za djecu jer je akcenat na štednji, ne na osiguranju i poslednju ratu štednje plaća osiguravajuća kuća. Ovaj program se s pravom smatra novom dimenzijom osiguranja jer ga mogu imati svi bez obzira na godine (mora isteći do navršene 75.godine) i na zdravstveno stanje.

U našem primjeru, ugovarač osiguranja i osiguranik različite osobe, otac ugovara za dijete štednju. Podaci koji se popunjavaju kasnije, u dijelu ugovornih elemenata ponude, odnose se na osiguranika, dijete.

Osiguranik ima 1 godinu,program je zaključen na 24 godine a period odloženosti je 23 godine.

Godišnja premija je 500,00 €

Ukupno uplaćena premija 11.500,00€ (23x500.00)

Osigurana suma 14.964.45 € .

Obzirom da je na primjeru prikazano kvartalno plaćanje na pomenute iznose za uplatu dodato je 3% tako da je rata premije 128.75 €.

Pošto je dijete u pitanju, doplaci za povredu, UI, UII itd. , (kao kod Grawe-a) uplaćuju se tek posle 14. godine. Takođe, doplatak za teške bolesti se može dogovoriti kao dopunsko osiguranje nakon što dijete navrši 19. godina.

Za razliku od programa 15+ gdje se uplatom rate štednje podrazumijeva osiguranje od teških bolesti kod programa 3D se priključuje kao i osiguranje lica od posledica nesrećnog slučaja.Ovo dopunsko osiguranje se može priključiti naknadno, to jest, ne moraju početi kad i sama štednja. Takođe je moguće, u slučaju da se doplatak za teške bolesti jednom „iskoristi“, ponovo uključiti po sistemu *„hop-on“*

Ovaj segment Wiener-ovog programa, pored teških bolesti koje imaju kao predmet osiguranja druge osiguravajuće kuće, ima i neophodnu trajnu njegu lica.

Pravo se ostvaruje ako je neophodna pomoć za najmanje 4 od dolje navedene radnje:

- Ustajanje i odlazak u krevet
- Oblačenje i svlačenje
- Pranje, češljanje i brijanje
- Uzimanje obroka i pića
- Mokrenje
- Stolica
- Neophodna njega za mentalno oboljelo lice

Primjer koji slijedi pokazuje ispunjene ugovorne elemente osiguranja kada je osiguranik odrasla osoba koja je uz štednju ugovorila i dopunska osiguranja.

UGOVORNI ELEMENTI OSIGURANJA								
Osiguranje života	Odloženost: 20	Tarifa: D	Pristupna starost: 37	Trajanje: 25	Početak: 01. 06 12	Osigurana suma: 15,770.45	Godišnja premija: 500.00	Rata premije sa doplatom: 500.00
Dopunsko osiguranje za slučaj smrti od posledica nesrećnog slučaja (nezgode)*	* osigurana suma je jednaka osiguranoj sumi po osnovu osiguranja života				Tarifa	Osigurana suma	Godišnja premija	Rata premije sa doplatom
Dopunsko osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (premija iznosi max 25% od premije po osnovu osiguranja života)	Tarifa: ☐U1 ☑U2 ☐U3 ☐U4 ☐U5 ☐U6				Invaliditet: 18,125.00	Bolnička naknada: 12.00	Godišnja premija: 50.00	Rata premije sa doplatom: 50.00
Dopunsko osiguranje lica za slučaj nastanka težih bolesti	Tarifa: B	Pristupna starost: 37			Trajanje: 25	Osigurana suma: 7,000.00	Godišnja premija: 52.55	Rata premije sa doplatom: 52.55
PLAĆANJE PREMIJE	☐jednokratno ☑godišnje ☐polugodišnje (doplata 2%) ☐tromjesečno (doplata 3%) ☐mjesečno (doplata 5%)				Trajni nalog ☐	UKUPNO €	Godišnja premija: 602.55	Rata premije sa doplatom: 602.55

- Godišnja premija je 500,00 € ;
- Ukupno uplaćene premije 12.000.€ ;
- Osigurana suma 15.770.45.

1. Osigurani slučaj

- za doživljnje 15.770.45 + pripisana dobit;

- za smrt u periodu odloženosti uplaćene premije + do tada pripisana dobit;

- za smrt u periodu nakon odloženosti 15.770.45 € + do tada pripisana dobit.

U slučaju smrti osiguranika u periodu nakon odloženosti isplaćuje se 31.540.90 € + do tada pripisana dobit.

2.Osiguranje od posledica nesrećnog slučaja

Osiguranje je kao kod kuće Grawe-a. Nadoknadjuje se šteta nastala nastupanjem trajnog invaliditeta koji je nstao usled nezgode kao i dnevna naknada za bolničke dane, u ovom slučaju 12 €, a osigurana suma na osnovu koje se računa invaliditet je 18,125.00€, Godišnja uplata je 50€.

3.Dopunsko osiguranje od nastupanja teških bolesti Tarifa B

U slučaju dijagnostifikovanja neke od teških bolesti pokrivenih osiguranjem, osiguraniku se odmah isplaćuje osiguranja suma (iznos koji klijent sam odredi) u ovom slučaju 7.000€ i tako se omogući potrebno liječenje. Doplatak na godišnjem nivou je 52.55 €

Isplatom se ne prekida osnovno osiguranje života niti se mijenja iznos osigurane sume.

Kod svih programa životnog osiguranja nakon isteka jedne desetine osiguranog perioda moguće je ugovoriti sledeće

- Povećanje/smanjenje premije, osigurane sume, trajanje osiguranja;
- Kapitalizaciju
- Otkup polise
- Predujam iz otkupne vrijednosti polise
- Mirovanje polise.

10. Životno osiguranje u Evropi u periodu od 2008-2010 godine

Kretanje tržišta osiguranja u zemljama Evropske unije u godinama 2008., 2009. i 2010. najbolje možemo vidjeti prema podacima koje je sačinila njihova služba CEA- European Insurance in Figures.

CEA je Evropsko udruženje osiguravača i reosiguravača. Kroz 33 zemlje članice, CEA predstavlja sve vrste osiguranja i reosiguranja. CEA zastupa preduzeće koje dobija približno 94% Evropskog prihoda od premija osiguranja. Osiguranje daje veliki doprinos

Evropskom rastu i razvoju. Evropsko osiguranje stvara prihod premija od 1.100 mlrd € , zapošljava milion ljudi i ulaže 6 900 mlrd € u ekonomiju.[44]

CEA zemlje

1	Austrija (AT) – Versicherungsverband Österreich (VVO)
2	**Belgija (BE) - Assuralia**
3	**Bugarska (BG) – Association of Bulgarian Insurance (ABZ)**
4	**Hrvatska (HR) – Hrvatski ured za osiguranje**
5	**Kipar (CY) – Insurance Association of Cyprus**
6	**Češka (CZ) – Česká asociace pojišťoven (ČAP)**
7	**Danska (DK) – Forsikring & Pension (F&P)**
8	**Estonija(EE) – Eesti Kindlustusseltside Liit**
9	**Finska (FI) – Finanssialan Keskusliitto**
10	**Francuska (FR) – Fédération Française des Sociétés d'Assurances (FFSA)**
11	**Njemačka (DE) – Gesemtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft (GDV)**
12	**Grčka(GR) – Hellenic Association of Insurance Companies**
13	**Mađarska (HU) – Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ)**
14	**Island (IS) – Samtök Fjármálafyrirtækja (SFF)**
15	**Irska (IE) – Irish Insurance Federation (IIF)**

[44] www.cea.eu, od ponedeljka, 12.decembra 2011.god.

16	Italija (IT) – Associazione Nazionale fra le Imprese Assicuratrici (Ania)
17	Letonija (LV) – Latvijas Apdrošinātāju asociācija
18	Lihtenštajn (LI) – Leichtenstein Verischerungsverband
19	Litvanija(LT) – Lietuvos draudikų asociacija
20	Luksemburg (LU) – Association des Compagnies d'Assurances (ACA)
21	Malta(MT) – Malta Insurance Association
22	Holandija (NL) – Verbond van Verzekeraars
23	Norveška (NO) – Finansnæringens Hovedorganissasjon (FNH)
24	Poljska (PL) – Polska Izba Ubezpieczeń (PIU)
25	Portugal(PT) – Associação Portuguesa de Seguradores (APS)
26	Rumunija (RO) – Uniunea Nationalã e Societãtilor de Asigurare i Reasigurare (Unsar)
27	Slovačka (SK) – Slovenská asociácia poist'ovni
28	Slovenija(SI) – Slovensko Zavarovalno Združenje (SZZ)
29	Španija (ES) – Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (Unespa)
30	Švedska (SE) – Sveriges Försäkringsförbund
31	Švajcarska (CH) – Schweizerischer Versicherunhsverband (ASA/SVV)
32	Turska (TR) – Türkiye Sigorta ve Resürans Şirketleri Birliği
33	Ujedinjeno Kraljevstvo (UK) – The British Insurance Committee : - Association of British Insurers (ABI) - International Underwriting Association of London (IUA) - Lloyd's

10.1. Premije osiguranja

Podaci iz 2008. godine pokazuju da su ukupne premije u Evropi pale za 11% i iznose 644 milijarde eura, u odnosu na 2007. godinu kada su iznosile 766 milijardi eura. Tržište Evropskog osiguranja predvode Velika Britanija i Francuska, koje imaju udijela od 33% i 25% ukupne životne premije.

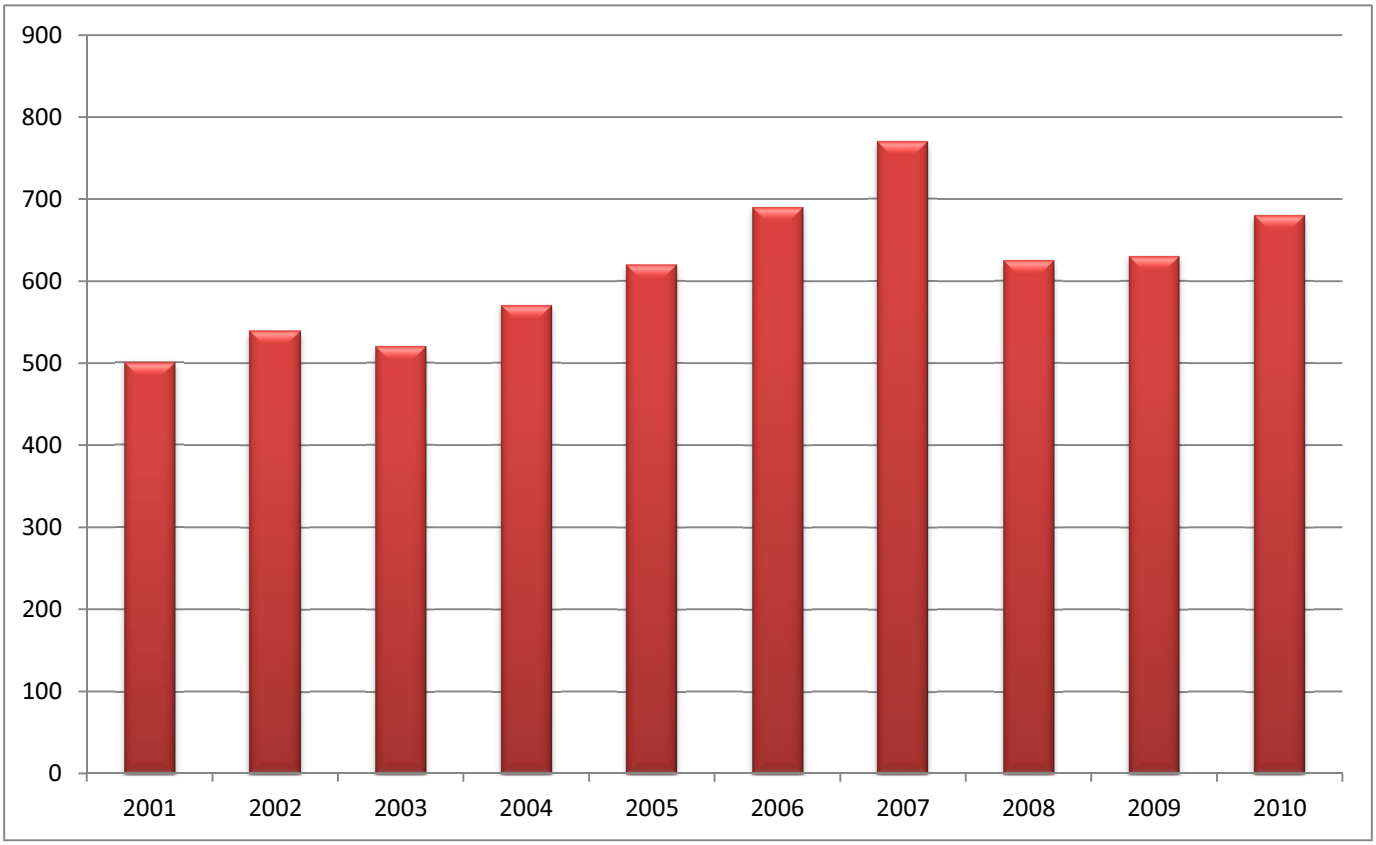
Tabela 16. Premije osiguranja u Evropi u periodu od 2007-2009. Godine

Životno	Bruto premija (milijardu €)			Nominalni rast (prema konst.kursu)		Nominalni rast (prema konst.kursu)	
	2007	2008	2009	2007/08	2008/09	2007/08	2008/09
	765	642	647	-16%	1%	-11%	5%
Ne-životno	416	417	406	0%	-2%	3%	0%
Auto-osiguranje	130	127	124	-2%	-2%	0%	0%
Zdravstvo	93	99	100	6%	2%	7%	2%
Imovinsko osiguranje	80	81	79	1%	-3%	4%	0%
Druga ne-životna osiguranja	113	110	103	-2%	-6%	1%	-4%
Ukupno	1182	1058	1054	-10%	0%	-6%	3%

Izvor : CEA, Annual Report 2009-2010.

Premije životnog osiguranja u Evropi, koje iznose 60% ukupnih premija, iznose za 2010. godinu 676 milijardi €. Najveća tržišta ostaju i dalje biti Velika Britanija, Francuska, Njemačka i Italija, koje zajedno čine skoro 70% ukupnih premija životnih osiguranja u Evropi. Sve zemlje, sem Velike Britanije, su zabilježile rast. Porast se smatra da je bio posledica želja klijenata da se u vrijeme ekonomske nestabilnosti finansijski zaštite, dok je pad u Velikoj Britaniji rezultat pada penzionih fondova. Ovo je pad Velike Britanije treću godinu za redom (-6% naprema -10% u 2009. god. , i -27% u 2008.) Dok su investicije i uštеđevine ostale stabilne.

Grafik 1. Premije Evropskog životnog osiguranja 2001-2010*. (milijarde €)*

Izvor : CEA Statistics, N◦44, Decembar 2011.

Među članicama CEA zemalja, samo četri tržišta, zajedno sa Velikom Britanijom, zabilježila pad premija životnih osiguranja u 2010. godini. To su Holandija (-12%), Španija (-6%), Grčka (-8%) i Hrvatska (-2%).

U Holandiji, koja čini 3% premije životnog osiguranja u Evropi, pad je rezultat smanjenja pojedinačnih premija životnog osiguranja, koje rezultira većom konkurencijom sa bankom i posledicom ekonomskog opadanja. U Španiji i Grčkoj, koje čine 4% i manje od 1% tržišta Evropske premije životnog osiguranja, posledice pada su rezultat slabih ekonomskih uslova.

U 2010. godini, najveći porast bilježi Rumunija (+69%) i Estonija (+37%), ali obije zemlje, u ukupnom tržištu premije Evropskog životnog osiguranja, čine manje od 1%. Treba, takođe, napomenuti da je porast u Rumuniji praćen padom od prošle godine za skoro 50%.

Među zapadnim Evropskim zemljama, Finska i Portugalija, koje čine zajedno 2% ukupnog tržišta Evropske premije životnog osiguranja bilježe značajan porast od 17-18%. U Finskoj, ovaj porast na tržištu je uglavnom zbog kapitalizacije proizvoda, i, u manjem obimu, od premija od tradicionalnih produkta osiguranja. U Portugaliji, porast je postignut u životnom segmentu uprkos pozadini nestabilnih finansijskih tržišta i reflektuje se kroz privlačnost za štediše sa produktima sa malim rizikom.

10.1.1. Bruto premije

Podaci za 2008. godinu pokazuju da su u 33 evropske zemlje koje ulaze u CEA, bruto premije opale su za 6% (računajući stalan kurs valuta), odnosno 10% (posmatrajući kurs eura na kraju 2008. god.), i samim tim pale za nešto manje od 1.060 milijardi eura. Na ovo smanjenje je najviše uticao sektor životnog osiguranja.[45]

Posle sedam uspješnih godina konstantnog rasta, dobit životnog osiguranja isplaćen u Evropi osiguranicima je oko 600 milijardi € u 2008. godini (+ 5,6% stabilnog kursa) i onda opao na skoro 500 milijardi € u 2009.godini (-9% stabilnog kursa). Najveći uticaj na pad je imala Velika Britanija, koja predstavlja jednu trećinu ukupnog iznosa. Pad od 15% je rezultat proizvoda životnog osiguranja sa redukcijom u isplatama za datum dospijeća i povraćajima. Francuska, drugo najveće tržište što se tiče isplata dobiti (18% učešća u tržištu), zabilježila je pad od 7%.

Bruto tehnička provizija za životno osiguranje u Evropi je praćena uglavnom sličnom porastu modela za period 2000 - 2007 (na primjer, stabilan rast), ali je onda opao za 4,5% za vrijeme stabilnog kursa u 2008. godini, uglavnom zbog Velike Britanije. 2009. godina pokazuje oporavak (+ 7.3% stabilnog kursa) na ukupan iznos na više od 120bn € na kraju godine. U Veliku Britaniju i Francusku ide oko 60% ukupne premije životnog osiguranja iz Evrope.

„U ovim turbulentim vremenima, evropska osiguranja pokazala su se kao dobri absorberi rizika i dugoročni investitori“, rekla je generalna direktorka CEA-e Michaela Koller. „ Ove poslijednje brojke pokazuju važnost koju evropski osiguranici pridaju osiguranju od rizika, a takođe i važnost osiguranja za ukupnu evropsku privredu. Kao industriju koja pruža sigurnost i vrlo je otporna na krakotrajna finansijska previranja, vrijednost evropskih osiguranja nikad ne bi trebalo

[45] Jeremić Lj. (2010), *Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja*, Uninverzitet Singidunum, Beograd, str.123

podcjenjivati“, dodala je.[46]

U 2010. godini evropski osiguravači dobro su podnijeli ekonomsku krizu, što pokazuje činjenica da je ukupna bruto premija porasla za 2.5%, prema konstantnom kursu, i dostigla 1 104 milijarde €. Porast je malo manji nego što je bio u 2009. godini, koji je iznosio 3.0%, ali je značajni napredak u odnosu na 2008. godinu, kad je zabilježen pad od skoro 6%.

Zbog finansijske krize, broj novih ugovora životnih osiguranja u Evropi opao je značajno u 2008. godini. Kao rezultat, premije su opale za oko 280 milijardi € u 2007. godini, na skoro 230 bn € u 2008. godini, a pad je uglavnom prouzrokovan zbog Velike Britanije. U 2009. godini, prihodi su se malo oporavili (+4%, pri stabilnom kursu), uglavnom zbog porasta pojedinačnih premija u Italiji za 60%. U Njemačkoj i Francuskoj, prihod za premije je porastao za 33% i 13%, dok je Velika Britanija zabilježila pad od 26%. Polisa životnog osiguranja predstavlja uštođevinu koja je osigurana, to jest, osiguranu štednju. Polise životnog osiguranja mogu biti kupljene od strane pojedinca, kao i od strane grupe, na primjer, nekog preduzeća. Premije fizičkih lica uglavnom u 2009. godini preovladavaju i čine 70% ukupnih premija. [47]

Podaci za Allianz, najveće evropsko osiguranje, u prvom periodu 2010.godine, zabilježilo je rast premije u segmentu životnog osiguranja i zdravstvenog koja su porasla za 9% i dostigla visinu od 333 miliona eura, u poređenju sa 306 miliona eura u 2009. godini. Kvartalni operativni profit je nastavio da raste i iznosi 21 milion eura, u poređenju sa prvim kvartalom u 2009. godini, ovo je porast od 31 odsto. [48]

[46] www.cea.eu, decembar 2010.god.

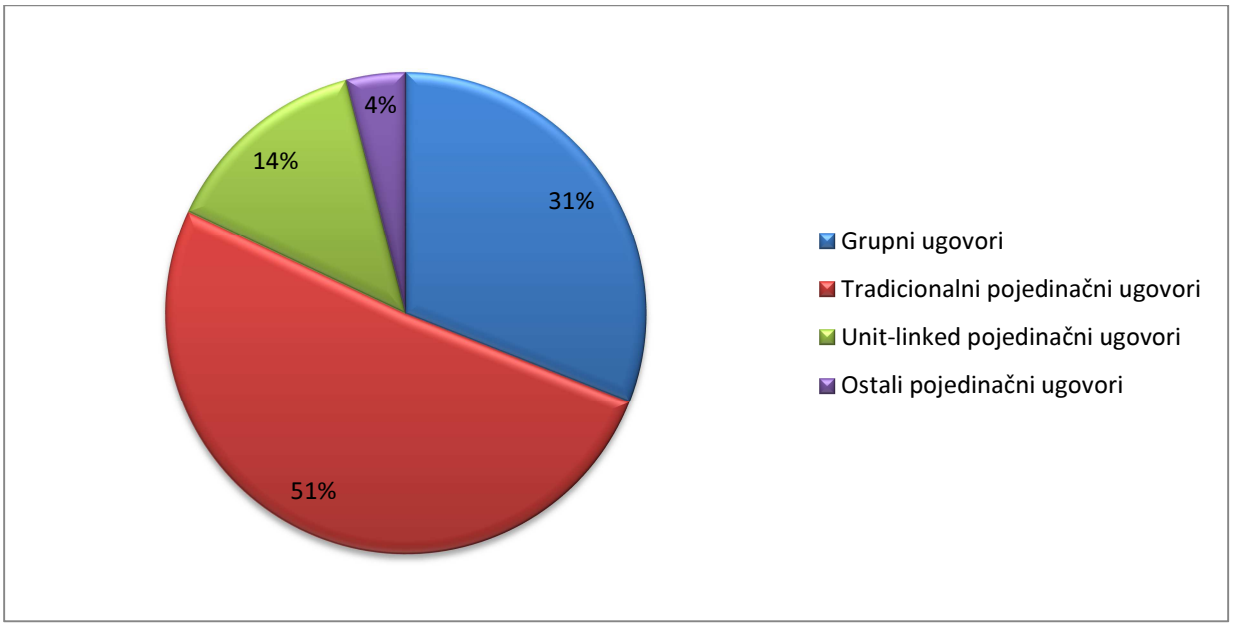
[47] www.cea.eu, preuzeto u utorak, 17. januara 2012. god.

[48] www.allianz.com, preuzeto u srijedu 15. februara 2012.god.

10.2. Broj ugovora i pokrivenost stanovništva u 2009. godini

Prema podacima CEA vidi se da je više od 520 miliona ugovora životnog osiguranja sklopljeno u Evropi krajem 2009. godine, što odgovara padu od 1% u poređenju sa 2008. godinom. Ovo znači da je više od 90% stanovništva Evrope pokriveno polisama životnog osiguranja. Ipak, gledano po državama, procentualno se kreće od 10% u Litvaniji do 400% u Švedskoj. Što se tiče pojedinačnih i grupnih ugovora, CEA ukazuje na to da prosječno 70-80% polisa životnog osiguranja u Evropi predstavljaju pojedinačni ugovori.

Grafik 2. Premije životnog osiguranja u Evropi po vrsti ugovora u 2009. godini

Izvor : CEA Statistics, European Insurance, Key Facts, Septembar 2011

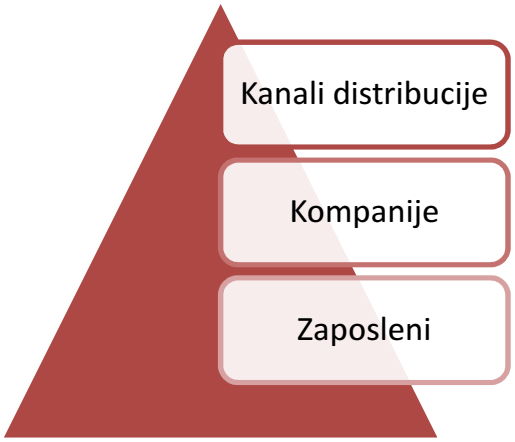
Tabela 17. Prosječne premije životnog osiguranja po glavi stanovnika 2000 – 2009. godine

Zemlje		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
AT	Austrija	673	725	695	702	754	865	867	867	883	886
BE	Belgija	1,259	1,280	1,397	1,689	1,909	2,403	1,932	2,038	1,810	1,704
BG	Bugarska	3	6	10	5	7	10	12	15	17	14
CH	Švajcarska	2,813	3,037	3,239	2,882	2,669	2,586	2,385	2,314	2,439	2,531
CY	Kipar	550	358	366	367	360	361	380	412	428	436
CZ	Češka Republika	37	47	69	83	119	129	142	163	188	196
DE	Njemačka	745	760	792	831	852	912	952	962	969	1,039
DK	Danska	1,325	1,519	1,654	1,795	1,877	2,031	2,294	2,493	2,647	2,604
EE	Estonija	14	17	21	27	38	61	63	134	95	100
ES	Španija	591	561	642	424	457	484	529	518	603	630
FI	Finska	1,816	1,806	1,861	1,915	1,981	2,145	2,242	2,253	2,362	2,411
FR	Francuska	1,485	1,383	1,387	1,482	1,685	1,915	2,210	2,148	1,906	2,137
GR	Grčka	122	118	119	130	156	174	207	225	221	222
HR	Hrvatska	22	28	35	40	47	58	67	76	79	77
HU	Mađarska	67	67	82	87	96	121	158	201	183	146
IE	Irska	2,007	1,867	1,852	1,913	1,949	2,342	2,893	3,350	2,281	2,067
IS	Island	69	75	92	97	101	112	103	110	67	60
IT	Italija	699	813	967	1,090	1,128	1,254	1,177	1,035	912	1,350
LI	Lihtenštajn	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	43,819	74,609	119,161	114,163	99,265	155,845
LT	Litvanija	6	7	12	18	20	25	39	68	46	42
LU	Luksemburg	707	628	891	759	849	1,053	1,081	1,143	2,456	2,286
LV	Litvanija	3	3	3	4	4	7	11	16	12	12
MT	Malta	185	191	212	261	321	352	423	557	440	466

NL	Holandija	1,496	1,613	1,489	1,562	1,570	1,537	1,559	1,610	1,608	1,479
NO	Norveška	785	971	1,148	1,562	1,570	1,537	1,599	1,610	1,608	1,479
PL	Poljska	54	66	67	66	73	100	142	177	291	184
PT	Portugalija	371	436	440	517	595	866	828	883	1,036	973
RO	Rumunija	n.a.	n.a.	5	6	6	11	12	21	24	11
SE	Švedska	1,682	1,474	1,316	1,396	1,369	1,668	1,702	1,914	1,922	1,962
SI	Slovenija	91	113	134	153	215	232	269	302	316	310
SK	Slovačka	49	60	68	76	90	106	126	158	197	196
TR	Turska	9	6	7	9	10	11	11	11	12	12
UK	Velika Britanija	3,247	2,726	3,027	2,680	2,823	3,079	3,514	4,626	2,893	2,311
CEA		**971**	**923**	**950**	**934**	**993**	**1,101**	**1,188**	**1,306**	**1,089**	**1,094**

Izvor : CEA Statictics N◦43, Decembar 2010.

10.3. Učesnici na tržištu osiguranja

10.3.1. Kanali distribucije

Banke su uvele model banko osiguranja u Evropu ’80ih godina. Danas je to glavni kanal distribucije za proizvode životnog osiguranja u mnogim zapadnim zemljama, uključujući i Tursku. U 2009. godini banko osiguranje je glavni kanal distribucije, koji se kreće od

42% u Belgiji do 87% u Portugaliji. Banko osiguranje je djelimično zastupljeno u južno-evropskim zemljama kao i u Austriji. Na većini ovih tržišta, bio je značajan porast u akcijama banko osiguranja u 2009. godini.

Od dva tradicionalna posrednika, brokera i agenata, agenti rade veći dio posla u distribuciji životnog osiguranja u nekim zemljama. Agenti su uglavnom rasprostranjeni u Slovačkoj (79%), Bugarskoj (63%), Holandiji (57%), Njemačkoj (55%) i Sloveniji (53%) kao i u Poljskoj i Hrvatskoj (po 43%). Od ovih zemalja, jedino je u Njemačkoj zabilježeno opadanje na tržištu akcija koje je bilo pod agentima u periodu od 2008. – 2009. godine. Brokeri su lideri u životom osiguranju u Velikoj Britaniji (73%) i u Irskoj sa 45% a takodje su popularni u Belgiji sa 33% udijela u tržištu. Veliki broj brokera u Irskoj se može objasniti velikim brojem ugovora životnog osiguranja zaključenim van zemlje, oslanjajući se uglavnom na brokerske mreže.

Direktno potpisivanje preovladava u Irskoj, sa skoro 50% udijela u tržištu. Od dva tipa direktnog potpisivanja (zaposleni kompanije i prodaja na daljinu), zastupljenija je prodaja na daljinu. Direktno potpisivanje kroz zaposlene u kompaniji je popularno u Hrvatskoj, Švedskoj, Holandiji, Poljskoj, Austriji i Belgiji[49], gdje udio direktnog potpisivanja za proizvode životnog osiguranja varira od 20% do 35%. U Hrvatskoj 40% premije životnog osiguranja je distribuirano kroz direktnu prodaju, uprkos pristustvu velikog broja agenata. Agenti i brokeri nastavljaju biti najveći dobavljači proizvoda životnog osiguranja u mnogim zemljama.

10.3.2. Kompanije

Broj osiguravajućih društava u 33 CEA zemlje je porastao sa 5.150 u 2007. godini na blizu 5.170 u 2008.godini. Ovaj događaj predstavlja preokret ako se posmatra pad u broju osiguravajućih društava tokom prethodne decenije. Ovaj pad je rezultat talasa spajanja i akvizacije koje su se dogodile krajem ’90ih, kada je tržište postalo liberalnije i kada su mnoge regulative uklonjene u EU.

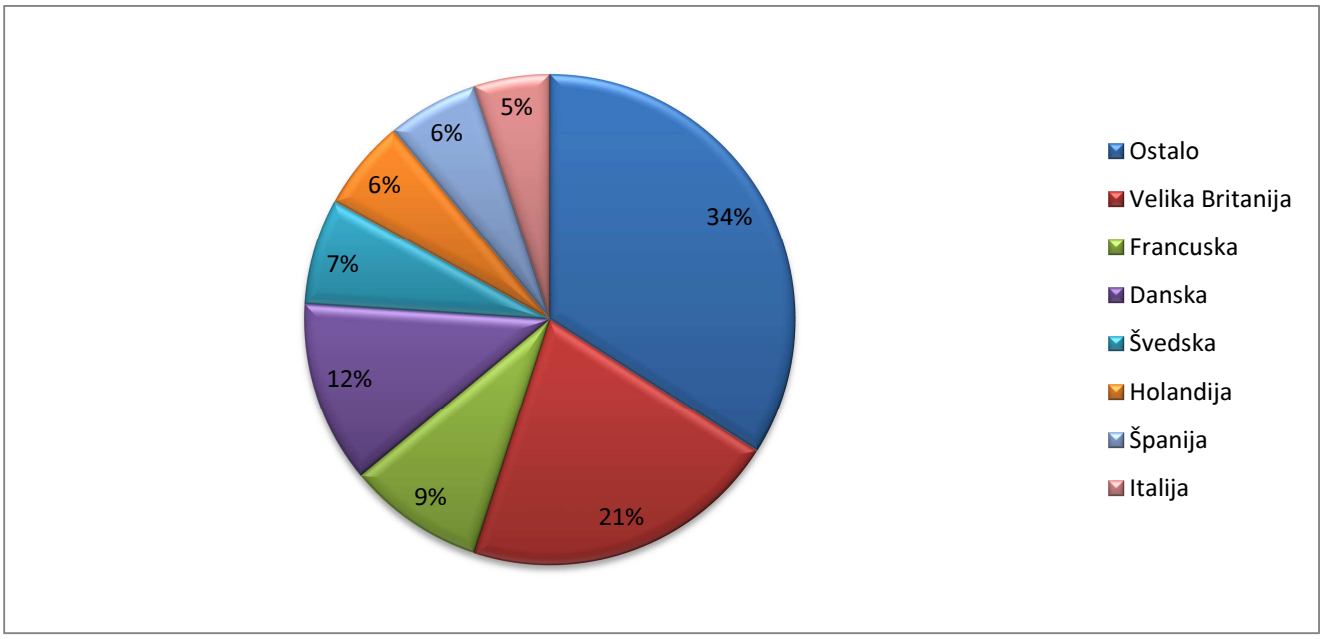
[49]U Belgiji, polise životnog osiguranja kroz direktno potpisivanje uključuju visok broj grupnih ugovora. www.cea.eu, od utorka 13.decembra 2011.god.

Rast u 2008. godini se dogodio najviše zbog rasta u Velikoj Britaniji, jer ona ima udio od 20% u ukupnom broju osiguravajućih društava u Evropi. Rast u Velikoj Britaniji nadoknađuje pad u Švedskoj i Holandiji, koje su četvrta i peta po redu države po broju osiguravajućih kompanija. Kada se govori o veličini premije, Švedska ima udio od samo 2% u evropskom tržištu. U drugim CEA zemljama, broj kompanija je ostao manje ili više stabilan u 2008.godini.

U 2010. godini, u 32 zemlje koje su članice CEA broj kompanija je bio 5 350 u odnosu na 2009. godinu kad je broj iznosio 4 900. Ovo odgovara rastu od 8% u odnosu na 2009. godinu kad je zabilježen pad od 3%.

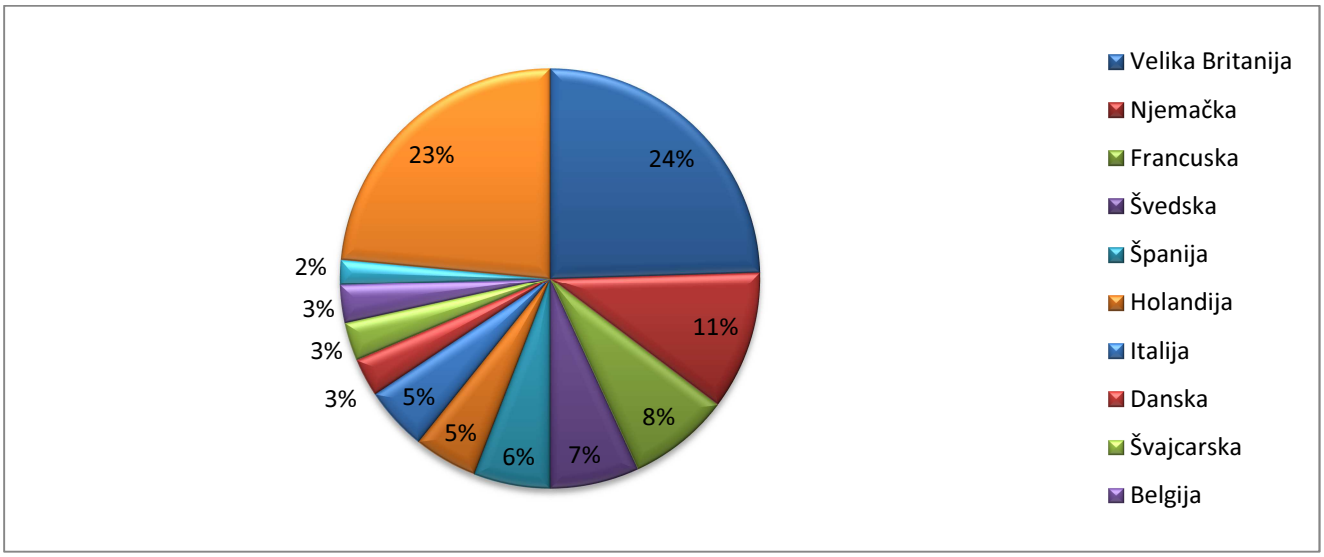
Ovaj pozitivan rast je uglavnom zbog Velike Britanije koja sa 1 300 kompanija u 2010. (nasuprot 930 u 2009.) čini 25% ukupnog tržišta. Drugo i treće najveće tržište su Njemačka sa skoro 600 osiguravajućih kompanija i sa udijelom na tržištu od 11% i Francuska sa skoro više od 440 kompanija i udijelom na tržištu od 8%. Ove dvije zemlje su zabilježile pad od 2% u broju kompanija u 2010. godini. Sa udijelom na tržištu od 7%, Švedska je na četvrtom mjestu. U centralnoj i istočnoj Evropi, i u ovoj godini, broj osiguravajućih kompanija je ostao manje više stabilan.

Grafik 3. Tržišno učešće društava za osiguranje po zemljama, u procentima, u 2008.god.

Izvor : CEA Statistics No 37, Octobar 2009

Grafik 4. Tržišno učešće osiguravajučih društava po zemljama, u procentima, u 2010.god.

Izvor : CEA Statistics,No 44, Decembar 2011

10.3.3. Zaposleni

Nakon pet godina opadanja, uglavnom zbog konsolidacije, zaposlenost u Evropskoj industriji osiguranja je doživjela dva uspješna oporavka, u 2007 i u 2008. godini. Radna snaga je porasla za 0,7 i 0,6 i dostigla je broj od milion ljudi. [50]

Porast je uglavnom posledica razvijanja na velikim tržištima. Porast od 4% zabilježen je u Velikoj Britaniji, 1,5% u Francuskoj i mala promjena u Njemačkoj.

Njemačka je, što se tiče broja zaposlenih, najveće tržište u Evropi. U 2008 godini bilo je više od 215 000 zaposlenih. Posle Njemačke najviše zaposlenih ima Velika Britanija (skoro 179 000) i Francuska (oko 145 000). Nakon njih idu Holandija, Italija, Švajcarska i Španija, gdje se broj zaposlenih kreće između 47 000 i 51 000.

Prema podacima za 2008. godinu, oko 87% zaposlenih radi puno radno vrijeme, ali ovaj procenat je lagano opadao zadnjih 10 godina, s obzirom da je 1999. godine procenat iznosio 89%.

U 2009. godini je posle par godina malog porasta, došlo do pada broja zaposlenih za skoro 6% na ispod 960 000. Razlog je uglavnom zbog otpuštanja oko 60 000

[50] Ovaj broj se odnosi samo na zaposlene unutar osiguravajućih društava.

zaposlenih u Velikoj Britaniji, iako je samo godinu ranije bila druga najveća zemlja po broju zaposlenih. Ovaj pad u Velikoj Britaniji je oko 35% (sa skoro 179 000 zaposlenih u 2008. godini na oko 117 000 u 2009. godini).

U 2009. godini, Njemačka je ostala zemlja sa najvećim brojem zaposlenih u svim Evropskim zemljama. Unutar osiguravajućih društava radilo je 216 000 zaposlenih. Francuska je preuzela drugo mjesto Velikoj Britaniji. U Francuskoj i Njemačkoj zabilježen je porast u 2009. godini. Dok u zemljama kao što su Holandija, Španija, Švajcarska i Italija broj zaposlenih je između 46 000 i 59 000. Među ovim zemljama, Italija je jedino tržište gdje je radna snaga porasla u ovoj godini.

U odnosu na godinu ranije bilježi se pad zaposlenih koji rade puno radno vrijeme. U 2009. godini iznosi procentualno 86%.

11. Životno osiguranje u Americi i Japanu

Ukupna premija životnih osiguranja na svijetskom tržištu porasla je za 2,7% u 2010 godini na 4 339 milijardi $.

U nekim Evropskim zemljama rast je bio jako velik, najviše zbog porasta pojedinačnih polisa životnog osiguranja. U SAD-u i Velikoj Britaniji pad se nastavio, kao i prethotnih godina, mada dosta blaže. Što se tiče Azijskih zemalja, Japan je stagnirao dok su Hong Kong i Singapur zabilježili dvocifren rast.

U Japanu se gubitci to jest, pad vezuje uglavnom za zemljotres koji je bio praćen cunamijem gdje je bilo preko 23 000 žrtava. Samim tim, dosta je bilo isplata smrtnih slučajeva, kao i isplata vezanih za zdravstveno osiguranje i osiguranje od posledica nezgoda.

Očekuje se da će Japan posle ovakvih nepogoda i da zabilježi rast u drugoj polovini 2011 godine, samim tim što je nakon zemljotresa svijest i potreba za zaštitom postala veća.

Programi životnog osiguranja u Americi, funkcionišu slično kao određeni programi u zemljama našeg okruženja.

U ugovoru, osiguravač se slaže da plati određeni iznos novca u trenutku kada klijentu nastupni smrtni slučaj. Zavisno od vrste polise, takođe se nekad plaća iznos u situaciji kada klijent treba od određene bolesti da se liječi.

Za ovu vrstu zaštite, klijent pravi ugovorim sa osiguravajućom kućom da na određeni dan, određeni iznos novca, to jest, premija, će biti plaćena kući. Tipične polise u SAD-u imaju već determinisani iznos. Na primjer, osoba može da uzme polisu na 10.000,00 $ ili na milion. U svakom slučaju, što više novca osoba želi da dobije po isteku osiguranja, ili u slučaju liječenja ili u slučaju da nastane smrtni slučaj, toliko više treba da plaća

godišnju premiju. Takođe, od iznosa koji želi da dobije na kraju, osoba dobija različit kvalitet i pokrivenost polisom.

Važno je shvatiti da ugovor koji je zaključen između osiguravajuće kuće i klijenta je pravno obavezujući. Ovaj ugovor je strogo definisan u vezi sa ograničenjima, bolestima, plaćanjem i tako dalje. Na primjer, većina osiguravača neće isplatiti novac ukoliko klijent izvrši samoubistvo, prevari osiguravajuću kompaniju, pogine učestvujući u neredima ili bude uključen u bilo koju vrstu društvenih nemira.

Tabela 18. Ukupan broj premija u 2009 i 2010 godini u svijetu ***($)***

	Rangiranje	Zemlje	2010	Ukupna premija (mil. $) 2009	Promjene (u %) 2010	Inflacija - prilagodjavanje	Udio u svijetskom tržištu (%) 2010
Sjeverna Amerika	1	Sjedinjene Američke Države	1166142	1149758	1.42	-0.22	26.88
	8	Kanada	115521	99496	10.11	2.94	2.00
		Ukupno	**1281664**	**1249254**	**2.59**	**0.03**	**29.54**
Latinska Amerika i Karibi	15	Brazil	64093	48742	31.49	10.31	1.48
	29	Meksiko	19196	17357	10.60	-0.71	0.44
	36	Argentina	10112	7999	26.42	20.19	0.23
	40	Čile	8287	6179	34.11	18.67	0.19
	41	Venecuela	8179	12832	-36.26	-1.28	0.19
	43	Kolumbija	6458	5278	22.36	4.85	0.15
	54	Peru	2320	1724	34.59	24.37	0.05
	64	Ekvador	1108	943	17.51	13.48	0.03
	70	Panama	919	847	8.46	4.80	0.02
	73	Trindidad i Tobago	833	706	17.93		0.02
	76	Urugvaj	733	562	30.93		0.02
	77	Bahami	730	722	1.09		0.02
	80	Dominikanska Republika	710	644	10.27		0.02
	81	Kosta Rika	709	593	19.62		0.02
	86	Jamajka	566	496	14.04		0.01
	87	El Salvador	552	540	2.14		0.01
		Ostale zemlje	2362	2141			0.05
		Ukupno	**127867**	**108305**	**18.06**	**8.19**	**2.95**
Evropa	3	Ujedinjeno Kraljevstvo	310022	312165	-0.69	-2.66	7.15
	4	Francuska	280082	284044	-1.39	2.07	6.46
	5	Njemačka	239817	239941	-0.05	3.86	5.53
	7	Italija	174347	169360	2.94	6.56	4.02
	10	Holandija	97057	103403	-6.14	-2.59	2.24
	13	Španija	76082	82576	-7.86	-4.88	1.75
	17	Švajcarska	52118	49419	5.46	0.51	1.20
	18	Irska	47901	48407	-1.04	5.67	1.10
	19	Rusija	41644	39576	5.22	-0.56	0.96
	20	Belgija	41104	40553	1.36	4.25	0.95
	21	Švedska	38218	33053	15.63	7.33	0.88
	22	Luksemburg	33011	27886	18.38	21.15	0.76

	23	Danska	29449	30031	-1.94	0.57	0.68
	25	Finska	22426	22872	-1.95	1.81	0.52
	26	Austrija	22232	22884	-2.85	0.28	0.51
	27	Portugal	21780	19358	12.51	16.63	0.50
	28	Norveška	19780	18025	9.74	3.06	0.46
	30	Poljska	17763	16286	9.07	2.65	0.41
	37	Turska	9220	7853	17.42	4.78	0.21
	38	Lihtejnštajn	8990	8222	9.35	4.21	0.21
	42	Češka	7914	7561	4.66	3.61	0.18
	44	Grčka	6088	6556	-7.13		0.14
	48	Mađarska	3999	3989	0.23	-1.62	0.09
	49	Slovenija	2775	2891	-4.01	-1.09	0.06
	50	Rumunija	2632	2909	-9.51	-11.12	0.06
	51	Slovačka	2608	2794	-6.65	-2.57	0.06
	53	Ukrajina	2463	2624	-6.13	-12.60	0.06
	56	Hrvatska	1682	1781	-5.55	-2.83	0.04
	59	Malta	1465	1450	1.04		0.03
	62	Bugarska	1150	1182	-2.69		0.03
	65	Kipar	1081	1084	-0.27	2.20	0.02
	78	Srbija	727	792	-8.18	-1.14	0.02
	84	Litvanija	595	529	12.53	16.67	0.01
		Ostale zemlje	2215	2331			0.05
		Ukupno	**1620437**	**1614385**	**0.37**	**1.81**	**37.35**
Azija	2	Japan	557439	522155	6.76	0.09	12.85
	6	Kina	214626	163047	31.63	26.24	4.95
	9	Sjeverna Koreja	114422	98425	16.25	7.85	2.64
	11	Indija	78373	64266	21.95	4.91	1.81
	12	Tajvan	76425	63782	19.82	13.62	1.76
	24	Hong Kong	25725	23096	11.38	9.02	0.59
	31	Singapur	17338	14451	19.97	9.38	0.40
	32	Tajland	13598	10742	26.59	13.24	0.31
	33	Malezija	11779	9889	19.10	6.97	0.27
	34	Izrael	11175	10072	10.95		0.26
	35	Indonezija	10662	8271	28.91	6.84	0.25
	45	Ujedinjeni Arapski Emirati	5875	5456	7.67	6.71	0.14
	46	Iran	5087	4710	8.00		0.12
	47	Saudijska Arabija	4682	3896	20.18	14.13	0.11
	55	Filipini	2134	1810	17.94	7.59	0.05
	57	Vijetnam	1657	1494	10.93	11.14	0.04
	63	Pakistan	1130	1047	7.99	-1.13	0.03

	66	Liban	1074	952	12.81		0.02
	67	Bangladeš	957	841	13.76		0.02
	68	Kazastan	950	768	23.66	15.35	0.02
	69	Katar	933	773	20.72		0.02
	75	Oman	758	619	22.49		0.02
	79	Kuvajt	719	589	21.92		0.02
	82	Šri Lanka	699	609	14.80		0.02
	83	Bahrein	606	533	13.69		0.01
	85	Jordan	577	514	12.15	6.79	0.01
	88	Makao	514	410	23.45		0.01
		Ostale zemlje	1204	1193			0.03
		Ukupno	**1161118**	**1014419**	**14,46**	**7.16**	**26.76**
Afrika	16	Sjeverna Afrika	53297	44835	18.87	-0.99	1.23
	52	Maroko	2592	2583	0.35		0.06
	58	Egipat	1585	1565	1.30	-9.41	0.04
	60	Nigerija	1196	982	21.79		0.03
	61	Alžir	1162	1065	9.14		0.03
	71	Kenija	889	833	6.70		0.02
	72	Nambija	887	730	21.53	0.21	0.02
	74	Tunis	776	757	2.42		0.02
		Ostale zemlje	4335	4103			0.10
		Ukupno	**66719**	**57453**	**16.13**	**-1.11**	**1.54**
Okeanija	14	Australija	72572	58624	23.79	2.44	1.67
	39	Novi Zeland	8336	6968	19.64	1.29	0.19
		Ostale zemlje	252	227			0.01
		Ukupno	**81160**	**65819**	**23.31**	**2.32**	**1.87**
Svijet			**4338964**	**4109635**	**5.58**	**2.73**	**100.00**

Izvor : Swiss Re Sigma No 2/2011

11.1. Životno osiguranje u Americi

Gledajući polise u SAD-u, ugovori se mogu svesti u ove dvije glavne kategorije, koje uključuju :

1. Zaštitu – ove polise se prave da bi se iznos novca isplatio u slučaju nastajanja određenog događaja. Uglavnom, isplata je cijela suma i najčešći tip zaštite je označen kao „term life“ tj pokrivenost u slučaju nastupa smrtnog slučaja.
2. Investiciju – druga vrsta polisa životnih osiguranja u SAD-u je napravljena tako da se povećava svaki put kada klijent uplati premiju. Najčešći tipovi polise u investicionoj kategoriji uključuju univerzalne, varijabilne i doživotne polise.

Postoji mnogo osiguravajućih kompanija u SAD-u, ali navešćemo samo neke od kompanija sa najvećim rejtingom i najzadovoljnijim klijentima.[51]

1. Aetna
2. AIG American General
3. Allstate Insurance Company
4. American Family Company
5. Boston Mutual Life Insurance Company
6. Colonial Life
7. Farmers Insurance
8. Global Life and Accident Insurance Company
9. Liberty Mutual
10. Lincoln Financial Group
11. Mass Mutual Finansial Group
12. Metropolitan Life Insurance Company

Amerikanci, prije ugovaranja osiguranja uglavnom prolaze kroz „faze“, tražeći pravu osiguravajuću kompaniju za sebe.

» Izabrati kompaniju sa dobrom reputacijom i prošlošću;

[51] www.economywatch.com, preuzeto u ponedeljak 02.04.2012.god.

» Izabrati kompaniju koja nudi proizvode koje zadovoljavaju Vaše potrebe;

» Saznajte u kojoj je zemlji kompanija licencirana. Budite sigurni u puno ime kompanije, lokaciju matične kuće i njene afilijacije;

» Izabrati kompaniju koja je finansijski stabilna godinama, koristeći se rejtinzima iz različitih agencija;

» Izabrati kompaniju koja će Vam biti na usluzi i koja će se brinuti o Vašim potrebama;

» Provjerite da li postoje negdje zabilježene primjedbe vezane za osiguravajuću kompaniju. Nadzor osiguranja u toj državi bi trebalo da Vam ukaže na to, ukoliko je bilo mnogo primjedba vezanih za servis osiguravajuće kuće srazmjerno broju polisa koje ima.

» Premija Vašeg osiguranja i sama polisa su jako bitni, tako da treba da se uporede razne kuće i razni programi bazirani na : Vašim godinama, vrsti polise, pokriće koje se dobija sa polisom i iznosem novca koji se dobija, tj osiguranoj sumi. [52]

11.1.2. Rangiranje osiguravajućih kompanija

Postoji mnogo načina da se rangiraju osiguravajuće kompanije u SAD-u. Mogu se gledati najveće kompanije koje daju učešća u velikom broju godišnjih premija. Ili se mogu uraditi rangiranja, da se vidi koja je osiguravajuća kompanija najstabilnija finansijski. I poslednja, ali ništa manje bitna je stepen zadovoljstva klijenata.

Neki od načina da se rangiraju osiguravajuće kompanije su :

✓ Dobit i profit

✓ Finansijska stabilnost

✓ Mali broj primjedbi i visoki stepen zadovoljstva od strane klijenata.

[52] www.lifeinsureusa.com , preuzeto u nedelju 01.04.2012.god.

✓ Kompanija koja je prijateljski nastrojena klijentima kao što ste Vi. Na primjer, neke kompanije će izaći u susret ljudima sa zdravstvenim problemima dok druge kompanije mogu da ponude odlične popuste za dobre zdravstvene navike.

U 2008. godini, MetLife i New York Life su lideri što se tiče ukupne ostvarene premije. Kompanije koje su u top 15 Američkih kompanija, u koje spadaju i ove dvije kuće, u 2008. godini ostvarili su preko 265 milijardi $, u prodaji.

Od navedene liste, 4 kuće imaju sjedišta u Nju Jorku i broje skoro polovinu ukupne ostvarene premije. Samo 5 najvećih kompanija su doprinijele porastu prodaje u 2008 godini u odnosu na godinu prije.

Tabela 19. Ostvarena ukupna premija u SAD-u u 2008.godini ***(mlrd US $)***

Osiguravajuće kuće	Ostvarena ukupna premija
1. MetLife(sa sjedištem u Nju Jorku)	55.1 (3.6% porast u odnosu na 2007)
2. New York Life (sjedište u Nju Jorku)	31.4 (porast 7.3%)
3. TIAA-CREF (sjedište u Nju Jorku)	29.4 (porast od 6.7%)
4. Prudential Financial	29.3 (pad od 14.9%)
5. Northwestern Mutual	21.7 (pad od 3.8%)
6. Massachusetts Mutual Life Insurance	18.7 (pad od 25.8%)
7. AFLAC	16.6 (porast od 7.5%)
8. Unum Group	10 (pad od 5.5%)
9. Genworth Financial	9.95 (pad od 13.1%)
10. Principal Financial	9.94 (pad od 8.9%)
11. Lincoln National	9.91 (pad od 7.8%)
12. Guardian Life Insurance Company of America (sjedište u Nju Jorku)	9.7 (pad od 3.9%)
13. Western and Southern Financial Group	5.4 (porast od 12.1%)
14. Mutual od Omaha Insurance	4.3 (pad od 0.6%)
15. Conseco	4.2 (pad od 8.3%)

11.1.3. Lideri u prodaji

Samo osam od 15 najboljih Američkih osiguravajućih kuća zaradilo je profit u 2008 godini. Još strašnija je činjenica da je samo jedna od ovih gigantskih finansijskih institucija povećala godišnji profit u 2008 godini, dok je 7 drugih osiguravača zabilježilo dvocifren procentualni pad.

Tabela 20. Profit u u SAD-u u 2008. godini ***US $***

Osiguravajuće kuće	Profit
1. MetLife	3.2 milijardi (pad od 25.7% u odnosu na 2007)
2. AFLAC	1.25 milijardi (pad od 23.3%)
3. Unum Group	553.2 miliona (pad od 18.6%)
4. Northwestern Mutual	483.2 miliona (pad od 51.7%)
5. Principal Financial	458.1 miliona (pad od 46.8%)
6. Guardian Life Insurance Company od America	409.1 miliona (porast od 5.8%)
7. Western and Southern Financial Group	109.1 miliona (pad od 69.3%)
8. Lincoln National	57 miliona (pad od 95.3%)

Stabilnost i jačina kuća, ocijenjeni od strane Standard&Poor's[53]-a prikazuju objektivni prikaz rejtinga osiguravajućih kuća i njihove finansijske stabilnosti. S&P su ocijenili sa AAA+ (najveća ocijena), C- (najniža ocijena) ili D (kompanija u reorganizaciji).

Ova lista se takođe odnosi na najjačih 15 osiguravajućih kuća u SAD-u.

[53] Standard & Poor's je američka kompanija za finasijske usluge. Poznata je po svojim finansijskim istraživanjima i analizama dionica i obaveznica.

Tabela 21. Ocijena od strane Standard&Poor's-a

Osiguravajuće kuće	Ocijena
1. New York	AAA
2. TIAA-CREF	AAA
3. Prudential Financial	AA-
4. Western and Southern Financial Group	AA-
5. Mutual od Omaha Insurance	AA-
6. Northwestern Mutual	AAA
7. Massachusetts Mutual Life Insurance	AA+
8. Guardian Life Insurance Company of America	AA+
9. AFLAC	AA-
10. Lincoln National	AA-
11. MetLife	A+
12. Unum Group	A-
13. Principal Financial	BBB+
14. Genworth Financial	BBB
15. Conseco	BBB-

Najveća osiguravajuća kompanija MetLife, koja je na vrhu liste u 2008 godini, što se tiče dobiti, dobila je nisku ocijenu od strane Standard&Poor's-a. Ocijena je zbog lošeg tržišta akcija godine ranije. Dok je TIAA-CREF izgubila 3.3 milijardi US $ u 2008 godini, ova osiguravajuća kompanija drži visoko mjesto po ocijenama S&P. [54]

[54] www.suite101.com, preuzeto u srijedu 04. aprila 2012 godine

U 2009 godini, u dijelu prodaje, najbolje osiguravajuće kompanije su rangirane na sledeći način :

Tabela 22. Rangiranje osiguravajučih društava po ostvarenoj ukupnoj premiji u 2009. godini *(mlrd $)*

Osiguravajuće kuće	Ostvarena ukupna premija
1. MetLife	41.1 (pad od 25% u odnosu na 2008)
2. New York Life Insurance	34 (porast od 8.3%)
3. Prudential Financial	32.7 (porast od 11.7%)
4. TIAA-CREF	26.3 (pad od 10.5%)
5. Massachusetts Mutual	25.4 (porast od 35.6%)
6. Nortwestern Mutual	21.6 (pad od 0.6%)
7. AFLAC	18.3 (porast od 10.3%)
8. Unum Group	10.1 (porast od 1.1%)
9. Guardian Life	10 (porast od 3.8%)
10. Lincoln National	9.1 (pad od 8.4%)

Lincoln National i Northwestern Mutual su jedine dvije kuće van Nju Jorka koje su ostvarile dvocifren pozitivan rast.[55]

Prudential i AFLAC su u 2009 godini bili najprofitabilniji osiguravači u SAD-u. Najveća osiguravajuća kuća MetLife bila je izložena najvećim gubitcima dok mu je ukupna premija značajno opala.

U 2009 godini, 15 najvećih osiguravača širom SAD-a, ostvarili su premiju od 263.4 milijardi US $. Ovaj iznos predstavlja pad od 1.5% u odnosu na 2008 godinu, kad je ukupna premija iznosila 267.4 US $.

U Americi je pad zabilježen od 0,6% u 2010 godini. Pad se uglavnom pripisuje velikoj konkureniciji koja je okružuje. Nove polise životnog osiguranja treću godinu za redom bilježe pad, uglavnom zbog slabe zaposlenosti i malih plata, mada je pad bio dosta manji nego u 2009 godini.

[55] www.examiner.com, preuzeto u utorak 03.04.2012.god.

Predviđa se da ce se SAD u 2011 godini oporaviti, ali da ce porast biti ispod dugoročnog trenda zbog vjerovatnoće sporog i produženog oporavka u pogledu zaposlenosti.

Industrija ce biti takođe jako primamljiva od strane regulatornih i računovostvenih rizika, i neizvjesnosti povezanih sa američkom vladom kao i pritiskom za podizanje poreskih prihoda, osnovna pravila koja će se primjenjivati na „sistematski važne“ osiguravače, kao i zbližavanje globalnih računovostvenih pravila.

Tabela 23. Rangiranje 10 najvećih osiguravajućih društava u SAD-u u 2010.godini

Osiguravajuće kuće	Ostvarena ukupna premija – milijardi $
1. MetLife	52.7
2. Prudential Financial	38.41
3. New York Life Insurance	34.94
4. TIAA-CREF	32.22
5. Massachusetts Mutual Life Insurance	25.64
6. Nortwestern Mutual	23.98
7. AFLAC	20.73
8. Lincoln National	10.41
9. Unum Group	10.19
10. Genworth Financial	10.08

Interesantno je primjetiti rast između 2009 godine i 2010, uprkos teškim ekonomskim vremenima.

Dolje ćemo reći par riječi o kompaniji koja je visoko rangirana na listama, sa dugom je tradicijom i milionima zadovoljnih klijenata.

MetLife (*Metropolitan Life Insurance Company*) kompanija, osnovana je 24 marta 1868 godine, sa sjedištem u Nju Jorku. Najveće Američko akcijsko društvo za osiguranje. Kompanija sa tradicijom preko 140 godina posluje u preko 60 zemalja sa preko 90 miliona klijenata. Bavi se finansijama i osiguranjem. Po broju polisa, MetLife je najveći osiguravač u SAD.

Tabela 24. Prikaz stanja i poslovanja MetLife-a u 2010. godini

2010	US $
Ukupna ostvarena premija	**52.717 milijardi**
Bruto zarada	**3.958 milijardi**
Neto zarada	**2.786 milijardi**
Ukupna sredstva	**730.606 milijardi**
Ukupna imovina	**48.996 milijardi**
Zaposleni	**66,000**

U 2008 godini, MetLife je dobio nagradu od strane Forbe's magazina za „Najbolje organizovanu kompaniju". U godinama 2008-2010, to jest, tri godine za redom, MetLife je na *Fortune*[56] listi „Kompanija kojima se najviše dive".

Brendom, jačinom kapitala i postojanim vezama sa milionima klijenata, bilo da se radi o pojedinačnim ili kolektivnim ugovorima širom svijeta, MetLife je dosta iznad svoje konkurencije.

U novembru 2010 godine, MetLife je „prisvojio" Alico (American Life Insurance Company) iz American International Group Inc. (AIG) za 16.4 milijardi US$. Osnovana 1921, Alico je postala jedna od najvećih osiguravajućih kompanija u svijetu i prva strana osiguravajuća kompanija koja je dobila dozvolu da prodaje u Japanu.

U današnjem vremenu, kada je više nego ikad ikad, finansijsko breme teško za nositi, MetLife pomaže milionima klijenata da stvore svoju privatnu i sigurnu mrežu. U nijednom trenutku u prošlosti, MetLife nije bio u boljoj poziciji da se osloni na svoju prošlost, stabilni kapital, nove produkte i sigurnost nego sada.

U budućnosti, MetLife će nastaviti da razvija svoj posao usresređeno, inovativno i profitabilno. Ovo će biti ostvareno pozivajući se na rezerve prošlosti koje su stvorile dugotrajni set društvenih vrijednosti baziranih na tradiciji dužoj od 140 godina, oslanjajući se na korektan rad, društvenu odgovornost, jako vođstvo i jačinu kapitala.[57]

[56] *Fortune 500* je lista koja se objavljuje u *Fortune* magazinu. Obuhvata kompanija u SAD-u i rangira ih godišnje po upješnosti poslovanja i njihovom bruto prihodu.
[57] www.metlife.com, preuzeto u utorak 03.aprila 2012.god.

11.2. Životno osiguranje u Japanu

U 2008 godini, broj polisa pojedinačnog osiguranja se povećao za 11.97 miliona u odnosu na 2007 godinu, zbog porasta broja pojedinačnih polisa za doživotno osiguranje, polisa sa definisanim rokom isplate ili slučajem isplate (na primjer, za punoljetstvo, za smrt, za vjenčanje) i polisa za osiguranje od raka.

U 2009 godini broj pojedinačnih premija se povećao u odnosu na 2008 godinu i iznosio je 15.51 milion, uglavnom zbog broja ugovora koji su se odnosili na bolničko to jest, zdravstveno osiguranje i zbog doživotnog osiguranja. Procentualno gledajući, vrste ugovora koji su doprinijeli porastu broja pojedinačnih ugovora su : zdravstveni ugovori to jest, zdravstveno osiguranje sa 27.8%, zatim doživotno osiguranje sa 19,4%, osiguranje za određeni događaj (na primjer, za vjenčanje, punoljetstvo..) 14,2%, osiguranje u slučaju kancera 10,4% i osiguranje sa određenim datumom isplate 10,2%.

Uključujući i Japan Post Insurance[58], broj i iznos polisa pojedinačnih osiguranja dostiže vrijednost od 13.88 miliona (122.7% za godinu) i 59.417 milijardi ¥ (98.6%).

Broj ugovora za pojedinačna osiguranja u 2010 godini su iznosila 15.86 miliona i iznos tih ugovora je bio 62.922 milijarde ¥. U 2010 godini, radila se dosta agresivna prodaja preko banaka što je povećalo doživotne ugovore o osiguranju u odnosu na prošlu godinu, a samim tim se povećao i kompletan posao u 2010 godini.

Ugovori koji pokrivaju liječenje i njegu, to jest, jedna vrsta zdravstvenog ugovora povećala je ukupan posao u 2010 godini za 26.4%, doživotno osiguranje za 23.8%, osiguranje za određeni događaj za 13.8%, osiguranje u slučaju kancera 10,6% i osiguranje sa određenim datumom isplate 9,3%.

[58] Japan Post Insurance je veliki Japanski osiguravač, koji je trenutno u vlasništvu Vlade Japana

Tabela 25. Novi posao od 2008 do 2010 godine ***(Brojevi : 10,000;Iznos : milijardu ¥)***

Fiskalna godina	Novi posao				
	Pojedinačni ugovori		Pojedinačni anuiteti		Grupno osiguranje
	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Iznos
2008A	1.197	53,992	140	7,314	4,471
2008B	1,388	59,417	158	7,942	4,471
2009	1,551	59,299	162	8,222	2,929
2010	1,586	62,992	144	6,894	2,482

A se odnosi na podatke koje isključuju Japan Post Insurance, a podaci koji su označeni sa **B** su podaci koji uključuju Japan Post Insurance, bez Yamato Life-a u 2008.

11.2.1. Prihod od premija

Ukupni prihod od premija je pao na 26.182 milijardi ¥. Izuzev pojedinačnih osiguranja (14.956 milijardi ¥), iznos je opao u odnosu na prošlu godinu u pojedinačnim anuitetima (za 92.7%), grupnim ugovorima (94.5%) i u grupnim anuitetima (92.1%).

U 2009 godini, prihod od premija je porastao i iznosio 34,116 milijardi ¥, prvi put u poslednje četri godine. Pojedinačne polise osiguranja su dostigle cifru od 17,641 milijardi ¥. Dok je grupno osiguranje malo poraslo u odnosu na godinu ranije (1,133milijarde ¥), dok su grupni (3,272milijarde ¥) i pojedinačni (6,640 milijardi ¥) anuiteti opali.

2010 godina je zabilježila rast prihoda od premija životnog osiguranja na 34.454 milijardi u odnosu na prošlu godinu. Od fiskalne 2008 godine iznos je premašio cifru od 34 milijarde zbog uključenih premija reosiguranja od strane Japan Post Insurance-a.

Sve ostale promjene koje su se dešavale od 2008 do 2010 godine mogu se vidjeti u tabeli broj 24.

Tabela 26. Prihodi od premija života od 2008-2010 godine *Iznos : (milijardu ¥)*

Fiskalna godina	Ukupan prihod od premije života	Pojedinačno osiguranje	Pojedinačni anuitet	Grupno osiguranje	Grupni anuitet	Reosiguranje
2008A	26,182	14,956	6,099	1,128	3,737	47
2008B	34,063	16,634	6,670	1,128	3,737	5,677
2009	34,116	17,641	6,640	1,133	3,727	4,768
2010	34,454	20,447	4,802	1,115	3,812	4,275

11.2.2. Investicioni rezultat

Iako je profit od prodaje u odnosu na 2007 godinu porastao na 1,038 milijardi ¥, dividende i posao, koje broje skoro 80% ukupnog investicionog prihoda, pali su na 4,577 milijardi (93,7%) u odnosu na prošlu godinu. Zbog toga je ukupni investicioni prihod pao za 99,9% to jest, na 5,834 milijardi ¥.

U 2009 godini zabilježen je pad posla i dividendi u odnosu na godinu ranije, na 6,099 milijardi ¥, dok je zaradu donijelo upravljanje imovinom specijalnih računa (kreditne kartice, marže, posredičke provizije i tako dalje) i iznosilo je 3,274 milijardi ¥. Zbog toga, ukupni investicioni prihod je dosta porastao u odnosu na godinu ranije i iznosio je 10,202 milijarde ¥.

Porast u 2010 godini zabilježen je u dijelu posla i dividendi i dostiže cifru od 6.265 milijardi ¥, dok je upravljanje imovinom specijalnih računa značajno opalo na 298 milijardi ¥. Tako da je, u odnosu na prošlu godinu, investicioni prihod opao za 7.679 milijardi, to jest, za 75.3%.

Tabela 27. Investicioni prihod u Japanu u periodu od 2008 do 2010 god. ***(milijardi ¥)***

Fiskalna godina	Posao i dividende	Posao i dividende				Zarada od prodaje hartija od vrijednosti	Strani zamjenje ni profit	Ostalo	Ukupno
		Hartije od vrijednosti	Pozajmice	Nekretnine	Ostalo				
2008A	4,577	3,345	741	377	112	1,038		219	5,834
2008B	6,223	4,451	1,265	377	129	1,104	6	220	7,548
2009	6,099	4,459	1,183	366	89	828	4	3,274	10,202
2010	6,265	4,764	1,065	342	93	1,113	1	298	7,679

11.2.3. Uplata

Ukupna svota novca koja je uplaćena od strane svih osiguravajućih kuća u 2008 godini bila je 21,822 milijardi ¥, a sa Japan Post Insurance je iznosila 35,818 milijardi ¥. U 2008 godini, operativni troškovi su se malo povećali u odnosu na godinu ranije, i dostigli iznos od 3,776 milijardi ¥.

Ukupna svota uplaćena u 2009 godini porasla je u odnosuna godinu ranije i iznosila je 33,681 milijardu Y. U 2009 godini dobit je opao na 4,025 milijardi, dok je uplata anuiteta nastavila da raste i dostigla iznos od 2,558 milijardi.

Operativni troškovi su ostali skoro isti kao u godini ranije i iznosili su 4,326 milijardi ¥.

Dok je u 2010 godini bilo opadanje uplata i iznos je pao na 32.049 milijardi ¥.

Tabela 28. Uplate vezane za ugovore o životnom osiguranju u periodu od 2008 do 2010. godine *(¥ mlrd)*

Fiskalna godina	Ukupna uplata	Uplata vezana za ugovore o životnom osiguranju				Provizije za rezerve	Operativni troškovi
		Novac osiguranja	Dobit	Anuitet	Isplata		
2008A	21,882	6,098	4,062	2,336	7,687	2,057	3,776
2008B	35,818	19,965	4,063	2,351	7,741	2,057	4,324
2009	33,681	18,829	4,025	2,558	7,212	9,050	4,326
2010	32,049	17,243	3,975	2,876			

11.2.4. Imovina

Ukupna imovina je bila u porastu od 2003 godine, ali u 2008 godini je pala za 96% i iznosi 205,142 milijarde ¥. Ovo je izazvano padom akcija i promjenljivosti to jest, zbog „šetajućih“ cijena. U 2009 godini, prvi put u protekle tri godine je porasla ukupna imovina i iznosila je 318,380 milijardi ¥, uglavnom zbog unapriđenje investicione sredine. Na kraju 2010 godine, ukupan iznos imovine iznosio je 320.691 milijardi ¥. Hartije od vrijednosti su iznosile 77% ukupne imovine (247.98 milijardi ¥), zajedno sa pozajmicama koje su iznosile 13.7% od ukupnog (43.877 milijardi ¥).

Tabela 29. Ukupna imovina vezana za životno osiguranje u periodu od 2008 do 2010 god.*(mlrd ¥)*

Fiskalna godina	Ukupna imovina	Ukupno	Hartije od vrijednosti/obaveznice						
			Domaće hartije od vrijednosti			Međuzbir			
			JGB[59]	Društvene obaveznice	Akcije		GB[60]	Društvene obaveznice	Akcije
2008A	205,142	146,882	54,217	19,243	15,631	39,152	9,226	20,378	4,459
2008B	311,720	230,208	123,890	27,456	15,631	40,036	9,955	20,531	4,459
2009	318,380	244,150	127,988	26,453	18,661	42,957	11,554	21,309	5,069
2010	320,691	247,980	132,398	25,283	16,214				4,871

(Nastavak)

Fiskalna godina	Međuzbir	Pozajmice		Rezerve novca + „ kredit na poziv“	Nekretnine
		Kredit životnog osiguranja	Finansijske pozajmice		
2008A	32,776	3,699	29,076	5,068	6,602
2008B	51,118	3,700	47,417	10,038	6,718
2009	46,891	3,577	43,314	7,134	6,816

(Nastavak)

Fiskalna godina	Novac/ depozit	„Pozajmice na poziv“	Monetarni fond	Pozajmice	Fizička imovina	Ostalo
2008	5,026	2,780	2,588	51,118	6,718	13,278
2009	4,995	2,139	2,205	46,891	6,816	11,182
2010	5,655	2,009	2,071	43,877	6,772	12,323

[59] JGB predstavljaju obaveznice vlade Japana
[60] GB predstavljaju obaveznice vlade Japana

Tabela 30. Iznosi hartija od vrijednosti koje su u periodu od 2008 do 2010 godine bile u vlasništvu osiguravajućih društava ***(milijarde ¥)***

Fiskalna godina	Lokalne obaveznice državne	Strane hartije od vrijednosti	Obaveznice	Ostale hartije od vrijednosti
2008	9,816	40,036	35,576	13,376
2009	10,967	42,957	37,887	17,120
2010	11,916	45,738	40,866	16,428

11.2.5. LIAJ-Life Insurance Association of Japan - Udruženje osiguravača Japana

Broj kompanija koje su članice LIAJ-a[61], osiguravači širom Japana, na kraju decembra 2009 godine iznosio je 46, uključujući 6 zajedničkih osiguravača i 40 akcionarskih društava za osiguranje. U 2009 godini, taj broj je iznosio 47, od toga su 5 bili zajednički osiguravači a ostalih 42 su bili akcionarska društva za osiguranje. Dok je u 2010 godini broj bio 47, 5 zajedničkih osiguravača i 4 strane kompanije.

Broj agenata prodaje je u 2007 godini bio u blagom opadanju, ali je porastao u 2008 godini i iznosio je 248.000. Rast broja agenata je nastavljen u 2009 godini, i iznosio je 250.000. Broj agenata u 2010 godini je opao na 240.952, kao i broj agencija koji se smanjio na 102. Dok sa druge strane, reprezentativna prodaja u agencijama je dostigla cifru od 989.000.

Tabela 31. Broj lica koja imaju dozvolu za rad sa osiguravajućim društvima

Fiskalna godina	Članice	Broj prodajne sile(u 10.000,00)		
		Agenti prodaje	Agencije	Reprezentativna prodaja u agencijama
2008B	46 (40)	248	107	949
2009	47 (42)	250	106	970
2010	47 (42)	240	102	989

[61] LIAJ-Life Insurance Association of Japan - Udruženje osiguravača Japana.

Nippon Life & Allianz su postali novi partneri. Nippon Life Insurance Co. Je najveće životno osiguranje u Japanu i Aziji i najveća svijetska grupacija životnog osiguranja, kupilo je obaveznice Allianza SE u vrijednosti od 500 miliona eura. Obaveznice Allianza mogu se konvertovati u dionice u sledećih 10 godina. Ovime su dvije kompanije ojačale svoje veze kapitala. Kompanija Nippon Life, sa sjedištem u Tokiju i Osaki, teži saradnji sa prekookeanskim konkurentima. Ta grupacija dioničara od 26 odsto udijela u indijskoj kompaniji Reliance Life Insurance Co. , što je bila njegova najveća straja direktna investicija u južnoazijskom osiguranju. Nippon Life je investirao mnogo i u američke kompanije : 250 miliona dolara u Northwestern Mutual Life Insurance Co. i u Prudential Financial Inc.

Nippon Life pruža čitav niz proizvoda, uključujući doživotno pokriće i pokriće za liječenje i njegu. Kompanija je fokusirana na trajno zadovoljstvo korisničkih potreba, pružajući dugoročnu „doslijednu zaštitu“ i „vrhunske usluge“. [62]

U godinama 2008, 2009 i 2010neke od dolje navedene kompanije su domaće sa stranim kapitalom, a ostale su strane kompanije sa otvorenim kancelarijama u Japanu.[63]

Domaće kompanije sa stranim kapitalom :

AEGON Sony Life	Crédit Agricole Life	MassMutual Life
AIG Edison Life	Gibraltar Life	PCA Life
AIG Star Life	Hartfor Life	Prudential Life
AXA Life	ING Life	Prudential Financial Japan Life
Allianz Life	Manulife Life	NEXTIA Life (u 2010)

Otvorene kancelarije stranih kompanija :

ALICO Japan – (USA)	Met Life ALICO (2010)	Cardif Assurance Via - (FR)
AFLAC Japan – (USA)		Zurich Life – (CH)

[62] www.reosiguranje.com, preuzeto u utorak 03 aprila 2012.god.
[63] www.seiro.or.jp , preuzeto u ponedeljak, 02. Aprila 2012.god.

12.Zaključak

Sektor osiguranja ima značajan uticaj na ekonomski i privredni razvoj države. Tržišta životnog osiguranja u Crnoj Gori i Srbiji spadaju u grupu tržišta u razvoju sa ogromnim potencijalom za rast. Kompanije životnog osiguranja predstavljaju značajne institucionalne investitore i samim tim zauzimaju značajno mjesto na finansijskom tržištu i podstiču njegov rast i razvoj.

Razvoj osiguranja života od višestrukog je značaja, kako za pojedinca tako i za zajednicu, a efekti razvoja su obezbjeđenje sigurnosti pojedinca i porodice, širenje kulture osiguranja, podsticanje odgovornosti za sebe, podsticanje štednje, formiranje dugoročnog kreditnog potencijala za investiranje u društveno korisne projekte i manji izdaci države u oblasti socijalne politike.

Životno osiguranje je prva linija odbrane ako pored sebe imate ljude koji zavise od vas. Polisa je potrebna svima, bilo da neko živi sam ili u zajednici. Potrebna je onima koji ne rade podjednako kao onima koji imaju sopstveni biznis.

Prednosti životnog osiguranja :

- polisom se stvara kapital za vrijeme kada se prihodi smanjuju, a potrebe ostaju iste, tako da biramo osiguranje jer znamo da će penzija biti manja od trenutne zarade;
- finansijski štitimo sebe i porodicu u slučaju nastupa teške bolesti ili smrti;
- na uložena sredstva se pripisuje dobit;
- novac je uložen u kuće koje se redovno kontrolišu tako da nema straha da ćemo novac izgubiti;
- svako osiguranje ima svoje osiguranje;
- sami odlučujemo koliki iznos novca želimo da odvajamo i na koji vremenski period, samim tim i koji vid zaštite želimo da imamo.
- nakon isteka osiguranja sa novcem raspolažemo na način koji mi želimo;
- osoba može imati onoliko koliko poželi polisa životnog osiguranja.

Svjetska ekonomska kriza nije ugrozila opstanak osiguravajućih kompanija na finansijskom tržištu zato što su ovi institucionalni investitori raspoloživa novčana sredstva ulagali sigurno, najčešće u obveznice. Kompanije životnog osiguranja raspolažu ogromnim sredstvima i samim tim predstavljaju značajne učesnike na finansijskom tržištu.

Finansijska tržišta u Crnoj Gori i Srbiji su tržišta sa značajnim potencijalom ali još uvijek nedovoljno razvijeno. Iako se po veličini i broju stanovnika Crna Gora i Srbija razlikuju, u obije zemljeje ograničen broj domaćih investitora, a finansijsko tržište je koncipirano sa namjerom da se preko institucija tržišta vrši integracija sa okruženjem.

Jačanje sektora životnog osiguranja čini jačanje države i njene privrede, a to znači bolju ekonomsku situaciju u zemlji kao i stabilnost i sigurnost u poslovanju

Dugoročni plasmani u nekretnine i obveznice pokazali su se kao najbolje sredstvo koje kompanije životnog osiguranja koriste za zaštitu svojih osiguranika i to prije svega zbog visokog stepena sigurnosti koje nose u sebi ovakvi oblici investiranja. Plasmanom u nekretnine se izbjegavaju inflatorni gubici i ostvaruju se značajni prinosi njihovim rentiranjem.

Osnovni cilj našeg rada bio je da ukažemo na važnost životnog osiguranja. Šta ono pruža i da se ukažu razlike između Srbije i Crne Gore i zemljama Evropske unije kao i izmedju, u dijelu osiguranja, jako razvijenom Japanu i Sjedinjenim Američkim Državama.

Crna Gora i Srbija imaju tedenciju razvoja životnog osiguranja, ali su za to potrebne hitne promjene. U poređenju sa zemljama regiona imaju nerazvijeno tržište osiguranja, ali ne i najnerazvijenije. Potrebne je izvršiti i radikalne zaokrete u strukturi porfelja osiguranja, odnosno potrebno je akcenat staviti na rast i razvoj svih oblika životnog osiguranja. Takođe, velika pažnja se mora posvetiti i informisanju građana o važnosti sektora osiguranja, jer osiguravajuća industrija igra značajnu uslugu u ekonomiji svake razvijene zemlje, a osiguravajući proizvodi su važni elementi finansijskog planiranja pojedinaca, porodica i poslovnih subjekata.

13. Prilog

Pojmovi u životnom osiguranju

1. Osiguranje je udruživanje novčanih sredstava na načelima uzajamnosti i solidarnosti neodređenog broja lica, fizičkih i pravnih, u društvo za osiguranje koje se obavezuje da na osnovu toga isplati novčanu naknadu, sumu osiguranja ili učini što drugo nekom od tih ili trećim licima, u slučaju štete na imovini, uništenja ili oštećenja stvari, smrti ili povrjeđivanja lica, povrijede tijela ili narušavanja zdravlja, zbog nastupanja nekog određenog događaja koji se unaprijed nije mogao predvidjeti, odnosno čije se nastupanje nije moglo spriječiti ili izbjeći ili uslijed proteka vremena, na osnovu ugovora o osiguranju (polise) i uslova koji su unaprijed propisani od društva za osiguranje;
2. Reosiguranje je preuzimanje obaveze od strane reosiguravača da će, u slučaju nastupanja osiguranog slučaja koji je preuzeo u reosiguranje, preuzeti na sebe dio rizika ili cijelokupni rizik koji je reosiguran, s tim što osiguravač ustupa reosiguravaču dio premije srazmjeran dijelu preuzetog rizika;
3. Saosiguranje je zajedničko snošenje i raspodjela rizika između vise društava za osiguranje, na način da svaki osiguravač naznačen u polisi osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu u slučaju nastupanja osiguranog slučaja;[64]
4. Životno osiguranjeje vid dobrovoljne štednje osiguranika ili ugovarača osiguranja, koji se po isteku trajanja perioda osiguranja ili po nastanku osiguranog slučaja, isplaćuje korisniku osiguranja. U zavisnosti od ugovorenog vida osiguranja, dogovorenih dodatnih paketa i slično, korisniku osiguranja se nakon završenog perioda trajanja osiguranja isplaćuje odgovarajući iznos uvećan za odgovarajući procenat zarade(dobit) osiguravajućih kuća.
5. Premija osiguranja je iznos koje neko lice treba da uplati da bi obezbjedilo odgovarajuće pokriće;
6. Osiguravač je osiguravajuće društvo sa kojim se zaključuje ugovor o osiguranju života;

[64] Član 2, *Zakon o osiguranju Crne Gore, Podgorica, 2006*, str.1

7. Ugovarač osiguranja je fizičko ili pravno lice koje zaključuje ugovor o osiguranju sa osiguravačem i preuzima prava i obaveze prema njemu. Najvažnija obaveza je plaćanje premije osiguranja uredno i prema ugovorenim rokovima. Ugovarač je u obavezi da prilikom zaključivanja ugovora o osiguranju osiguravaču saopšti sve okolnosti od značaja za ocjenu rizika, koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate;
8. Osiguranik je lice koje zaključuje ugovor o osiguranju u svoje ime i na svoj račun, obavezuje se da ce plaćati premije, a zauzvrat ima pravo na naknadu iz osiguranja u slučaju nastupanja osiguranog slučaja. Osiguranik može i ne mora biti istovremeno i ugovarač osiguranja;
9. Korisnik osiguranja je lice koje ima pravo na isplatu osigurane sume iz ugovora o osiguranju. Ugovarač osiguranja može tokom trajana ugovora o osiguranju da promjeni korisnika osiguranja, s tim da ukoliko ugovarač osiguranja i osiguranik nisu ista osoba, neophodna je saglasnost osiguranika. [65]
10. Polisa osiguranja je najvažnija isprava u djelatnosti osiguranja. Polisa je isprava o zaključenom ugovoru o osiguranju koju izdaje osiguravač. U polisi moraju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana stvar, odnosno osigurano lice, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i period pokrića, svota osiguranja ili da je osiguranje neograničeno; premija ili doprinos, datum izdanja polise i potpisi ugovorenih strana. Polisa osiguranja može biti privremeno zamjenjena listom pokrića u koju se unose bitni sastojci ugovora. Osiguravač je dužan upozoriti ugovarača osiguranja da su opšti i posebni uslovi osiguranja sastavni dio ugovora i predati mu njihov tekst, ako ti uslovi nisu štampani na samoj polisi. Izvršenje obaveze iz prethodnog stava mora biti konstatovano na polisi. U slučaju neslaganja neke odredbe opštih ili posebnih uslova i neke odredbe polise primjeniće se odredbe polise a u slučaju neslaganja neke štampane odredbe polise i neke njene rukopisne odredbe, primeniće se ova poslednja. Prema

[65] Član 2, *Zakon o osiguranju Crne Gore,* Podgorica, 2006, str.1

sporazumu ugovarača, polisa može glasiti na određeno lice, po naredbi ili na donosioca.[66]

11. Osigurana suma je iznos novca koji piše na polisi i koji po isteku perioda osiguranja osiguravač isplaćuje korisniku osiguranja.
12. Dobit se utvrđuje za sve vrste životnog osiguranja i posebno za poslove reosiguranja.[67] Dobit se utvrđuje za svaku polisu posebno, za svaku kalendarsku godinu. Pripisana dobit služi za uvećanje osigurane sume. Dobit nije zagarantovana. Iznos dobiti koja se pripisuje se utvrđuje na osnovu vrijednosti matematičke rezerve prikupljene do trenutka obračuna dobiti, a ne na osnovu do tada plaćene premije.
13. Osigurani slučaj je budući, neizvjestan i nezavistan događaj od isključive volje ugovarača osiguranja, na koji se zaključuje ugovor o osiguranju. Nastupanjem osiguranog slučaja, osiguravač je dužan da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti duži od 14 dana, od dana kada je osiguravač dobio obavještenje da se osigurani slučaj dogodio. [68]
14. Insolventnost je stanje u kojem ukupna vrijednost imovine društva za osiguranje nije dovoljna za izvršenje svih njegovih obaveza;
15. Nelikvidnost je stanje kada društvo za osiguranje nije u mogućnosti da u toku redovnog poslovanja isplaćuje svoje dospjele obaveze;
16. Afilijacija je dio stranog društva za osiguranje sa statusom pravnog lica u Republici u kojoj se nalazi;
17. Tehnička rezerva je rezervisani dio sredstava namjenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja koji se utvrđuje na kraju obračunskog perioda;
18. Matematička rezervase obrazuje u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza društva za osiguranje umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premije osiguranja) i izračunava se za svaki pojedini ugovor o osiguranju.[69]

[66] Član 902, *Zakon o obligacionim odnosima Srbije*, str.192
[67] Član 104, *Zakon o osiguranju Crne Gore,* str. 33
[68] Član 898, *Zakon o obligacionim odnosima Srbije,* str.191
[69] Član 87, *Zakon o osiguranju Crne Gore,* str. 28

19. Garantna rezerva je iznos sredstava koje društvo za osiguranje mora imati radi obezbjeđivanja trajnog izvršavanja obaveza i ne može biti niža od izračunate margine solvenosti;
20. Margina solventnosti je iznos sredstava koje društvo za osiguranje mora obezbjediti da bi trajno izvršavalo svoje obaveze po ugovorima o osiguranju. [70]

[70] Član 2, *Zakon o osiguranju Crne Gore,* Podgorica, 2006, str.1

14. Pregled grafika

Broj i naziv grafika	strana
Grafik 1. Premije Evropskog životnog osiguranja od 2001-2010. godine	66
Grafik 2. Premije Evropskog životnog osiguranja po vrsti ugovora u 2009. godini	69
Grafik 3. Tržišno učešće društva za osiguranje po zemljama u procentima u 2008. godini	73
Grafik 4. Tržišno učešće društva za osiguranje po zemljama u procentima u 2010.godini	74

15. Pregled tabela

Broj i naziv tabele	strana
Tabela 1. Učesnici na tržištu osiguranja u Srbiji od 2008 do 2010. godine	22
Tabela 2. Ostali učesnici na tržištu osiguranja u Srbiji	23
Tabela 3. Struktura portfelja osiguranja u Srbiji	24
Tabela 4. Tržišno učešće osiguravajućih društava u Srbiji u 2008 i 2009. godini	25
Tabela 5. Ukupne premije osiguranja u Srbiji u 2010. godini	26
Tabela 6. Tržište osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010. godine	27
Tabela 7. Ostali učesnici na tržištu osiguranja u Crnoj Gori	28
Tabela 8. Struktura portfelja osiguranja u Crnoj Gori u periodu od 2008 do 2010.godine	29
Tabela 9. Pregled bruto premija životnog osiguranja nakon IV kvartala 2010. godine	30
Tabela 10. Pregled broja polisa u Crnoj Gori	31
Tabela 11. Društva sa najvećom bruto fakturisanom premijom u 2009. godini	32
Tabela 12. Bruto fakturisana premija životnog osiguranja u 2008 i 2009. godini	32
Tabela 13. Poređenje prosječne neto zarade i prosječne penzije	38
Tabela 14. Prosječna penzija u Crnoj Gori 2001-2010. godine	39
Tabela 15. Prosječna penzija u drugim zemljama	39
Tabela 16. Premije osiguranja u Evropi u periodu od 2007-2009. godine	65
Tabela 17. Prosječne premije životnog osiguranja po glavi stanovnika	70
Tabela 18. Ukupan broj premija u 2009 i 2010 godini u svijetu	78
Tabela 19. Ostvarena ukupna premija u SAD-u u 2008. godini	83
Tabela 20. Ostvaren profit u SAD-u u 2008. godini	84
Tabela 21. Ocijene od strane Standard&Poor's-a	85
Tabela 22. Rangiranje osiguravajućih društava po ostvarenoj premiji u 2009. godini	86
Tabela 23. Rangiranje 10 najvećih osiguravajućih društava u SAD-u u 2010. godini	87

Tabela 24. Prikaz stanja i poslovanja MetLife-a u 2010. godini 88

Tabela 25. Novi posao od 2008-2010. godine u Japanu 90

Tabela 26. Prihodi od premija života od 2008-2010. godine 91

Tabela 27. Investicioni prihodi u Japanu od 2008 do 2010. godine 92

Tabela 28. Uplate vezane za ugovore o životnom osiguranju u periodu od 2008 do 2010. godine 93

Tabela 29. Ukupna imovina vezana za životno osiguranje u periodu od 2008 do 2010.godine 94

Tabela 30. Iznosi hartija od vrijednosti koje su u periodu od 2008-2010.godine bile u vlasništvu osiguravajućih društava 95

Tabela 31. Broj lica koja imaju dozvolu za rad sa osiguravajućim društvima 95

16. Literatura

[1] Boris Marović, Nebojša Žarković, Leksikon osiguranja, DDOR Novi Sad, Novi Sad, 2002

[2] Brajan Trejsi, "Umjetnost zaključenja prodaje", Finesa, Beograd 2007

[3] Džordž S.Klejson, Najbogatiji čovjek Vavilona, Finesa, Beograd, 2001

[4] Fred Zigel, Najbogatiji čovjek Vavilona u XXI vijeku, Finesa, Beograd, 2005

[5] Jasna Pak, Ljiljana Jeremić, Barjaktarović Lidija, Osnovi osiguranja, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2012

[6] Katarina Stanić, "Penzijski sistem u Srbiji", USAID SEGA projekat, Beograd, 2010

[7]Kašćelan Vladimir, Novović Miljana, „Osiguranje i aktuarska matematika", I izdanje, Univerzitet Crne Gore, Podgorica, 2009

[8] Kotler Philip, "Marketing i menadžment" , Data Status, Beograd, 2006

[9] Ljiljana Jeremić, "Istraživanje tržišta i prodaja osiguranja", Uninverzitet Singidunum, Beograd, 2010

[10] Predrag Šulejić, Ratko Vujović, Dragan Mrkšić, Nebojša Žarković, Jovan Rašeta, Jova Miloradić, ,,Osnovi osiguranja", Univerzitet Singidunum, Beograd, 2008.

Zakoni :

[11] Zakon o obligacionim odnosima Srbije, Službeni list SRJ br.31/93 i Službeni list SCG br. 1/2003

[12] Zakon o osiguranju Crne Gore, Službeni list CG, br. 78/2006

Elektronski izvori :

[13] www.akutelno.me

[14] www.allianz.com

[15] www.ano.me

[16] www.biznisnovine.rs

[17] www.ceu.eu

[18] www.economywatch.com

[19] www.examiner.com

[20] www.grawe.me

[21] www.jura.gov.rs

[22] www.lifeinsureusa.com

[23] www.merkur.me

[24] www.metlife.com

[25] www.mf.gov.me

[26] www.munichre.com

[27] www.nbcg.me

[28] www.nbs.rs

[29] www.osigurajse.rs

[30]www.pobjeda.me

[31] www.rts.rs

[32] www.sec.gov.rs

[33] www.seiho.or.jp

[34] www.sllistcg.me

[35] www.sveoosiguanju.rs

[36] www.suite101.com

[37] www.uniqa.rs

[38] www.wiener.rs